
Handlingsprogram 2019 – 2022

Økonomiplan 2019 – 2022

Budsjett 2019

ØSTRE TOTEN KOMMUNE

Vedtatt av kommunestyret 12. desember 2018.
Dokumentet er ajourført med kommunestyrets vedtak.

Handlingsprogram/Økonomiplan for 2019 — 2022 og Budsjett 2019

Østre Toten Kommune

Innledning.....	3
Budsjettvedtak	5
Samfunnsområdene	12
Befolkningsutvikling	18
Hovedtallene i budsjettforslaget.....	20
Økonomisk utvikling i planperioden	24
Investeringer i økonomiplanen	26
Sektorene	31
Formannskapet.....	31
Barn, oppvekst og opplæring	35
Helse, omsorg og velferd.....	47
Kultur, bygde- og næringsutvikling	58
Teknikk, utbygging og infrastruktur	63
Rapportering	71
Vedlegg.....	72
Kirkelig fellesråd	72
Merknader til investeringsprosjekter.....	75

Innledning

Strategiske prioriteringer og økonomi

Rådmannens forslag til handlingsprogram for 2019 - 2022 er basert på vedtaket om strategiske prioriteringer i kommunestyret 20. juni 2018 hvor målene i kommuneplanen er innarbeidet. Det er et stramt budsjettforslag med endrede rammebetingelser som økte renter på investeringer til nytt helse- og omsorgssenter, færre flyktninger, inntektsbortfall innenfor helse- og omsorg samt økte behov innenfor barnevern. Budsjettforslaget følger opp politiske prioriteringer til satsinger innenfor lærlinger, ny stilling som klima- og miljørådgiver, investeringstilskudd til idretten, samt økt vedlikehold innenfor bygg og kommunale vegger. Eiendomsskatten foreslås ikke økt. Dette har gitt behov for omprioriteringer.

Arbeidet med å forberede driften av nytt helse- og omsorgssenter pågår for fullt, og her vil det bli lagt fram en sak senere. I budsjettforslaget er det tatt høyde for noen engangskostnader i forbindelse med etableringsfasen.

På grunn av omprioriteringene innenfor årets budsjett har vi vært nødt til å foreslå bruk av noe premieavvik i driften. Utfordringene blir større i 2020. Dette viser behovet for omprioriteringer og omstillinger til neste år og i årene framover.

Store investeringer

Bygging av nytt helse- og omsorgssenter på Labo vil bli et stort løft for kommunen. Videre er det i økonomiplanen også lagt inn bygging av 24 enheter innenfor omsorg og åtte enheter innenfor rus og psykiatri. Stor grad av spredt bosetting gjør at det er færre å dele regningen på innenfor vann og avløp. Dette gir høye gebyrer innenfor vann og avløp. Det blir viktig å bygge boliger på steder som ikke krever ytterligere utbygginger innenfor vann og avløp. Bygging av ny kommunal barnehage i Nordlia vil kunne starte opp når arealplaner for Skreia, Kapp, Nordlia og Totenvika er vedtatt og regulering foretatt. Bygging av ny barnehage i Nordlia må være en del av strukturgjennomgangen innenfor Oppvekst 2040.

Omprioriteringer

Som en del av budsjettprosessen har enhetene fått føringer om at vi må bli tydeligere på det som virker når det gjelder innsatsen mot barn og unge. Vi må starte tidligere og vi må få til bedre samordning.

En KOSTRA-gjennomgang i Framsikt (budsjettverktøyet som benyttes) viser at Østre Toten kommune har muligheter for omprioriteringer, og dette foreslås innenfor grunnskole. Dette må også ses i sammenheng med at det i de siste ti årene har blitt 238 færre elever i skolen, og at antallet eldre er økende. Framsikt viser til at vi har en teoretisk innsparingsmulighet innenfor grunnskole med 27,4 millioner kroner sammenlignet med gjennomsnittet i kommunegruppe 10. På bakgrunn av endringene i rammebetingelsene er det derfor lagt inn et omstillingsbehov innenfor skole. Selv med denne omprioriteringen vil det fortsatt være en høy grad av satsing på grunnskole i Østre Toten kommune. Budsjettgjennomgangen viser økte behov innenfor barnevern til institusjonsplasser og fosterhjem. Framsikt viser til at vi har en teoretisk innsparingsmulighet innenfor barnevern med 9,2 millioner kroner sammenlignet med gjennomsnittet i kommunegruppe 10. Det forberedes nå en tjenestegjennomgang av barneverntjenesten, og dette forventes å redusere kostnadsøkningen i budsjettforslaget.

Et inkluderende lokalsamfunn med fokus på mestring

Psykisk helse er den største folkehelseutfordringen vi har. God forebygging blir en viktig strategi. I tillegg må vi ha gode og samordnede tjenester for å følge opp de som trenger det. Det er gitt statlig støtte til to nye psykologer i 2018. Dette er viktige satsinger for å lykkes med god psykisk helse.

Gjennom satsingene innenfor fellesskapskommunen (kommune 3.0) er det en overordnet tilnærming om å få en bedre kommune sammen med innbyggerne (samskaping). Grunnleggende psykologiske

behov som mestring, selvstendighet og tilhørighet løftes fram i møte med innbyggerne. Dette vil gi et mer inkluderende lokalsamfunn for alle gjennom hele livet.

Lykkes Østre Toten kommune med dreiningen, som i større grad bygger på innbyggernes egne ressurser, og øker graden av egenmestring, selvstendighet og deltakelse, vil behovet for tjenester kunne utsettes og reduseres. På den måten kan kommunens samlede ressurser rekke til flere og gjøre det mulig å opprettholde tilgjengelige tjenester av god kvalitet selv med strammere økonomiske rammer.

Innovasjon og forbedringsarbeid

Forbedringsarbeidet (digitalisering, sykefravær, kvalitetsarbeid, biladministrasjon, fakturering og innkjøp) har pågått i hele 2018, og vil fortsette i økonomiplanperioden. Enhetene har i sine budsjettinnspill vurdert og spilt inn effektene av dette forbedringsarbeidet. Forbedringsprosjektene bidrar også til fravær av kostnader og bedre kvalitet i tjenestene. I tillegg pågår tjenesteinnovasjoner innenfor de ulike sektorene og enheter, eksempel ny velferd 2040.

Redusert økonomisk handlingsrom i årene framover, samtidig som det blir flere eldre, stiller store krav til å gjøre ting på helt andre måter. Da må vi få til innovasjon og kontinuerlig forbedring innenfor alle tjenesteområder. Digitalisering må henge sammen med utvikling av en lærings- og innovasjonskultur.

Avsluttende kommentarer

Fokus på ledelse, lederutvikling og medarbeiderskap blir viktig for å utvikle organisasjonen og tjenestene videre. Det er avgjørende for videre økonomisk bærekraft at kommunen tilpasser sine aktiviteter til de økonomiske rammebetingelsene. Dette krever kontinuerlig fokus på omstilling, endring og fornying i årene framover.

Jeg vil også takke alle for arbeidsinnsatsen i arbeidet med styringsdokumentet. Innsatsen er stor blant lederne i Østre Toten kommune! Vi er opptatt av å få til et godt lokalsamfunn, og da får vi til mest når vi jobber sammen mot samme mål!

Aslaug Dæhlen

Rådmann

Budsjettvedtak

Kommunestyrets budsjettvedtak

Styringsdokument 2019 med handlingsprogram og økonomiplan for 2019 – 2022 og årsbudsjett 2019 vedtas.

Handlingsprogram og økonomiplan for 2019 – 2022:

Målene i handlingsprogrammet og i økonomiplanen skal være styrende i perioden.

Driftsbudsjettet for 2019:

Inntektsskatt og formuesskatt til kommunen utliknes etter de maksimalsatser som Stortinget fastsetter.

Driftsbudsjettet vedtas i henhold til framlagte dokumenter, inklusiv budsjettskjemaene.

Rådmannen gis fullmakt til å fordele lønnsreserven for 2019 i henhold til resultat i sentralt og eventuelt lokalt lønnsoppgjør.

Rådmannen gis fullmakt til å fordele pensjonsutgiftene i henhold til estimerer gitt av Kommunal Landspensjonskasse og Statens Pensjonskasse. Fullmakten omfatter også eventuell avsetning til eller for bruk av disposisjonsfondet Pensjon.

Budsjettrammene for 2019 fastsettes som bindende for virksomheten, og skal ikke overskrides uten at det skjer etter samtykke fra kommunestyret og i henhold til vedtatt budsjettfullmakt i Økonomireglementet for Østre Toten kommune.

Driftsforberedelser foran og i oppstart av Labo, som omfattes av opplæring, flytting og anskaffelse av utstyr som ikke er en del av byggeprosjektet, estimeres til 10 millioner kroner og legges inn som en del av driftsbudsjettet for 2019 med 5 millioner kroner og 5 millioner kroner i 2020. Disse kostnadene finansieres av disposisjonsfondet for igangsetting av nytt helse- og omsorgssenter.

Eiendomsskatt for næring, verk og bruk fjernes i sin helhet fra 2019, jfr. sak 123/18.

Inndekning på 2,6 millioner tas innenfor tildelt ramme for 2019. Inndekningen skal ikke tas innenfor helse og omsorg eller skole.

Investeringsbudsjettet for 2019:

Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til framlagte dokumenter, inklusive Budsjettskjema 2A og 2 B. Rådmannen bes forberede investeringer for 2019, teknisk, juridisk og finansielt, slik at tiltakene etter nødvendig godkjenning, bevilgning og prosess i henhold til kapittel 6 i Økonomireglementet, kan iverksettes som forutsatt. Rådmannen gis fullmakt til å detaljfinansiere alle investeringsprosjektene i budsjettet for 2019.

Kommunestyret vedtar opptak av nye lån 2019 slik:

For å finansiere investeringer i 2019 med en øvre ramme på 358,748 millioner kroner.

Nytt Startlån i Husbanken for videre utlån med en øvre ramme på 25 millioner kroner.

Rådmannen gis fullmakt til å gjennomføre lånopptak, inklusive å godkjenne lånevilkårene og å undertegne lånedokumentene.

Barn, oppvekst og opplæring (BOO)

Integrering - Samordning Læringssenteret og NAV - Ny setning på overordnede mål NAV (s53)

Videreutvikle og formalisere samarbeidet med Læringssenteret for å sikre gode overganger, hensiktsmessig bruk av virkemidler for så langt som mulig å kvalifisere deltakerne til å bli

aktive og selvgående innbyggere i kommunen.

Barnevernet - Administrasjonen får i oppdrag å synliggjøre og konkretisere i 2019 mulige samarbeidsnivåer med nabokommunen innenfor Barnevernstjenesten.

Leirskole innføres som et gratis tilbud fra 2019 med en kostnad på 750 000 kroner.

Oppvekst tilføres 1 500 000 kroner for å redusere planlagte nedtak.

Inndekning:

- redusere vedlikehold på veg 500 000 kroner

- redusere vedlikehold på bygg 500 000 kroner-reduksjon innenfor formannskapetets område 250 000 kroner

- bruk av integreringsfond 1 million kroner

Oppvekst området tilføres 2 250 000 kroner

Kommunestyret ber om å bli holdt løpende orientert om planlegging av tiltak knyttet til reduksjon av økonomisk ramme. Før det vurderes nedbemanning, skal følgende vurderes:

- Utrede effektiviseringspotensialet i skoleadministrasjonen, herunder hvorvidt sentraladministrasjonen kan avlaste administrative ressurser i skolen.
- Utrede hvorvidt oppgaver kan tas ut av skolens driftsbudsjett og driftes sentralt. Dette gjelder spesielt drifting og innkjøp innenfor IKT-området. Dette bør sees i sammenheng med kommunens øvrige virksomhet.
- Utrede effekten og bruken av sosialfaglige ressurser i skolen.
- Utarbeide kostholdsveileder og kostholdsstrategi for barnehager og SFO. Strategien skal ta sikte på et sunt kosthold, og skal gjøres i samspill med lokale matprodusenter. Det er også et mål å sikre mest mulig lik foreldrebetaling, uavhengig av hvilke barnehage eller SFO barnet går i.

Kultur, bygde- og næringsutvikling (KBN)

Investeringsstilskuddet til idrett er viktig å videreføre. Dette økes til 1,5 million kroner. Østre Toten Idrettspark tildeles 1 million kroner. 500 000 kroner fordeles til investeringer på aktuelle anlegg av idrettsrådet. Beløpet dekkes fra disposisjonsfondet.

Driftsstøtten til Mjøsmuseet økes med kr. 5,- pr. innbygger i Østre Toten. Dette utgjør kr. 75 000,- på årsbasis. Beløpet dekkes innenfor kulturbudsjettet.

Østre Toten kommune bidrar med kr. 250 000,- i egenandel til Prosjekt Peder Balke-senteret for 2019. Beløpet dekkes fra utviklingsfondet.

Det må i fremtiden arbeides for større tilskudd til fritidsaktiviteter for barn og unge. Kommunestyret ønsker å forsterke innsatsen på området.

Utvidelse av konsulentstilling for idrett, frivillighet og folkehelse fra 50% til 100% har avgjørende betydning for frivillighetens mulighet til spillemidler og innenfor andre mulige tilskuddsordninger.

Frivilligheten i Østre Toten er avgjørende for vårt samfunn og driften av kommunen. Dette må hensyntas og synliggjøres mer i fremtidige budsjetter

Det bør vurderes å opprette et frivilligråd. Det vil si for organisasjoner og frivillighet som ikke kommer under idrettsrådet og musikkrådet.

FV33 og utbygging/utvikling av denne i egen kommune og i Akershus fylke må fortsatt ha stort fokus.

Dette blir viktig inn mot opprettelsen av Innlandet fylke.

Østre Toten kommune må jobbe for at NIBIO, Norsk Hestesenter og Lena-Valle videregående får en mer sentral rolle i kompetanseutviklingen i landbruket i vår kommune og i regionen for øvrig.

Østre Toten kommune bør ta en enda tydeligere rolle i nettverksbyggingen innenfor opplevelsesnæringen.

JA-kommune - Legges inn under "Overordnede mål" på alle sektorer. Østre Toten kommune skal være serviceinnstilt og ha en JA-holdning overfor søknader fra innbyggere og næringsliv.

Helse, omsorg og velferd (HOV)

Egenbetaling for trygghetsalarmer settes til maksimalt 250 kroner per måned. Egenbetaling for trygghetsplass settes til samme beløp som satser for korttidsplass. Eventuell økonomisk inndekning tas innenfor HOV-området.

Rådgivningskontor for døve/hørselshemmede i Innlandet - Østre Toten kommune deltar med sin andel inn i et rådgivningskontor for døve/hørselshemmede når dette blir etablert for Innlandet. Antatt pris er 64.000 kroner og saken kommer til behandling i respektive utvalg når dette skal etableres.

Teknikk, utbygging og infrastruktur (TUI)

Kommunestyret ber om at det utarbeides effektiviseringstiltak i egen organisasjon for å dempe gebyrøkning til våre abonnenter. Vi er bekymret for høy investeringstakt og økende gjeldsutvikling. Derfor mener vi det er riktig å fjerne og bremse noen prosjekter. Det ligger inne riving av Østre Toten sykehjem med en stor kostnad i investeringsbudsjettet.

Riving av Østre Toten Sykehjem fjernes fra investeringsbudsjettet.

Prosjektet Lena Bad fjernes fra investeringsbudsjettet.

Mulighetsstudie for Fjellvoll, Balke og Kapp BSS på 900 000 kroner tas ut av investeringsbudsjettet.

Reinvesteringer av kommunale veger økes med 800 000 kroner i 2019, 2020, 2021 og 2022.

Rådmannen legger frem en egen sak på strategiseminalet i 2019 som beskriver hvordan organisasjonen skal jobbe med innovasjon for å møte framtidens utfordringer.

Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet

Beløp i 1000

	Regnskap 2017	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan 2020	2021	2022
Frie disponible inntekter						
Skatt på inntekt og formue	-349 805	-343 686	-354 686	-354 686	-354 686	-354 686
Ordinært rammetilskudd	-434 458	-452 002	-461 569	-461 569	-461 569	-461 569
Skatt på eiendom	-33 516	-36 358	-34 650	-34 650	-34 650	-34 650
Andre direkte eller indirekte skatter	-405	-378	-378	-378	-378	-378
Andre generelle statstilskudd	-56 075	-56 954	-51 900	-51 900	-51 900	-51 900
Sum frie disponible inntekter	-874 260	-889 378	-903 183	-903 183	-903 183	-903 183
Finansinntekter/-utgifter						
Renteinntekter og utbytte	-12 008	-12 700	-18 500	-10 700	-10 700	-10 700
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	21 121	27 914	35 700	39 700	43 050	46 700
Avdrag på lån	26 268	29 427	38 170	40 170	42 520	47 170
Finansinntekter/-utgifter	35 381	44 641	55 370	69 170	74 870	83 170

Økonomiplan for 2019-2022

	Regnskap 2017	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan 2020	2021	2022
Avsetninger og bruk av avsetninger						
Til ubundne avsetninger	51 286	19 895	16 043	15 875	16 308	14 852
Til bundne avsetninger	1 198	378	378	378	378	378
Bruk av tidl. års regn.messige mindreforbruk	-34 186	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-2 450	-6 855	-6 600	-5 100	-100	-5 000
Bruk av bundne avsetninger	0	0	-250	0	0	0
Netto avsetninger	15 848	13 418	9 571	11 153	16 586	10 230
Overført til investering						
Overført til investering	0	0	0	0	0	0
Til fordeling drift	-823 031	-831 319	-838 242	-822 860	-811 727	-809 783
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	810 381	831 319	838 242	822 860	811 727	809 783
Merforbruk/mindreforbruk	-12 650	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B - Driftsbudsjettet

Beløp i 1000

	Regnskap 2017	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan 2020	2021	2022
Politisk virksomhet m/kontrollfunksjoner	5 066	5 344	6 189	5 439	5 989	5 439
Kirken og andre trossamfunn	9 439	9 680	9 803	9 803	9 803	9 803
Rådmannen	7 693	6 910	5 353	5 153	5 153	5 153
Stab og støtte	36 716	42 594	44 811	44 396	43 896	43 896
Bygg og eiendom	45 496	46 324	46 241	46 141	46 141	46 141
Barnehagene	99 883	100 503	103 051	103 516	103 516	103 516
Grunnskole	177 889	185 758	186 681	175 867	173 517	173 517
Læringssenteret	15 511	17 435	13 143	12 353	12 353	12 683
Barneverntjenesten	36 840	35 015	40 520	40 520	40 520	40 520
Helsestasjonstjenesten	9 109	9 911	10 638	10 638	10 638	10 638
Fellesfunksjoner i HOV	779	6 572	10 231	8 966	3 466	2 966
NAV	20 574	17 756	19 382	19 382	19 382	19 382
Legetjenesten	17 623	20 001	19 231	19 231	19 231	19 231
Tildelingsenheten	54 531	55 686	65 902	65 902	65 902	65 902
Tilrettelagte tjenester	42 876	39 677	50 035	50 035	50 035	50 035
Hjemmetjenester	82 626	87 913	85 837	87 102	87 602	88 102
Heldøgntjenester	132 944	131 299	121 257	121 257	121 257	121 257
Kulturenheten	21 703	23 134	24 913	24 313	24 313	23 713
Brannvesenet	6 621	7 380	7 460	7 460	7 460	7 460
Veger	6 491	8 400	7 548	7 623	7 623	7 623
Vann og avløp	-20 147	-24 050	-32 320	-39 398	-42 181	-43 255
Fellesfunksjon næring	4 445	4 854	4 248	4 248	4 248	4 248
Plan- og næringsenheten	7 415	9 085	9 889	9 889	9 889	9 889
Fellesområde tjenester	-11 742	-15 862	-21 801	-16 976	-18 026	-18 076
Til fordeling drift (fra budsjettskjema 1A)	810 381	831 319	838 242	822 860	811 727	809 783

Budsjettskjema 2A – Investering

Beløp i 1000

	Regnskap 2017	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan			
				2020	2021	2022	2019 -2022
Finansieringsbehov							
Investeringer i anleggsmidler	0	402 095	403 670	153 671	85 545	102 870	745 756
Utlån og forskutteringer	0	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000
Kjøp av aksjer og andeler	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	0	0	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	0	432 095	433 670	183 671	115 545	132 870	865 756
Ekstern finansiering							
Bruk av lånemidler	0	-368 036	-382 444	-158 223	-96 066	-116 906	-753 639
Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til investeringer	0	0	0	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	0	-59 059	-46 226	-20 448	-14 479	-10 964	-92 117
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	0	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-20 000
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	0	-432 095	-433 670	-183 671	-115 545	-132 870	-865 756
Intern finansiering							
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	0	0	0	0	0	0	0
Sum intern finansiering	0	0	0	0	0	0	0
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0	0

For mer informasjon om investeringer vises til eget kapittel om investeringer i økonomiplanen.

Budsjettskjema 3 – Oversikt Drift

Beløp i 1000

	Regnskap 2017	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan 2020	2021	2022
Driftsinntekter						
Brukerbetalinger	-31 957	-33 427	-34 644	-34 644	-34 644	-34 644
Andre salgs- og leieinntekter	-111 648	-110 784	-118 154	-122 154	-126 854	-136 154
Overføringer med krav til motytelse	-168 650	-143 026	-144 485	-143 485	-143 485	-143 485
Rammetilskudd	-434 458	-452 002	-461 569	-461 569	-461 569	-461 569
Andre statlige overføringer	-58 633	-56 954	-51 900	-51 900	-51 900	-51 900
Andre overføringer	-439	-47	-47	-47	-47	-47
Innteks- og formuesskatt	-349 805	-343 686	-354 686	-354 686	-354 686	-354 686
Eiendomsskatt	-33 516	-36 358	-34 650	-34 650	-34 650	-34 650
Andre direkte og indirekte skatter	-405	-378	-378	-378	-378	-378
Sum driftsinntekter	-1 189 512	-1 176 661	-1 200 512	-1 203 512	-1 208 212	-1 217 512
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	606 262	602 101	601 863	588 959	586 109	586 439
Sosiale utgifter	162 222	164 414	163 577	163 577	163 577	163 577
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	131 554	130 238	135 875	132 585	126 585	124 885
Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon	167 637	169 527	184 260	184 260	184 260	184 260
Overføringer	51 971	60 193	61 139	66 764	66 764	66 764
Avskrivninger	41 189	41 189	41 189	41 189	41 189	41 189
Fordelte utgifter	-1 361	-526	-538	-538	-538	-538
Sum driftsutgifter	1 159 476	1 167 137	1 187 367	1 176 798	1 167 948	1 166 578
Brutto driftsresultat	-30 037	-9 525	-13 145	-26 714	-40 264	-50 934
Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	-15 000	-13 000	-18 800	-11 000	-11 000	-11 000
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-146	-248	-248	-248	-248	-248
Sum finansinntekter	-15 145	-13 248	-19 048	-11 248	-11 248	-11 248
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	23 831	27 914	35 700	39 700	43 050	46 700
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	26 268	29 427	38 170	40 170	42 520	47 170
Utlån	491	417	417	417	417	417
Sum finansutgifter	50 589	57 758	74 287	80 287	85 987	94 287
Resultat eksterne finanstransaksjoner	35 444	44 510	55 239	69 039	74 739	83 039
Motpost avskrivninger						
Motpost avskrivninger	-41 189	-41 189	-41 189	-41 189	-41 189	-41 189
Sum avskrivninger	-41 189	-41 189	-41 189	-41 189	-41 189	-41 189
Netto driftsresultat	-35 782	-6 204	904	1 135	-6 715	-9 085
Bruk av avsetninger						
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-34 186	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-2 450	-6 855	-6 600	-5 100	-100	-5 000
Bruk av bundne driftsfond	-9 350	-7 214	-10 725	-12 288	-9 871	-1 145
Sum bruk av avsetninger	-45 987	-14 069	-17 325	-17 388	-9 971	-6 145

Økonomiplan for 2019-2022

	Regnskap 2017	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan 2020	2021	2022
Avsetninger						
Overført til investering	0	0	0	0	0	0
Avsatt til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	51 686	19 895	16 043	15 875	16 308	14 852
Avsatt til bundne driftsfond	17 433	378	378	378	378	378
Sum avsetninger	69 119	20 273	16 421	16 253	16 686	15 230
Regnskapsmessig merforbruk (+)/mindreforbruk (-)	-12 650	0	0	0	0	0

Samfunnsområdene

Kommune 3.0 - Fellesskapskommune

Målet med fellesskapskommunen (kommune 3.0) er å få til en bedre kommune sammen med innbyggerne (samskaping). Grunnleggende psykologiske behov som mestring, selvstendighet og tilhørighet løftes fram i møte med innbyggerne. Dette vil gi et mer inkluderende lokalsamfunn for alle gjennom hele livet.

Dette bygger på følgende verdier:

- Alle har ressurser
- Alle deltar og bidrar ut fra sine forutsetninger
- Alle har eget ansvar
- Alle har verdi
- Alle kan bry seg om

Brukerfokuset endres fra «Hva feiler det deg?» til: ***Hva er viktig for deg?***

Dette gir mestring av eget liv og må følges opp i hele organisasjonen. Økt satsing på folkehelse, tidlig innsats og mestring preger forslaget til handlingsprogram. Tjenester i Østre Toten kommune gjøres sammen med innbyggerne. I tillegg er frivilligheten en stor og viktig ressurs for å få til et inkluderende lokalsamfunn.

Mål og satsinger for 2019:

- Innarbeide fellesskapskommunen (kommune 3.0) i hele organisasjonen.

Frivillighet

Det er utarbeidet egen frivilligmelding for Østre Toten kommune (2015). Meldingen må følges opp med videre avklaringer og målbilder i samarbeid med frivilligheten. Dette skjer først gjennom politisk arbeidsgruppe som skal se på frivilligheten.

Arbeidet i 2019:

1. Utarbeide en frivillighetspolitikk:
Frivilligmeldingen fra 2015 gir en god beskrivelse av frivilligheten i kommunen. Det er imidlertid behov for å konkretisere frivillighetens rolle og bredde (blant annet i et kommune 3.0-perspektiv), samt å etablere egnede og gode samhandlingsformer mellom kommunen og frivilligheten.
2. Frivillighetens økonomi og rammebetingelser:
For å gjøre frivilligheten til en enda sterkere samfunnsaktør, er økonomi og avklarte rammebetingelser en viktig faktor. Ny tilskuddsportal for frivilligheten er etablert, og i tillegg må kommunens økonomiske ytelser vurderes, spesielt der lag/foreninger har kostnadskrevende aktiviteter og anlegg.
3. Kunnskapsgrunnlag:
Innhente og bearbeide lokalt kunnskapsgrunnlag om frivilligheten i Østre Toten kommune.

Folkehelse

Føringer i vedtatt kommuneplan:

Folkehelsearbeid betyr samfunnets samlede innsats for å opprettholde, bedre og fremme befolkningens helse gjennom å svekke faktorer som medfører helserisiko, og styrke faktorer som bidrar til å fremme helse.

Overordnet mål for utvikling av Østre Toten som folkehelsekommune er i kommuneplanens samfunnsdel uttrykt slik:

I Østre Toten skal eget ansvar, mestring og deltagelse, i samspill mellom offentlig og frivillig innsats, ligge til grunn for en god folkehelse

Strategier 2019-2022:

1. Innbyggernes ansvar for egen helse
2. Frivilligheten som ressurs i folkehelsearbeidet
3. Kobling av kompetanse
4. Det skal vektlegges å samle fagressursene som jobber med lavterskeltilbud med sikte på å skape et fagmiljø sammen med frivilligheten
5. Arbeidet mot vold i nære relasjoner styrkes

Arbeidet i 2019:

1. Utarbeide system for folkehelsearbeidet
2. Arrangerer folkehelsedager i 2019.
Hensikten er å spre informasjon og bygge økt bevissthet om egen helse hos befolkningen.

Barn og unge

Føringer i vedtatt kommuneplan:

Overordnet mål for utvikling av Østre Toten som oppvekstkommune er uttrykt slik:

I Østre Toten skal vi utvikle robuste og tilfredse barn som trives, mestrer, utvikler seg og lykkes i livene sine

Strategier 2019-2022

1. Å gi alle muligheter for å lykkes
2. Strategier for å sikre en helhetlig oppvekst
3. Tidlig innsats og forebygging - mestring i eget liv - er grunnlaget for arbeidet
4. Strategier rettet mot familier og foreldre
5. Strategier for å styrke samarbeidet med frivillig sektor
6. Systematisk arbeid med barn og unges medvirkning på system- og individnivå

7. Strategier for å styrke barn og unges psykiske helse
8. Nye strategier for å arbeide på tvers av forvaltningsnivåer, enheter og avdelinger
9. Være Norges beste oppvekstkommune

Arbeidet i 2019

1. Oppvekst 2040:

Denne plan- og utviklingsprosessen gjennomføres i to runder. Første runde skal fokusere på hvilke kvaliteter og hvilket innhold som skal prege oppvekstområdet i planperioden. Det er viktig at man bruker god nok tid til å diskutere og finne ut av dette, før runde to. I runde to ser man på om det man har kommet frem til bør ha noe å si for hvor og hvordan vi yter de kommunale tjenestene fremover. Det kan også være andre faktorer som økonomi, tilgang på fagpersoner, avstand, statlige føringer eller annet som må være med i disse vurderingene.

2. Koordinering og styring av det overordnede og tverrfaglige samarbeidet:
Dette følges opp gjennom "Oppvekst 2040".

3. Samspillet mellom ulike forvaltningsnivåer:

Disse utfordringene er særlig knyttet til fylkeskommunens ansvar overfor ungdom i videregående skolealder. Det gjelder koordinering av tjenester til barn og unge med behov for omfattende eksterne helsetjenester og barn som pårørende.

4. Barn og unges medvirkning på system- og individnivå:

Dette arbeidet handler om opplæring og om å gi mulighet til medvirkning. Arbeidet skal inkludere elevråd i den kommunale grunnskolen, videregående skole og ungdomsråd.

Integrering

Føringer i vedtatt kommuneplan:

Overordnet mål for utviklingen av Østre Toten som flerkulturelt lokalsamfunn:

I Østre Toten skal alle ha samme muligheter og ansvar uavhengig av bakgrunn

Strategier 2019-2022

1. Strategier for grunnleggende og langsiktig integrering i lokalsamfunnet
2. Strategier knyttet til bosetting og innflytting
3. Strategier for å forbedre hvert enkelte tjenesteområde som har oppgaver knyttet til integrering
4. Strategier for bedre koordinering i integreringsarbeidet
5. Strategier knyttet til arbeid

Arbeidet i 2019

1. Metoder og opplegg på tvers av sektorene og enhetene
2. Arbeidsretting

3. Samspill med private og frivillige

Boligpolitikk

Føringer i vedtatt kommuneplanen:

Overordnet mål for Østre Toten som boligkommune er uttrykt slik:

Østre Toten skal ha en aktiv boligpolitikk som sikrer en god utbyggingsstruktur og dekker et variert boligbehov.

Ut fra et mål om 1 % årlig befolkningsvekst, innebærer dette at det må bygges 50-60 nye boliger per år.

Strategier 2019-2022:

1. Boligbehovet og utbyggingen generelt
2. Styrke kommunens rolle som boligutvikler
3. Regional strategi for utvikling av framtidens bomiljø og lokalsamfunn
4. Øke forutsigbarheten i samhandlingen mellom kommunen og private aktører

Arbeidet i 2019:

1. Kommunalt boligprogram:

Den diskusjon og det behov som framkommer gjennom kommuneplanrevisjonen må følges opp med et boligprogram som definerer framtidig boligbehov, boligtyper, marked og lokalisering.

2. Kommunens rolle i boligpolitikken:

Kommunens eget boligbehov, etterspørselen i markedet og behovet sett i en vekstambisjon, må samordnes internt mellom aktuelle enheter (boligforum). Ut fra dette må kommunen definere klare oppdrag til sine gjennomførende virksomheter, eiendomsselskapet og boligstiftelsen, samtidig som spillet med private utbyggere utvikles og avklares videre.

3. Gjennomgang av praksisen rundt bruk av startlån

Arbeidsplasser og næringsutvikling

Føringer i vedtatt kommuneplan:

Overordnet mål for Østre Toten som boligkommune er uttrykt slik:

Politikken i Østre Toten skal være offensiv og bidra til vekst og utvikling i næringslivet.

Strategier 2019-2022:

1. Strategisk forankring av næringsarbeidet
2. Arbeidsform
3. Økonomisk innsats

Arbeidet i 2019:

1. Førstelinjetjenesten:
Kommunens førstelinje overfor bedrifter og gründere skal opprettholdes og styrkes. Dette innebærer å pleie kontakten med bedrifter/miljøer gjennom bedriftsbesøk og samlinger.
2. Kompetansesenter for bærekraftig landbruk:
Kommunen skal ta en sentral rolle i å utvikle prosjektet, med tilhørende organisering og økonomi.
3. Prosjekt KOM (Kultur, opplevelser, mat):
Konkretisere dette som samarbeidsprosjekt med næringsaktørene og bidra til å skape nye gründere på et område med betydelig potensiale.

Kommunikasjon og samferdsel

Føringer i vedtatt kommuneplan:

Overordnet mål for utvikling av kommunikasjoner i Østre Toten er uttrykt slik:

Østre Toten skal ha en bedret vegkvalitet internt og eksternt, med kortere reisetid til omkringliggende regioner.

Strategier 2019-2022:

1. Helhetlig vegutbygging
2. Oppfølging av planstrategier
3. Østre Toten skal fortsatt være en trafiksikker kommune
4. Kommunale veger
5. Telekommunikasjoner

Arbeidet i 2019:

1. Fylkesveg 33:
*Følge opp Fylkeskommunens vedtak og initiativ og arbeide med videre utredning og planavklaring av Fv 33, spesielt for strekningen Skreia-Lena.
Delta aktivt i prosessen rundt Mjøsbyen og en felles areal- og transportstrategi.*
2. Følge opp arbeidet med trafiksikkerhet:
Opplegget knyttet til "trafiksikker kommune" skal oppdateres.
3. Følge opp bredbåndsstrategien
4. Bredbånd og telefoni:
Kartlegge dekning og behov i samarbeid med befolkning og næringsliv. Søke eksterne midler for videre utbygging der markedsaktørene ikke går inn.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Gitte føringer:

Det er gjennomført ROS-analyse og denne ble vedtatt av kommunestyret 19. september 2018.

Arbeidet i 2019

Utarbeide overordnet beredskapsplan.

Klima, energi og miljø

Føringer i vedtatt kommuneplan:

Kommunens ansvar på dette området bygger på kommunens Klima- og energiplan, som ble vedtatt i 2009 og videre på de strategier som nedfelles i kommuneplanen, handlingsprogrammet og andre relevante planer.

Strategier 2019-2022

1. Stilling som klima- og miljørådgiver
2. Klima-, energi- og miljømål i handlingsprogrammet
3. Planstrategier innen klima, energi og miljø
4. Utbyggingsstrategier
5. Driftsrettede strategier

Arbeidet i 2019

1. Oppgradering av planverket:

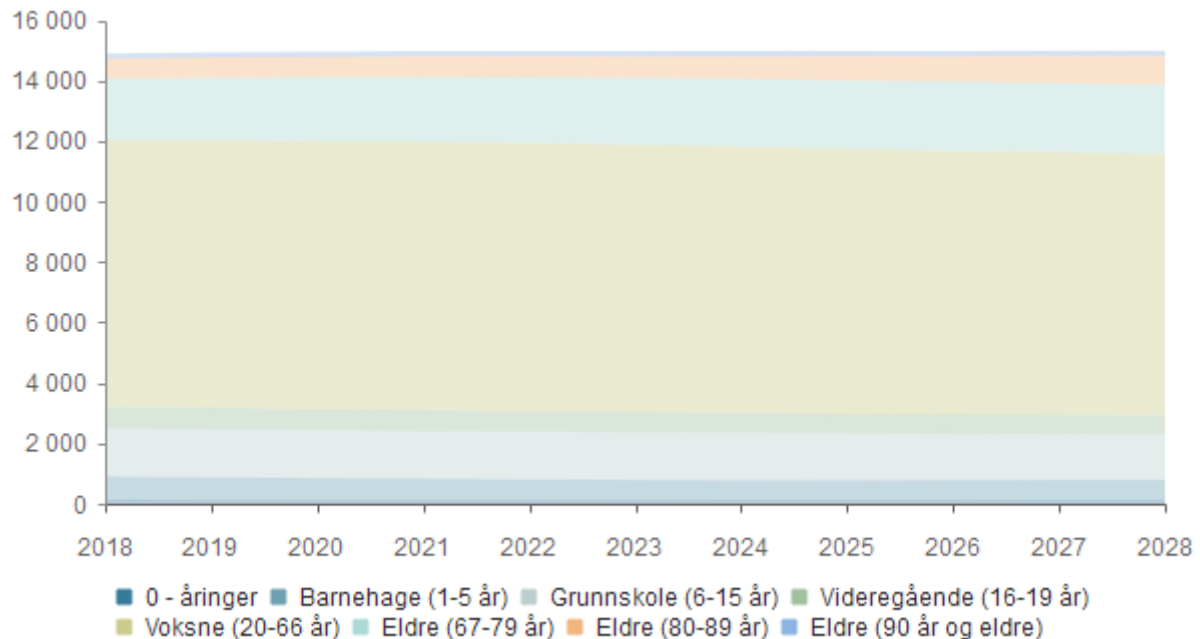
Revidering av klima- og energiplan.

2. Konkrete klimatiltak:

Oppfølging av revidert klima- og energiplan.

Befolkningsutvikling

Demografi

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
0 - åringer	137	123	124	124	124	125	126	126	126	127	127
Barnehage (1-5 år)	771	756	726	714	685	662	652	654	657	661	661
Grunnskole (6-15 år)	1 582	1 584	1 582	1 558	1 588	1 586	1 579	1 558	1 535	1 521	1 511
Videregående (16-19 år)	727	717	703	703	672	661	650	636	654	646	637
Voksne (20-66 år)	8 831	8 866	8 869	8 885	8 883	8 847	8 819	8 784	8 718	8 686	8 623
Eldre (67-79 år)	2 014	2 040	2 108	2 127	2 163	2 211	2 238	2 257	2 279	2 277	2 304
Eldre (80-89 år)	664	687	675	700	694	713	737	796	835	905	958
Eldre (90 år og eldre)	162	156	159	159	162	168	174	164	166	160	159
Total	14 888	14 929	14 946	14 970	14 971	14 973	14 975	14 975	14 970	14 983	14 980

Prognose type : Lav nettoinnvandring

Prognose periode : 10

Antatt befolkningsutvikling er basert på SSB's befolkningsframskrivning og alternativ MMML. Dette betyr en forventning om en middels utvikling i de faktorer som påvirker befolkningsutviklingen bortsett fra innvandring, som vurderes som lav. Dette er en nedjustering i forhold til tidligere år, hvor vurderingene har vært på middels utvikling i alle faktorene, det vil si MMMM. SSB kom med nye prognoser i juni i 2018, og har nedjustert antatt befolkningsvekst betydelig fra den forrige prognosen.

Framskrivningen er sikrest for de eldste aldersgruppene, og mest usikker for de yngste. Tallene gjelder per 1.1. hvert enkelt år.

For perioden fra 2018 til og med 2022 viser prognosen en befolkningsvekst på 85 personer til 14 971 innbyggere. Det vises en nedgang i antall unge (0 - 19 år) med 6 % i løpet av perioden. Antall barn og elever i barnehage og grunnskole viser samlet en nedgang med 105 personer. Den såkalte voksne befolkningen (personer mellom 20 og 66 år) er i antall så å si uendret i løpet av disse fem årene.

Prognosen viser at den såkalte eldrebølgen, med markant vekst i aldersgruppene 67 - 79 år og 80 - 89 år, slår ut for vår kommune. Antall eldre (personer over 67 år) øker med 252 personer, eller om lag 9 % i

løpet av 5 år fra 2018 til og med 2022. Men det er først etter 2023 at veksten i antall eldre over 67 øker enda sterkere. I perioden 2023 - 2028 øker antall eldre over 67 år med over 500 personer, antall eldre mellom 67 og 79 år øker i den perioden med 13 %, mens antall personer i aldersgruppen 80 - 89 år øker med 36 %.

Det er naturlig og nødvendig at utviklingen i befolkningen har betydning for hvordan utgiftene skal fordele seg på aldersgruppene framover.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Sentrale inntekter

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Skatt på inntekt og formue	-343 686	-354 686	-354 686	-354 686	-354 686
Ordinært rammetilskudd	-452 002	-461 569	-461 569	-461 569	-461 569
Skatt på eiendom	-36 358	-34 650	-34 650	-34 650	-34 650
Andre direkte eller indirekte skatter	-378	-378	-378	-378	-378
Andre generelle statstilskudd	-56 954	-51 900	-51 900	-51 900	-51 900
Sum sentrale inntekter	-889 378	-903 183	-903 183	-903 183	-903 183

I statsbudsjettet for 2019 legges det opp til en vekst i kommunesektorens samlede frie inntekter på 2,6 milliarder kroner. De frie inntektene for kommunene består i hovedsak av skatteinntektene og rammetilskudd. Veksten i kommunenes skatteinntekter og rammetilskudd er gjennomsnittlig 2,9 % fra 2018 til 2019. For Østre Toten kommune er veksten 2,2 %.

Inntektssystemet for kommunene fordeler rammetilskudd, inkludert inntektsutjamningstilskudd, mellom kommunene. Det overordnede formålet med inntektssystemet er å jevne ut de økonomiske forutsetningene for at kommunene skal kunne gi et mest mulig likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

De frie inntektene disponeres etter kommunestyrets prioriteringer.

Østre Toten kommune har om lag 80 % av gjennomsnittet i egne skatteinntekter, målt per innbygger. Sammen med inntektsutjamningen i rammetilskuddet oppnår kommunen om lag 95 % av landsgjennomsnittet i frie inntekter.

Skatt på eiendom

Rådmannen foreslår ingen endringer i kommunestyrets vedtak om eiendomsskatt fra forrige budsjettbehandling. Promillesatsen for boliger og fritidsboliger er 3,3 promille og 2,0 promille for næringsseiendom og verker & bruk. For 2019 er det endringer i beskatning for verker & bruk som gir noe lavere inntekter med en nedtrapping over flere år. Fra og med 2020 foreslås det innstramning av kommunenes muligheter til å øke eiendomsskatten.

Andre direkte eller indirekte skatter

Kommunen mottar årlig konsesjonsinntekter knyttet til regulering av Mjøsa med nedenforliggende kraftproduksjon. Inntektene avsettes til Utviklingsfondet. Kommunestyret har fastsatt vedtekter for fondet, og det er KBN-utvalget som disponerer midlene i henhold til vedtektene.

Andre generelle statstilskudd

Rentekompensasjon. Staten gir rentekompensasjon for investeringer i skole-, omsorgs- og kirkebygg. Inntektsposten vil gradvis bortfalle når tidsrommet for kompensasjonen utløper.

Vertskommunetilskudd. 33 kommuner er såkalte vertskommuner etter HVPU-reformen på 1990-tallet. Etter hvert som grunnlaget for tilskuddet blir redusert og bortfaller, vil også inntektene bli redusert og bortfalle i sin helhet.

Integreringstilskudd. Kommunen mottar tilskudd fra staten for å bosette flyktninger som har fått oppholdstillatelse i landet. Tilskudd utbetales i 5 år, regnet fra bosettingsåret. Tilskuddet er beregnet ut fra det antallet bosettinger som kommunen har mottatt de fire årene, og at det bosettes 15 personer i

2019. Tilskuddet blir betydelig redusert fra og med 2018, siden bosettingstallene nå ser ut til å bli betydelig lavere enn for årene 2015 - 2017.

Andre inntekter som brukerbetalinger og øremerkede tilskudd ligger hos den enkelte enhet, og er en del av enhetenes netto budsjetttramme.

Sentrale utgifter

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Sum sentrale utgifter	0	0	0	0	0

Det er ikke oppført driftsutgifter som ikke hører inn under driftsenhetene. Noen driftsutgifter er felles for alle enhetene, og er oppført på et eget ansvarsområde, Fellesområde tjenester.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Renteinntekter og utbytte	-13 000	-18 800	-11 000	-11 000	-11 000
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	27 914	34 370	38 370	41 720	45 370
Avdrag på lån	29 427	39 500	41 500	43 850	48 500
Netto finansinntekter/finansutgifter	44 341	55 070	68 870	74 570	82 870
Finansutgifter i tjenestekområdene	169	169	169	169	169
Totale finansutgifter	44 510	55 239	69 039	74 739	83 039

Renteinntekter

Renteinntektene er i hovedsak basert på markedsrenter høsten 2018 på om lag 1,5 % rente. Inntekter på kortsiktig overskuddslikviditet består av noe differensiert bankrente i kommunens hovedbank og innskudd i KLP Banken. Rente på ansvarlig lån i Eidsiva Energi AS bortfaller fra og med 2019, ved at dette lånet omgjøres til egenkapital. Renter av videreutlån fra Husbanken - Startlån - er en del av renteinntektene. Også egne byggelånsrenter inngår i beregningen av renteinntektene. Dette gir spesielt stort utslag i 2019 da nytt helse- og omsorgsbygg (Labo) er inne i sitt siste byggeår.

Utbytte og eieruttak

Kommunens utbytte fra Eidsiva Energi AS vil fra 2019 følge de nye bestemmelsene i aksjonæravtalen ved at ansvarlig lån er konvertert til egenkapitalen, og at utbytteplanen øker til 230 millioner i 2019 og deretter til 297 millioner kroner i 2020. Deretter skal den treårige utbytteplanen indeksreguleres.

Renteutgifter

Renteutgiftene øker betraktelig i planperioden, som følge av store investeringer, finansiert ved lån og som konsekvens av forventede renteøkninger fra Norges Bank. Det forventes at nye lån i perioden tas opp på 2,25 % i 2019, 2,5 % i 2020 og 2,75 % i 2021 og 2022. Økte renteutgifter innen selvkostområdene vann og avløp finansieres av gebyrinntektene, mens nye renteutgifter av andre investeringer og økte renteutgifter etter økte rentesatser finansieres av ordinære driftsinntekter. Kommunen må bruke mer av de frie inntektene til å betale renter og avdrag framover.

Avdragsutgifter

Budsjetterte avdrag øker betydelig i perioden som følge av store investeringer. Kommunen betaler ikke større avdrag enn det kommunen er forpliktet til. I den nye kommuneloven er det bestemmelser som

ser ut til å forplikte kommunen til å betale noe høyere avdrag enn tidligere. Disse bestemmelsene trer i kraft i 2020.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Til ubundne avsetninger	19 895	16 043	15 875	16 308	14 852
Til bundne avsetninger	378	378	378	378	378
Bruk av ubundne avsetninger	-6 855	-6 600	-5 100	-100	-5 000
Bruk av bundne avsetninger	-7 214	-7 460	-10 288	-8 371	-145
Netto avsetninger	6 204	2 361	865	8 215	10 085
Netto avsetninger i tjenesteområdene	0	-3 265	-2 000	-1 500	-1 000
Totale avsetninger	6 204	-904	-1 135	6 715	9 085

Avsetninger til ubundne avsetninger (disposisjonsfond)

Avsetninger til disposisjonsfond skjer i sin helhet til Disposisjonsfond Pensjon, og hentes fra inntekten på Fellesområdet tjenester som inntekt fra premieavvik pensjon. Avsetningen er ikke så stor som inntekten, og dette betyr at en del av inntekten fra premieavviket går inn som finansiering av ordinær drift. Dette er ikke ønskelig over tid, og forsøkes faset ned i løpet av perioden.

Det er ikke avsetning til andre disposisjonsfond, verken til integreringsfondet eller til det ordinære disposisjonsfondet.

Avsetninger til bundne avsetninger (bundne fond)

Hele konsesjonskraftavgiften avsettes til Utviklingsfondet. Når KBN-utvalget bevilger midler finansiert av fondet, blir dette ført som forbruk av bundne fond.

Bruk av ubundne avsetninger (disposisjonsfond)

I framlegget er utgiftene til integreringsprosjektet Farge i regi av kulturenheten i sin helhet finansiert av Disposisjonsfond Integrering. Økonomiplanen er saldert med bruk av 5 millioner kroner av disposisjonsfond i 2022. I rådmannens framlegg er det ikke andre tiltak som er finansiert av disposisjonsfond.

I kommunestyrets vedtak er det benyttet ytterligere 6,5 millioner kroner i forbruk av disposisjonsfond for 2019 og 5 millioner kroner i 2020.

Bruk av bundne avsetninger (bundne fond)

Bruk av bundne avsetninger er i sin helhet forbruk av selvkostfond knyttet til de områdene som er såkalte selvkostområder, så som vann, avløp, avfall, septik og kontroll av spredte avløpsanlegg. Dersom de samlede utgiftene er lavere enn gebyrinntektene, avsettes overskuddet til selvkostfond, og føres tilbake til selvkostområdet som inntekt i løpet av 3-5 år, og reduserer dermed nivået for nødvendig gebyrinntekter i samme periode.

I kommunestyrets vedtak er det lagt inn et forbruk på 250 000 kroner i økt forbruk av Utviklingsfondet for 2019.

Netto avsetninger i tjenesteområdene

Tabellen viser at enhetene har budsjettert med netto bruk av øremerkede fond som finansiering av utgifter som kommunen har mottatt øremerkede midler til.

Til disposisjon for tjenesteområdene

Beløp i 1000

	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Oppsummering sentrale poster					
Frie disponible inntekter	-889 378	-903 183	-903 183	-903 183	-903 183
Finansinntekter/-utgifter	44 641	55 370	69 170	74 870	83 170
Avsetninger og bruk av avsetninger	13 418	9 571	11 153	16 586	10 230
Overført til investering	0	0	0	0	0
Sum sentrale inntekter og utgifter - Til fordeling tjenesteområdene	-831 319	-838 242	-822 860	-811 727	-809 783
Sum fordelt tjenesteområdene	831 319	838 242	822 860	811 727	809 783
Merforbruk/mindreforbruk	0	0	0	0	0

Denne oversikten viser de frie driftsinntektene, og hvordan de benyttes. De frie disponible inntektene er skatt, rammetilskudd, andre statstilskudd og eiendomsskatt. Finansutgiftene er netto renteutgifter og avdrag på lån. Avsetning og bruk av avsetninger viser at det avsettes mer til fond enn det brukes. Oversikten viser til slutt at det ikke overføres midler fra driftsbudsjettet til finansiering av investeringer.

Økonomisk utvikling i planperioden

Vurdering av den økonomiske utviklingen i planperioden

Her vurderes utviklingen i kommunens økonomiske nøkkeltall opp mot det som ansees å være kjennetegnene på en sunn økonomisk situasjon. Denne vurderingen skjer i henhold til kommunelovens § 48 nr. 5 og regnskapsforskriftens § 10 og § 12, samt Kommunal regnskapsstandard nr. 6 og Foreløpig standard (F).

Forhold av vesentlig betydning for kommuneøkonomien

Netto driftsresultat er det viktigste resultatbegrepet for kommunene, og viser hva som er igjen av de løpende driftsinntektene til avsetninger og investeringer når de løpende driftsutgiftene og renter/avdrag på lån er dekket. Normen tilsier at netto driftsresultat bør utgjøre minst 1,75 % av brutto driftsinntekter over tid.

Disposisjonsfond viser hvilke frie reserver kommunen har til å dekke uforutsette utgifter eller bruke til egenfinansiering av investeringer. Disposisjonsfond bør utgjøre minst 5 % av brutto driftsinntekter.

Størrelsen på lånegjeld viser hvor stor del av driftsinntektene som er bundet opp framover. Her har vi valgt å bruke netto lånegjeld, som viser langsiktig gjeld fratrukket pensjonsforpliktelser, lån til videre utlån og ubrukte lånemidler. Normen er at netto lånegjeld ikke bør overstige 70 – 75 % av brutto driftsinntekter.

Finansielle nøkkeltall	Østre Toten				Oppland	KG 10	Landet	Anbefalt
	2014	2015	2016	2017	2017	2017	2017	norm
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	0,6	2,7	4,7	3,0	2,6	2,5	3,5	>1,75
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	2,2	3,4	3,1	6,7	9,8	8,3	8,8	>5
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	60,9	71,7	61,5	69,7	70,6	72,3	75,4	>70 - 75
Netto finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter	3,1	3,2	3,2	2,9	3,1	3,1	3,4	>1,75

						Anbefalt
Finansielle nøkkeltall	2018	2019	2020	2021	2022	norm
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	0,5	0	0	0,6	0,7	>1,75
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	7,3	8,1	9,2	11,2	11,9	>5
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	80	94	101	103	103	>70 - 75
Netto finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter	4,0	4,6	5,7	6,2	6,8	

Økt lånegjeld medfører at andel av driftsinntekter som benyttes til å betale netto finansutgifter øker fra 4,6 % i 2019 til 6,8 % i 2022.

Det økonomiske handlingsrommet snevres inn i løpet av planperioden, og det er absolutt grunn til å ha fokus på forbedre dette når ny planprosess igangsettes allerede neste år.

Samlet sett vurderes den økonomiske utviklingen for kommunen i planperioden som bekymringsfull. Selv om de finansielle nøkkeltallene er anslag, viser samlet sett en negativ trend for å opprettholde et ønsket økonomisk handlingsrom.

Forslag til økonomiske handlingsregler

Kommunestyret har tidligere bedt rådmannen komme med forslag til nye økonomiske handlingsregler. Økonomiske handlingsregler eller prinsipper for økonomiforvaltningen vil kunne bidra til en god og bærekraftig utvikling av kommuneøkonomien. Den nye kommuneloven tydeliggjør kommunestyrets ansvar for å utøve en forsvarlig økonomiforvaltning. Arbeidet med å styrke det økonomiske handlingsrommet må prioriteres for å kunne sikre fremtidas tjenestetilbud og å forbedre grunnlaget for å kunne ha politisk handlingsrom lokalt.

Drøftingen om de økonomiske handlingsreglene bør skje uavhengig av en ordinær budsjettprosess. Rådmannen vil derfor invitere til en slik drøfting i forkant av økonomiplanen for perioden 2020 - 2023, og når forskriftene til den nye kommuneloven foreligger.

De økonomiske handlingsreglene må være prinsipielle føringer som det er politisk enighet om. Disse vil kunne ha innvirkning på driftsrammer, finansiering, gjelds- og investeringsnivå. Handlingsreglene bør være fleksible nok opp mot skiftende konjunkturer og være tilpasset de lokale forholdene.

Rådmannen skisserer hvilke måltall som kan legges til grunn, basert på egen økonomi og lokale prioriteringer:

A. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter skal være minst 1,75 %. Dette nivået settes ut fra Teknisk beregningsutvalg for kommuneøkonomien sin minimumsanbefaling over tid.

B. Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter bør være mindre enn 80 %.

C. Kommunens disposisjonsfond bør være minst 10 % målt opp mot årlige brutto driftsutgifter.

D. Kommunens ordinære driftsutgifter skal finansieres av ordinære driftsinntekter.

Investeringer i økonomiplanen

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Investeringer	433 670	183 671	115 545	132 870
Sum finansieringsbehov	433 670	183 671	115 545	132 870

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Låneopptak	-357 444	-133 223	-71 066	-91 906
Mva kompensasjon	-46 226	-20 448	-14 479	-10 964
Finansiering av forvaltningslån	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Mottatte avdrag på forvaltningslån	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Sum finansiering	-433 670	-183 671	-115 545	-132 870

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Sum finansieringsbehov	433 670	183 671	115 545	132 870
Sum finansiering	-433 670	-183 671	-115 545	-132 870
Udekket finansiering	0	0	0	0

Oversikt investering og finansiering

Østre Toten kommune investerer i planperioden i utviklings-, bygg- og anleggsinvesteringer for i alt 751 millioner kroner. Investeringsprogrammet er en videreføring av gjeldende program fra forrige økonomiplan. Nytt helse- og omsorgssenter ferdigstilles i 2019, og innen vann og avløp gjennomføres den første perioden av nylig vedtatt investeringsplan.

Finansieringen av anleggsinvesteringene er utelukkende lånemidler, når vi ser bort fra momskompensasjonen som følger av deler av anleggsinvesteringsprosjektene.

I økonomiplanen er oppført prosjekter som ikke har hatt årsbudsjettbevilgning fra kommunestyret tidligere. Flere prosjekter, som opprinnelig var planlagt gjennomført i fjor og i år, er av ulike årsaker forskøvet noe utover i tid. I henhold til gjeldende retningslinjer vil årlig investeringsbudsjett bli rebudsjettert når framdrift endres.

Lånebehovet til anleggsinvesteringer er 658 millioner kroner. Gebyrfinansierte investeringer innen vann og avløp utgjør i overkant av 200 millioner kroner.

Utover låneopptak til anleggsinvesteringer er det forutsatt opptak av i alt 100 millioner kroner i Husbanken til videre utlån (Startlån).

Ikke-avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i 1000		Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Godkj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2019	2020	2021	2022	2019-22
Formannskapet										
Driftsbygg Balke kirke	2020	0	1 000	0	1 000	0	1 000	0	0	1 000
Helhetlig drift av IKT	2020	0	900	0	900	350	100	0	0	450
Innføring av helhetlig kommunikasjonsplattform	2022	0	5 000	0	5 000	3 000	0	0	0	3 000
Opprusting Hoff kirke og Hoff Kapell	2022	0	1 500	0	1 500	0	0	1 000	500	1 500
Opprusting Kapp kirke	2019	0	2 000	0	2 000	2 000	0	0	0	2 000
Utstyrsfornyelse - Fellesrådet	2021	0	1 250	0	1 250	250	250	250	250	1 000
Sum Formannskapet		0	11 650	0	11 650	5 600	1 350	1 250	750	8 950
Barn, oppvekst og opplæring										
Lærlingesenteret 2025	2021	0	2 210	0	2 210	1 900	0	0	0	1 900
Sum Barn, oppvekst og opplæring		0	2 210	0	2 210	1 900	0	0	0	1 900
Helse, omsorg og velferd										
Biler i Helse- og omsorg	2020	0	5 560	0	5 560	1 600	1 300	0	0	2 900
Digital tvilling	2021	0	700	0	700	700	0	0	0	700
Digitalt tilsyn	2021	0	1 450	0	1 450	1 450	0	0	0	1 450
Prosjekt Velferdsteknologi	2019	0	7 400	0	7 400	2 800	0	0	0	2 800
Sum Helse, omsorg og velferd		0	15 110	0	15 110	6 550	1 300	0	0	7 850
Teknikk, utbygging og infrastruktur										
19120 Rådhuset ombygging	2019	0	400	0	400	400	0	0	0	400
19200 Reinvesteringer Bygg og eiendom	2022	0	13 200	0	13 200	3 300	3 300	3 300	3 300	13 200
19260 Utvidelse og oppgradering av sentral driftsstyring (SD-anlegg) for kommunale bygg	2020	0	3 200	0	3 200	1 600	1 600	0	0	3 200
19262 Enøk-tiltak på kommunale bygg. Mot mer bærekraftige bygg.	2022	0	4 000	0	4 000	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
19334 8 enheter for rus og psykiatri	2022	0	44 000	0	44 000	2 000	42 000	0	0	44 000
19336 Planlegging og etablering av 24 boliger i kommunal regi, jfr. "Ny velferd 2040"	2022	0	52 000	0	52 000	2 000	18 000	16 000	16 000	52 000
19700 Digitalt registreringsverktøy for brøyting og strøing	2020	0	550	0	550	550	0	0	0	550
19710 Kloppen bru. Ny bru over Lenaelva	2019	0	4 500	0	4 500	4 500	0	0	0	4 500
19712 - Valsetvegen på Lena. Oppgradering	2019	0	3 500	0	3 500	3 500	0	0	0	3 500
19770 Reinvesteringer kommunale veger	2022	0	12 060	0	12 060	3 000	3 020	3 020	3 020	12 060
19820 Kommunikasjonsverktøy innenfor renholdstjenesten	2019	0	220	0	220	220	0	0	0	220
Hoffsvangen - Bruksendring av klokkergården	2018	0	1 500	0	1 500	500	0	0	0	500
Klimasatsing - Etablering av alternative energibærere på bygg	2021	0	14 000	0	14 000	0	3 500	5 000	2 500	11 000
Labo - Nytt helse og omsorgssenter	2019	0	636 897	0	636 897	246 300	0	0	0	246 300
Lokalisering av framtidige helse- og omsorgstjenester i	2019	0	1 000	0	1 000	500	0	0	0	500

Økonomiplan for 2019-2022

Beløp i 1000		Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Godkj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin. prosjekt utgift	Netto prosjekt utgift	2019	2020	2021	2022	2019-22
Lena										
Løsning for framtidig eierskap og drift av gatelys	2021	0	5 500	0	5 500	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Nordli Barnehage	2022	0	50 100	0	50 100	0	0	20 000	29 000	49 000
Omsorgsbygg - 24 enheter for omsorgstjenester på Laboområdet	2021	0	70 000	0	70 000	21 000	22 000	23 000	0	66 000
Toalett på Skreia stasjonsområde	2020	0	601	0	601	0	601	0	0	601
Trafikksikkerhet i skole og barnehage	2021	0	2 200	0	2 200	500	500	500	0	1 500
Utskifting av brannbiler	2021	0	7 425	0	7 425	2 450	4 400	575	0	7 425
Utskifting nye heiser	2020	0	2 000	0	2 000	0	2 000	0	0	2 000
Sum Teknikk, utbygging og infrastruktur		0	928 853	0	928 853	294 320	102 921	73 395	55 820	526 456
Fellesområde										
Sum Fellesområde		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum		0	982 253	0	1 102 253	308 370	105 571	74 645	56 570	545 156

Avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i 1000		Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Godkj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin. prosjekt utgift	Netto prosjekt utgift	2019	2020	2021	2022	2019-22
Teknikk, utbygging og infrastruktur										
Avløp Kolbu RA - Lena RA,	2022	0	21 900	0	21 900	0	0	0	19 900	19 900
Nye tilknytninger avløp 2019	2019	0	5 000	0	5 000	5 000	0	0	0	5 000
Nye tilknytninger avløp 2020	2020	0	2 500	0	2 500	0	2 500	0	0	2 500
Olterud - Faraasbrua - Overn	2020	0	35 300	0	35 300	10 000	12 000	3 800	0	25 800
Oppgradering Kihlestrand (Ny UV og inntaksledning, brannsikring	2021	0	8 000	0	8 000	3 000	5 000	0	0	8 000
Overføringsledning Lena RA - Skreia RA	2019	0	72 000	0	72 000	18 000	0	0	0	18 000
Skreia Renseanlegg	2019	0	93 000	0	93 000	23 000	0	0	0	23 000
Utskifting biler	2021	0	2 400	0	2 400	500	600	600	700	2 400
VA Bernsgutua	2019	0	1 400	0	1 400	1 400	0	0	0	1 400
VA Grøttberg sør	2022	0	2 500	0	2 500	0	0	2 500	0	2 500
VA Prøven - Stange	2020	0	4 000	0	4 000	0	1 000	0	0	1 000
VA Rogneby - Slagsvoll	2020	0	3 600	0	3 600	0	3 600	0	0	3 600
VA Starum - Solli	2022	0	10 000	0	10 000	0	0	0	10 000	10 000
VA Totenviken skole - Hammerstad (Reinsby-Taraldrud)	2020	0	6 700	0	6 700	0	4 200	0	0	4 200
VA Vilberg - Kleiva - Lensbygda - Smeby	2022	0	15 000	0	15 000	5 000	0	0	8 000	13 000
Vann Fauchaldsplassen - Bjørnstad	2022	0	6 000	0	6 000	0	0	0	5 000	5 000
Vann Kapp kirke - Melkefabrikken	2020	0	2 000	0	2 000	0	2 000	0	0	2 000
Vann Skjeppsøyen Kjøsethsvea - Sluken	2021	0	25 000	0	25 000	6 400	6 700	4 000	2 700	19 800
Vann Solgløtt	2019	0	3 000	0	3 000	3 000	0	0	0	3 000
Vann Totenvika skole - Skreia	2019	0	61 000	0	61 000	20 000	10 500	0	0	30 500
Sum Teknikk, utbygging og infrastruktur		0	380 300	0	380 300	95 300	48 100	10 900	46 300	200 600
Sum		0	419 300	0	419 300	95 300	48 100	10 900	46 300	200 600

Budsjettskjema 2A – Investering

Beløp i 1000

	Regnskap 2017	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan			
				2020	2021	2022	2019 -2022
Finansieringsbehov							
Investeringer i anleggsmidler	0	402 095	403 670	153 671	85 545	102 870	745 756
Utlån og forskutteringer	0	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000
Kjøp av aksjer og andeler	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	0	0	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	0	432 095	433 670	183 671	115 545	132 870	865 756
Ekstern finansiering							
Bruk av lånemidler	0	-368 036	-382 444	-158 223	-96 066	-116 906	-753 639
Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til investeringer	0	0	0	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	0	-59 059	-46 226	-20 448	-14 479	-10 964	-92 117
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	0	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-20 000
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	0	-432 095	-433 670	-183 671	-115 545	-132 870	-865 756
Intern finansiering							
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	0	0	0	0	0	0	0
Sum intern finansiering	0	0	0	0	0	0	0
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 2B – per område

Beløp i 1000

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Oppr. bud. 2018	Økonomiplan				Sum
			2019	2020	2021	2022	2019 - 2022
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer							
Formannskapet	0	14 050	5 600	1 350	1 250	750	8 950
Barn, oppvekst og opplæring	0	310	1 900	0	0	0	1 900
Helse, omsorg og velferd	0	6 535	6 550	1 300	0	0	7 850
Teknikk, utbygging og infrastruktur	0	381 200	294 320	102 921	73 395	55 820	526 456
Sum	0	402 095	308 370	105 571	74 645	56 570	545 156
Avgiftsfinansierte investeringer							
Teknikk, utbygging og infrastruktur	0	0	95 300	48 100	10 900	46 300	200 600
Sum	0	0	95 300	48 100	10 900	46 300	200 600
Sum investeringer	0	402 095	403 670	153 671	85 545	102 870	745 756

Budsjettskjema 4 – Oversikt Investering

Beløp i 1000

	Regnskap 2017	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan 2020	2021	2022
Investeringsinntekter						
Salg av driftsmidler og fast eiendom	0	0	0	0	0	0
Andre salgsinntekter	0	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	0	0	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	0	-59 059	-46 226	-20 448	-14 479	-10 964
Statlige overføringer	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer	0	0	0	0	0	0
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0	0	0
Sum inntekter	0	-59 059	-46 226	-20 448	-14 479	-10 964
Investeringsutgifter						
Lønnsutgifter	0	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	0	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjensteproduksjon	0	391 845	355 194	131 973	69 816	91 156
Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjensteproduksjon	0	0	0	0	0	0
Overføringer	0	10 250	48 476	21 698	15 729	11 714
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0	0	0
Sum utgifter	0	402 095	403 670	153 671	85 545	102 870
Finanstransaksjoner						
Avdrag på lån	0	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Utlån	0	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Kjøp av aksjer og andeler	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Avsatt til bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Sum finanstransaksjoner	0	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Finansieringsbehov	0	373 036	387 444	163 223	101 066	121 906
Finansiering						
Bruk av lån	0	-368 036	-382 444	-158 223	-96 066	-116 906
Salg av aksjer og andeler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	0	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Sum finansiering	0	-373 036	-387 444	-163 223	-101 066	-121 906
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

Sektorene

Formannskapet

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enhetene under Formannskapet som hovedutvalg består av Politiske styringsorganer med kontrollfunksjoner, Kirken og andre trossamfunn, Rådmannen og Stab og støtte.

Videre strategier for sektoren

Enheten Stab og støtte har ansvar for å tilrettelegge for politiske og administrative beslutningsprosesser, virksomhetsstyring og internkontroll, analyse- og utredningsarbeid, driftsstøtte til virksomhetene og kommunikasjons tjenester.

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Formannskapet	58 914	64 528	66 156	64 791	64 841	64 291
Sum	58 914	64 528	66 156	64 791	64 841	64 291

Oppsummering av budsjettendringer i økonomiplanperioden

Budsjetttrammene for enheter under Formannskapet er i hovedsak bestemt av disse endringene:

Stillingen som HR-leder, tidligere personalsjef, har vært ubesatt i flere år, ble besatt i løpet av dette året. Utgiftene er dels dekket av eksisterende budsjettamme og et tillegg fra og med 2019 for å dekke helårsvirkningen. Samtidig reduseres antall kommunalsjefer med en stilling med helårseffekt fra og med 2019. Utover dette reduseres også rådmannens stab med en rådgiverstilling i løpet av første halvår 2019 og en prosjektlederstilling fra og med 2020.

Forberedelse til innflytting og første fase av drift av nytt helse- og omsorgssenter på Labo krever IKT-kapasitet og -kompetanse som stilles til rådighet fra IKT-avdelingen. Dette blir en midlertidig merkostnad, bestilt av HOV-sektoren, men som bæres av Stab og støtte i perioden 2019 og 2020.

Budsjetttrammen er utvidet i 2019 og i 2021 i forbindelse med henholdsvis kommunevalg og stortingsvalg. I 2019 er det også tatt høyde for anskaffelse av digitale arbeidsverktøy for folkevalgte.

Kommunen har for tiden 36 lærlinger, og dette er noen flere enn det som det var budsjettet for i 2018, og budsjetttrammen for lærlingeordningen er justert for dette fra og med 2019.

Med bakgrunn i avtale og økt medlemstall har flere av medlemsorganisasjonene fått innvilget økt frikjøp av hovedtillitsvalgte. Samtidig er funksjonen som hovedvernombud utvidet, spesielt knyttet til bygging og innflytting i nytt helse- og omsorgssenter på Labo. Utgiftene belastes støtte sin budsjettamme.

Alle enhetene under Formannskapet som hovedutvalg har i tillegg fått redusert sin budsjettamme i forhold til 2018-nivå med tilsammen 333 000 kroner fra og med 2019.

Politisk virksomhet m/kontrollfunksjoner

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
Beløp i 1000	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Formannskapet	5 066	5 344	6 189	5 439	5 989	5 439
Sum	5 066	5 344	6 189	5 439	5 989	5 439

Kirken og andre trossamfunn

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
Beløp i 1000	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Formannskapet	9 439	9 680	9 803	9 803	9 803	9 803
Sum	9 439	9 680	9 803	9 803	9 803	9 803

Rådmannen

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
Beløp i 1000	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Formannskapet	7 693	6 910	5 353	5 153	5 153	5 153
Sum	7 693	6 910	5 353	5 153	5 153	5 153

Stab og støtte

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
Beløp i 1000	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Formannskapet	36 716	42 594	44 811	44 396	43 896	43 896
Sum	36 716	42 594	44 811	44 396	43 896	43 896

Beskrivelse av dagens virksomhet

Vi skal arbeide med forbedringsprosesser, digitalisering og effektivisering og optimalisering av administrativ ressursbruk. Vi skal gjennomføre vedtatte strategier for digitalisering og vedtatte prosjekter i kommunens forbedringsarbeid.

Ansvar stab og støttetjenester består av enhetene IKT, økonomi, kommunikasjon, HR lønn og opplæringskontor.

Sektor for Stab og støtte har ansvar for å tilrettelegge for politiske og administrative beslutningsprosesser, virksomhetsstyring og internkontroll, analyse- og utredningsarbeid, driftsstøtte til virksomhetene og kommunikasjonstjenester.

Status

Siden forbedringsarbeidet ble vedtatt i desember 2016 begynner vi etter hvert å se resultater av dette arbeidet. Sykefravær viser en god fremgang, og i perioden som har gått har Stab og støtte gjennomført om lag 40 prosjekter/aktiviteter innenfor området digitalisering. Videre har vi fått på plass plan for ny personvernforordning. Personvernombud kom på plass per juni 2018. Innkjøpsprosjektet følger plan, og har fått på plass nye rutiner og retningslinjer hvor opplæringen startet opp i kvartal 4 2018. Kommunens mål hva angår 30 læringer er nådd, og vi har i tillegg lyktes med å skaffe tilveie tre læreplasser i private virksomheter gjennom vårt opplæringskontor.

Verdien av forbedringsarbeidet vil bli redegjort for i årsrapport 2018. Vi nevner likevel effekten av redusert sykefravær for hele kommunen fra målepunktet 1 halvår 2016 som var på 9,6 %. Per kvartal 3 2018 har vi et akkumulert fravær på 8 %. Nedgangen tilsvarer 17 årsverk med dagens nivå. Med en årsverkskostnad på 700 000 blir verdien av dette betydelig.

Stab og støtte overtok utgående fakturering av kommunale gebyrer per april 2018 uten økt ressursinnsats. Vann og avløp hadde dette tidligere med et ressursforbruk på 60 % stilling. Fra 2016 er ressursforbruket på lønn gått fra 3,2 årsverk til 2 årsverk per 2. halvår 2018. Disse tiltakene alene har en verdi på 1,8 årsverk. Som en start av biladministrasjonsprosjektet har støtte fått ansvaret for HOV sin bilpark fra august 2018.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

Status og utviklingstrekk

- Avhengighet av IKT i organisasjonen øker (både drift og prosjektledelse).
- IKT blir i stadig større grad arbeidsprosesser enn tekniske løsninger.
- Transformasjonen av IKT er i gang. Alle nye løsninger som driftsettes er skyløsninger. Våre største programvareleverandører har plan for overgang fra lokal løsning til skyløsning i løpet av en 5-års periode.
- Kommunen ligger fortsatt lavt på administrasjonskostnader sammenlignet med KOSTRA gruppe 10.

Utfordringer og muligheter

- Vi må jobbe hardt for å øke digital kompetanse hos våre medarbeidere.
- Våre ledere må utvikle og forsterke kompetanse på endringsledelse.
- De totale kostnadene for drift/forvaltning av IKT vil øke (skyløsninger gir ikke reduserte kostnader, men økt kvalitet og fleksibilitet).

- Gevinstene ved digitalisering vil være langt større enn kostnadene hvis man prioriterer riktig.

Ambisjonene fra handlingsprogram 2017 innenfor vedtatte forbedringsprogram opprettholdes.

Felles

- Sikre at kommunen har en enhetlig profilering
- Økt bruk selvbetjeningsløsninger
- Oppdatert versjon system for kvalitetssystem og internkontroll
- Innføre vedtatt modell for medarbeiderskap
- Sikre god utrulling av digitale fellesløsninger

Sykefraværsarbeid

- Sikre at nye prinsipper for sykefraværsarbeid etterleves
- Revidere handlingsplaner og mål for sykefraværsarbeidet

Digitalisering

- Sikre god operasjonalisering av vedtatt arbeidsmåte for digitalisering
- Gjennomføre vedtatte strategier for 2019
- Gjennomføre prioriterte aktiviteter i digitaliseringsporteføljen

Innkjøp

- Gjennomføre etablert prosjekt med handlingsplan. Innføre nye rutiner i samsvar med revidert økonomireglement.

Kvalitetsarbeid

- Gjennomføre prosjekt for biladministrasjon.
- Forbedre struktur og arbeidsmåten innenfor vårt generelle kvalitetsarbeid.
- Tilby månedsvis fakturering av kommunale gebyrer.

Lærlinger

- Sikre at kommunen opprettholder nåværende nivå i henhold til KST-vedtak på minst 30 lærlinger.
- Sikre at lærlingene har en verdiskapning på minst 50 %.

Overordnede mål

Stab og støtte skal gjennomføre sin oppgave overfor resten av organisasjonen på en tilfredsstillende og profesjonell måte.

Kommunestyrets tilleggsvedtak: Rådmannen legger frem en egen sak på strategiseminar i 2019 som beskriver hvordan organisasjonen skal jobbe med innovasjon for å møte framtidens utfordringer.

Barn, oppvekst og opplæring

Beskrivelse av dagens virksomhet

Barn, oppvekst og opplæring omfatter enhetene barnehage, barnevern, grunnskole, helsestasjonstjenesten og Læringssenteret. Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) har vært en avdeling underlagt skolesjefen. For å tydeliggjøre tjenesten sitt helhetlige ansvar og for å få med perspektivet fra PP-tjenesten inn i planprosessen Oppvekst 2040, blir PP-tjenesten en egen likestilt enhet direkte underlagt kommunalsjefen.

Flere av tjenestene i sektoren er i kontakt med alle kommunens innbyggere innenfor deres aldersgrupper. Kommunen har en målsetting om å bli Norges beste oppvekstkommune, og således er sektoren et viktig virkemiddel.

Tjenestene innenfor sektoren har de senere årene blitt bygget opp, og har økt i omfang, i tråd med statlige føringer og kommunale prioriteringer. Samlet sett har Østre Toten kommune prioritert disse tjenestene høyere enn inntekstsgrunnlaget til kommunen skulle tilsi. Dette har vært en ønsket prioritering.

Det ytes i dag gode tjenester innenfor hvert av områdene, men det bør være mye å hente på bedre samordning og samarbeid rundt brukere, tjenester og tjenestenivå.

Østre Toten kommune prioriterte å bosette mange flyktninger i forbindelse med flyktingekrisen. Når bosettingen nå reduseres ned til en tredel, innebærer det at tjenestenivået må tilpasses en ny virkelighet. Dette er krevende samtidig med at arbeidet med integrering og inkludering må fortsette.

Videre strategier for sektoren

Prioriteringer og føringer i budsjettprosessen

«Vi må bli tydeligere på det som virker når det gjelder innsatsen mot barn og unge. For å få til en bedre tidlig innsats for barn og unge må vi prioritere:

1. 0 – 3 år
2. 4 – 6 år
3. 7 – 9 år
4. over 10 år

Tiltakene vi gjør må være samordnet. Vi må evaluere tiltakene som iverksettes slik at vi kan være sikre på at det vi gjør virker. I budsjettforslaget må vi få til bedre samordning mellom tjenestene.»

Dette har vært utgangspunktet for det budsjettet som fremlegges. Samtidig erkjenner rådmannen at det nok kreves en sterkere fellesprosess med enhetene innenfor Barn, oppvekst og opplæring (BOO) om føringene skal bli tydeliggjort og virkeliggjort i tiltak som svarer opp disse føringene.

Enhetene har i varierende grad kultur for, og erfaring med, større «negative» omstillinger. Det innebærer at en del av forslagene som er fremlagt i for stor grad fremstår som rene kuttforslag. Det betyr at de i for liten grad tar inn over seg at kommunens tjenester må tilpasses en ny økonomisk virkelighet for de kommende årene. Samtidig er det også en erkjennelse av at tjenestene er på dagens nivå ut fra en politisk prioritering. En nedjustering av tjenestene må derfor også være godt politisk forankret.

Ut fra kommunens økonomiske situasjon må det gjøres tiltak for å få budsjettet i balanse for 2019 og årene fremover. Innenfor BOO-området innebærer det følgende hovedgrep:

- Læringssenteret vil redusere bemanningen med bakgrunn i redusert bosetting av flyktninger og dermed reduserte inntekter. Videre vil det bli igangsatt en gjennomgang og vurdering sammen med Vestre Toten kommune om man skal se på et interkommunalt samarbeid rundt tjenesten.
- Grunnskolene må bære den største reduksjonen i budsjettet, fordi skolene har vært prioritert ut over det kommunen har inntekter til.
- Barnehagene får krav om reduksjon, men det ser ut til at det er lite å hente her. Dette med bakgrunn i de bemanningskrav som er satt til sektoren, og at halve sektoren får sitt tilskudd basert på kommunens utgifter to år tidligere.
- Helsestasjonen får et mindre innsparingskrav, og det er forutsatt at vi får samme statlige tilskudd i årene fremover.
- Barnevernets utgifter vokser svært mye. Det er lagt inn dekning for størstedelen av denne økningen. Det vil bli igangsatt en ekstern gjennomgang av tjenesten, trolig i samarbeid med Vestre Toten kommune, som har likelydende utfordringer.

Felles for alle enhetene innenfor BOO-området er behovet for omstilling og endring. Det vil være en klar fordel for det videre arbeidet om rådmannen får tydelige bestillinger på hvilke forventninger det politiske miljøet har til denne endrings- og omstillingsprosessen.

Bosetting, integrering og inkludering

I årene vi bosatte flest flyktninger var vi opp mot 50 bosatte. Inneværende år er bosettingstallet nede på en tredel. Det er ut fra signalene som ligger i statsbudsjett eller andre statlige dokumenter, ikke noe som tilsier at bosettingen i kommunene skal komme opp i tallene fra 2015-2016. Det må derfor antas at bosettingen maksimalt vil ligge på årets nivå. Dette innebærer at kommunens inntekt på integreringstilskudd vil reduseres kraftig i årene fremover.

Rådmannen har derfor allerede initiert at Læringssenteret må tilpasse sin drift til det inntektsnivået som er beregnet på integreringstilskudd for 2019 og fremover. Andre tjenester blir også påvirket og får redusert budsjett med bakgrunn i dette.

I tillegg har rådmannen i sitt budsjettforslag lagt inn at stillingen som integreringsrådgiver tas bort. Dette begrunnes med at vi ikke lenger har finansiering av stillingen, og at oppgavene blir mindre ved lavere bosetting. Det er likevel ikke slik at redusert bosetting automatisk reduserer behovet for samordning og utvikling av tiltak for bedre integrering. Oppgavene som vurderes som viktigst må søkes løst av andre stillingsressurser.

Det er ikke tvil om at redusert bemanning ved Læringssenteret og til integreringsarbeidet vil kunne redusere kvalitet og mulighet til å lykkes, men dette er en konsekvens av inntektsbortfall.

I påvente av Oppvekst 2040

Arbeidet med å utarbeide en helhetlig plan for oppvekstområdet blir igangsatt i 2018 og vil på sikt peke ut en felles retning for et stort og viktig område. Samtidig er det viktig at man frem til planen foreligger ikke utsetter all omstilling til etter planprosessen.

I tillegg til tidligere nevnte budsjettreduksjon for Læringssenteret, har rådmannen i sitt budsjettforslag lagt opp til, i Østre Toten-sammenheng, betydelige reduksjoner innenfor spesielt grunnskole. De øvrige enhetene får også krav om innsparing og omstilling.

Ut fra KOSTRA-tall kan vi se at det brukes mye penger på grunnskolen i Østre Toten. Dette har vært en ønsket prioritering. Når den økonomiske situasjonen endrer seg, må også grunnskole være med på å bruke mindre penger. Grunnskole har tatt situasjonen på alvor og har sett på mulige tiltak for reduksjoner. Det er rådmannens vurdering at skolene har gjort en god jobb med å peke på områder det er mulig å gjøre innsparinger. Det er likevel behov for at disse tiltakene gjennomarbeides, slik at vi er sikre på at de er i samsvar med den ønskede prioriteringen og ikke gir utilsiktede virkninger.

I rådmannens budsjettforslag ligger det inne forslag på tiltak som ikke er definert nærmere enn behov for omstilling, og at dette må sees i sammenheng innenfor BOO-området.

Omstilling og sammenhengende tjenester

Østre Toten har som mål og ambisjon å bli Norges beste oppvekstkommune. Dette kan bli en målsetting som kan bli brukt «mot» politikerne og rådmannen når det er behov for å gjøre tilpasninger av tjenester og økonomi.

Det er ingen tvil om at Østre Toten bruker mye penger på barn, unge og oppvekstområdet, også utenfor BOO-områdene som omtales her. Det som kan fremstå som en av kommunens største utfordringer er å få de tjenestene vi har til å henge godt sammen. Det ser ut som om vår befolkningsutvikling gir oss færre barn og unge, og flere eldre. Det vil måtte gjøres harde prioriteringer om vi skal ha råd til å bruke mer enn sammenliknbare kommuner på alle BOO-områder, og samtidig håndtere de andre utfordringene kommunen står overfor.

For barnehage og helsestasjonstjenesten ser kommunens utgifter til å være omtrent som for gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 10. For barnevern og grunnskole ligger vi godt over det samme sammenlikningsgrunnlaget. Det kan være ulike årsaker til et høyere utgiftsnivå i en kommune. Vi er nok ved et punkt hvor vi må stille oss et spørsmål om vi kan arbeide på en annen og rimeligere måte fremover.

Skal vi ha, og har vi behov for en helsestasjonstjeneste på norm, når vi har sosialfaglig kompetanse i skolene? Hvorfor har vi et barnevern med mange saker og behov for dyre tiltak, når vi har sosialfaglig kompetanse ute i skolene? Virker de tiltakene vi har brukt? Kunne vi fått ut noe annet ved å samle og styre ressursene på en annen måte enn i dag? Brukes de arbeidsformer og tiltak vi har sagt vi skal benytte innenfor handlingsveilederen for bedre tverrfaglig innsats? Burde vi satse mer på barnehagene som forebyggende tiltak? Har vi et faglig godt etablert nivå for på hvilket nivå tjenester skal igangsettes, eller definerer den enkelte tjeneste sitt nivå, uten diskusjon med andre?

Det er en rekke andre spørsmål som kan og bør stilles. Ikke alle spørsmål er like behagelige, og ikke alle spørsmål kan besvares raskt og enkelt. Ved å peke på disse utfordringene i budsjettokumentet synliggjør rådmannen at dette er utfordringer vi sammen må jobbe for å løse.

Rådmannen mener at de budsjettreduksjoner som er fremlagt innenfor BOO-området er realistiske i sine økonomiske størrelser. Noen tiltak iverksettes så fort budsjettet er vedtatt, mens hoveddelen av tiltakene iverksettes i løpet av vinter/vår, eller fra nytt barnehage-/skoleår.

Rådmannen foreslår derfor at BOO-enhetene fortsetter sine nødvendige prosesser med å konkretisere sine forslag til omstillings- og innsparingstiltak, og at dette fremlegges for BOO-utvalget til orientering før iverksettelse. I arbeidet må da enhetene også ta høyde for at det må ligge et politisk handlingsrom. Dette må skje i en arbeidsform og forståelse om at budsjett fastsettes som et rammebudsjett, og dette er ikke en invitasjon til at politikerne skal inn i alle detaljer.

Det må også være et krav til BOO-enhetene at tiltakene som foreslås er utarbeidet i samarbeid og forståelse, slik at prioriteringer og føringer lagt for budsjettarbeidet følges og innfris.

Dersom innsparing og omstilling i denne størrelsen skal la seg gjennomføre innebærer det noen upopulære tiltak. Dersom det politisk er noen innsparingstiltak som ikke under noen omstendigheter anses som gjennomførbare, bør det signaliseres allerede nå, slik at det ikke legges mye arbeid i det som ikke skal gjennomføres.

Det er ikke i rådmannens vurdering at det nå skal ses på skolestruktur. Dette avventes til Oppvekst 2040.

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Barn, oppvekst og opplæring	339 232	348 622	354 034	342 895	340 545	340 875
Sum	339 232	348 622	354 034	342 895	340 545	340 875

Oppsummering av budsjettendringer i økonomiplanperioden

Hovedtrekk i sektorens budsjett:

Samlet sett er rammene for enhetene innenfor sektoren redusert med i overkant av 6 millioner kroner etter kompensasjon for lønns- og prisvekst. Det er store ulikheter mellom enhetene, hvor noen har store reduksjoner, mens noen har fått økt sin budsjetttramme.

- Læringssenteret
 - Er den enheten som prosentvis får den største reduksjonen med over 25 % eller 5 millioner kroner.
 - Lavere bosetting av flyktninger medfører store reduksjoner på integreringstilskuddet, men det medfører også færre deltakere i introduksjonsordningen og lavere behov for andre kommunale tjenester.
 - Med færre deltakere som skal ha de ulike opplæringstilbudene får vi lavere inntekter som er direkte knyttet til aktivitet.
 - Innsparing skjer gjennom to hovedtiltak, nedbemanning og redusert utbetaling av introduksjonsstønad.
- Barnehage
 - Innsparingskrav på kr 0,8 millioner, noe som utgjør under 1 %.
 - Tiltakene innebærer å redusere noe på bemanning innenfor spesialpedagogiske tiltak, og øke brukerbetaling til de nye satsene lagt i statsbudsjettet.
- Grunnskole
 - Innsparingskrav i 2019 på kr 4,8 millioner, noe som er ca. 2,5 %. Grunnskoles innsparing øker vesentlig i økonomiplanperioden.
 - Innsparingstiltakene er i første rekke knyttet til bemanning, lærere, assistenter i skole og SFO og sosialfaglig kompetanse.
 - Det er foreslått at leirskole ikke gjennomføres, og man reduserer vikarbruken i skolen.

- Det er også foreslått noen «kompenserende» tiltak som økte midler til IKT og læremidler for å bedre håndtere lavere bemanning
- Helsestasjonstjenesten
 - Innsparingskrav på kr 0,3 millioner, noe som utgjør ca. 3 %.
 - Enheten har i tillegg et udefinert omstillingsbehov på nesten kr 0,8 millioner. Dette må sees i sammenheng med de øvrige tjenestene.
 - Det er forutsatt at økningen i antall helsesøstre på fire stillinger fortsatt finansieres av tilskudd fra staten.
- Barneverntjenesten
 - Er den enheten som har fått økt sin ramme.
 - Barneverntjenesten har et udekket omstillingsbehov på ca. kr 1,5 millioner i 2019, som øker i økonomiplanperioden.
 - Økningen i rammen skyldes økte utgifter til barneverntiltak, både i og utenfor eget hjem, samt lønnsmidler.
 - Enhetens innsparings- og omstillingsbehov må sees i sammenheng med både de øvrige enhetene i sektoren, og det vil bli igangsatt en ekstern gjennomgang av tjenesten. Denne gjennomgangen vil trolig gjøres sammen med Vestre Toten kommune som har mange av de samme utfordringene.

Kommunestyrets tilleggsvedtak:

Oppvekst tilføres 1 500 000 kroner for å redusere planlagte nedtak.

Inndekning:

-redusere vedlikehold på veg 500 000 kroner

-redusere vedlikehold på bygg 500 000 kroner-reduksjon innenfor formannskapetets område 250 000 kroner

-bruk av integreringsfond 1 million kroner

Oppvekst området tilføres 2 250 000 kroner

Kommunestyret ber om å bli holdt løpende orientert om planlegging av tiltak knyttet til reduksjon av økonomisk ramme. Før det vurderes nedbemanning, skal følgende vurderes:

- Utrede effektiviseringspotensialet i skoleadministrasjonen, herunder hvorvidt sentraladministrasjonen kan avlaste administrative ressurser i skolen.
- Utrede hvorvidt oppgaver kan tas ut av skolens driftsbudsjett og driftes sentralt. Dette gjelder spesielt drifting og innkjøp innenfor IKT-området. Dette bør sees i sammenheng med kommunens øvrige virksomhet.
- Utrede effekten og bruken av sosialfaglige ressurser i skolen.

Utarbeide kostholdsveileder og kostholdsstrategi for barnehager og SFO. Strategien skal ta sikte på et sunt kosthold, og skal gjøres i samspill med lokale matprodusenter. Det er også et mål å sikre mest mulig lik foreldrebetaling, uavhengig av hvilke barnehage eller SFO barnet går i.

Barnehagene

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Barn, oppvekst og opplæring	99 883	100 503	103 051	103 516	103 516	103 516
Sum	99 883	100 503	103 051	103 516	103 516	103 516

Beskrivelse av dagens virksomhet

Det er 6 kommunale og 6 private barnehager i Østre Toten. Det går i dag 667 barn i barnehagene, av disse er 209 under tre år. Barnehagene har til sammen 876 enheter.

Fra 2018 har vi en lovfestet pedagognorm for barnehage som kommunale barnehager ligger litt over. Innen 2019 skal alle barnehagene ha på plass en lovfestet bemanningsnorm. Innenfor bemanningsnormen har 6 av barnehagene, både kommunale og private, ansatt barnevernspedagog. Det er et ønske om å øke dette til å gjelde alle barnehagene.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

- Barnehagene er i kontakt med de fleste barn og foreldre i kommunen og har mulighet for å arbeide med integrering mellom etnisk norske barn og familier, barn og familier med annen språklig og kulturell bakgrunn.
- Styrke hjem-barnehagesamarbeidet gjennom nye arenaer for foreldrestøtte i barnehagene. Videreføre og videreutvikle foreldreveiledning knyttet til barnehagene.
- Sette fokus på innovativ utvikling av barnehagenes digitale løsninger. Arbeide videre med gevinstrealisering fra MyKid som kommunikasjonsverktøy i kommunale barnehager.
- Barnehagene gjør et godt arbeid med nærvær. Alle kommunale barnehager er med i «Tillit på Toten» og samarbeider med NAV Arbeidslivssenter. Barnehagene skal fortsette å jobbe med spesifikke tiltak for å få redusert sykefraværet.

Overordnede mål

Den gode barnehagen i Østre Toten

- Fokus på tidlig innsats med bruk av Handlingsveilederen (BTI) og kompetanse gjennom Et løft for læring, tverrfaglig samarbeid skal utvikles og bli etablert praksis.
- Barnehagene skal jobbe med barns medvirkning i samsvar med FN's barnekonvensjon og Lov om barnehager § 3.
- Hjem-barnehagesamarbeidet skal styrkes.
- Barnehagens rolle og medvirkning i arbeid med integrering skal styrkes.
- Barnehage og skole skal videreutvikle samarbeidet for å sikre gode overganger mellom utdanningsinstitusjonene og sammenheng i barn og unges utdanningsløp.
- Barnehagene skal ha gode barnehagemiljøer.

- Kompetansestrategien – jobbe mot mål om å sikre alle barn et barnehage tilbud av høy kvalitet.
- Grunnbemanningen skal være i tråd med lovpålagt bemanningsnorm. Barnhagene ønsker ytterligere tverrfaglig kompetanse og ønsker flere barnevernspedagoger inn i grunnbemanning.
- Bygge ny kommunal barnehage i Nordlia.
- Ombygging av Vilberg barnehage til hensiktsmessig drift.

Grunnskole

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Barn, oppvekst og opplæring	177 889	185 758	186 681	175 867	173 517	173 517
Sum	177 889	185 758	186 681	175 867	173 517	173 517

Beskrivelse av dagens virksomhet

Grunnskolen i Østre Toten består av 9 skoler - 7 barneskoler og 2 ungdomsskoler. Elevtallet pr. 01.10.18 var 1545 elever. Det går ut 176 elever fra 10.trinn våren 2019 og 162 elever starter opp på 1. trinn. Elevtallet er svakt synkende i årene fremover.

58 elever bosatt i Østre Toten går på fire ulike private skoler, hvorav 44 er elever ved privat skole i egen kommune.

Det vises for øvrig til Kvalitetsrapport for grunnskolen i Østre Toten kommune 2017, for faktaopplysninger og statistikk.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

- Innføring av overordnet del og fagfornyelsen. Gjennom regional kompetanseutvikling, vil kommunen, og den enkelte skole, få veiledning og økt kompetanse. Samarbeidsformen i regionen vil gi et felles faglig grunnlag for alle de fem kommunene.
- Skolene har utfordringer innen IKT, både når det gjelder infrastruktur som nettverk, men også på sluttbrukerutstyr - digitale enheter (eksempelvis elev PCer). Dette kan være problematisk i forhold til å nå målene for grunnleggende ferdigheter i IKT.
- Det nye skoleadministrative systemet, Visma Flyt Skole, gir et langt bedre brukergrensesnitt som gjør utførelse av oppgaver lettere og mer tilgjengelig for flere brukere. I tillegg til ledelse og de merkantile, får også lærere og foresatte tilgang til bruk av systemet på ulike nivåer. Det vil kreve tid til opplæring i og implementering av systemet, men også på sikt gi flere og nye muligheter.
- Tid til ledelse. Både føringer i St.meld.nr. 21 og 28 i tillegg til endringen i Kapittel 9 A i opplæringsloven, har ført til betydelig mer ansvar og flere oppgaver for rektorene. I tillegg vil regional kompetanseutvikling gi skolene et enda større ansvar i det utviklingsarbeidet som skal drives med bakgrunn i statlige føringer. Faren er at tid til pedagogisk ledelse reduseres pga økt mengde administrative oppgaver.
- Det vil fortsatt være en utfordring å få videreutdannet alle lærere som trenger dette etter at endret krav om kompetanse kom i 2015. Fristen for å sørge for riktig kompetanse for alle lærere

er satt til 2025. Å få gjennomført dette er både en økonomisk og administrativ utfordring for skolen.

- Skolen må i økende grad håndtere utfordringer knyttet til barn og unges psykiske helse. Det kreves tilført kompetanse for de ansatte og et godt profesjonelt samarbeid både internt og tverrfaglig.

Overordnede mål

Skolene skal jobbe for at alle elever opplever mestring, selvstendighet og tilhørighet.

- Skolene skal ha økt fokus på elevenes læringsutbytte og et trygt og godt skolemiljø slik at alle elever skal oppleve mestring, selvstendighet og tilhørighet.
- Skolene skal ha økt fokus på alle sider ved opplæringslovens formålsparagraf og på de relevante strategiske målene knyttet til kommuneplanen.
- Flere elever skal delta i det ordinære opplæringstilbudet i grunnskolen.
- Kommunen skal ligge på fylkesgjennomsnittet når det gjelder grunnskolepoeng.
- Videre innføring og implementering av Visma Flyt Skole
- Implementering av overordnet del og fagfornyelsen

Kommunestyrets tilleggsvedtak: Leirskole innføres som et gratis tilbud fra 2019 med en kostnad på 750 000 kroner.

Læringscenteret

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Barn, oppvekst og opplæring	15 511	17 435	13 143	12 353	12 353	12 683
Sum	15 511	17 435	13 143	12 353	12 353	12 683

Beskrivelse av dagens virksomhet

Læringscenteret har tre hovedoppgaver:

- Etablering og bosetting av flyktninger med grunnlag i kommunestyrets vedtak om bosetting
- Opplæring av voksne via deltakelse i 3-årige pilotprosjektet med modulstrukturerte læreplaner, forberedende voksenopplæring (FVO), samt læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.
- Introduksjonslovens introprogram – alle deltakere gis et heldags- og helårstilbud.

Med bakgrunn i det reduserte behovet for bosettinger i kommunene, vil Læringscenterets aktivitet bli endret de nærmeste årene, gjeldende fra 2019. Dette omtales andre steder i dokumentet.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

- Innvandringen til Norge har sunket sterkt de to siste årene. Bosettingsbehovet er redusert. Inntektene til kommunene og etter hvert behov for ulike kommunaltjenestebehov for bosatte flyktninger vil avta. Dette innebærer at Læringscenteret må tilpasse tjenestetilbudet.

- Starte en prosess sammen med Vestre Toten, for å avklare mulig interkommunalt samarbeid om voksnes læring.
- Avklare med NAV behov og mulighet for et samarbeid rundt brukere som har behov for tilbud om Forberedende voksenopplæring.
- Det er viktig for å lykkes bedre med både integrerings- og kvalifiseringsarbeidet at samarbeidet mellom NAV og Læringssenteret utvikles videre, både mot knyttet til enkeltbrukere og generelt samarbeid.
- Kompetanseløftet: Læringssenteret er med i et 3-årig pilotprosjekt med utprøving av nye modulstrukturerte læreplaner på grunnskolens nivå. Forsøk avsluttes våren 2020.
- Bolig til marginale grupper: Kommunen bør avklare og utarbeide en plan/retningslinje, som bidrar til at vedtak om bosetting, medfører at kommunene tar ansvar for å skaffe, først og fremst en kommunal bolig, som den første boligen til de flyktningene som bosettes.
- Foreldreveiledning: International Child Development Program (ICDP) er lokalt vedtatt som obligatorisk del av introprogrammet for bosatte flyktninger med barn mellom 0 -18 år. ICDP blir lovfestet som obligatorisk del av introprogrammet i Norge i 2018/19.
- Karrieresenteret Gjøvikregionen: Gjennom tilstedeværelsen fra Karrieresenteret en gang per måned, får våre deltakere lovpålagt yrkes- og karriereveiledning. Læringssenteret er med ift søknad om forsøk med opplæring på grunnleggende nivå, samtidig som deltakerne kan starte på fagbrev (FVO/FY).
- Helsesøster: Det er utarbeidet en samarbeidsavtale mellom Helsestasjonstjenesten og Læringssenteret. Tilstedeværelsen gir et svært viktig lavterskeltilbud.
- Digitalisering ved Læringsarbeidet har et tydelig potensiale som er kartlagt gjennom ekstern gjennomgang. Det må prioriteres midler dersom arbeidet skal videreføres.

Overordnede mål

Utviklingsmål 2019 - 2022

- Bidra til å øke andelen av bosatte flyktninger som går over i utdanning og/eller arbeid etter endt introprogram.
- Bidra med å få på plass et boligprogram som ivaretar gruppen, bosatte flyktninger.
- Gjennomføre deltakelsen i det nasjonale pilotprosjektet Kompetanseløftet /Forberedende voksenopplæring (FVO) som varer frem til våren 2020. Gjennom dette prosjektet gis tilbud om forberedende voksenopplæring med modulstrukturerte læreplaner til alle innbyggere i Østre Toten, som ønsker og har behov for grunnleggende opplæring. Også deltakere i aldersgruppen 16 år og oppover som er, eller står i fare for, å bli en del av frafallsstatistikken i videregående opplæring.
- Videreutvikle intropraksistilbudet gjennom å få flere plasser i offentlig og privat sektor, slik at vi klarer å få gode og tilpassede plasser ut fra deltakernes tidligere jobberfaring, utdanning og interesser. Øke bruken av opplæring på arbeidsplasser, for de bosatte som vurderes å få en bedre mulighet for læring av språket gjennom å delta i praktisk arbeid.
- Videreutvikle og formalisere samarbeidet med NAV for å sikre gode overganger, hensiktsmessig bruk av virkemidler for så langt som mulig å kvalifisere deltakerne til å bli aktive og selvstående innbyggere i kommunen.
- Videreutvikle introprogrammets innhold for å øke deltakerne mulighet til deltakelse, opplevelse av tilhørighet, mestring og selvstendighet i samfunnet.
- Tydeliggjøre deltakernes ressurser ift tilpasset introprogram med tanke på å møte kommune 3.0.
- Ønsker avklaring og tydeligere føringer for samarbeid med videregående skole, slik at deltakere med ungdomsrett og mulighet til å ta videregående fag i introprogrammet blir formalisert.

Barneverntjenesten

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Barn, oppvekst og opplæring	36 840	35 015	40 520	40 520	40 520	40 520
Sum	36 840	35 015	40 520	40 520	40 520	40 520

Beskrivelse av dagens virksomhet

- Per i dag angår hovedvekten av saker vi jobber med barn i alderen 6 - 15 år. Det er flest saker overført mellom kommuner/barneverntjenester. De som ellers melder flest saker er privatpersoner/familie, deretter NAV, foreldre og skole. Psykisk helse og barnehage melder i liten grad.
- Tjenesten utvikler stadig flere gruppetilbud til bruk i veiledning til foreldre.
- Tjenesten er avhengig av å ha ansatte på jobb. En høy sykemeldingsprosent oppleves belastende på alle deler av tjenesten og kan føre til svikt av de mest sårbare barna.
- Tjenesten bruker store ressurser på koordinering av tjenester innad i kommunen når saker blir meldt oss.
- Internkontroll, rutiner, lovkrav, medvirkning og evaluering står sentralt i tjenesten.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

- Barneverntjenesten opplever at mange saker fremdeles meldes sent i forløpet, og blir dermed mer komplekse enn om de hadde startet arbeidet tidligere. Tjenesten opplever dermed at man har for mange oppgaver fordelt på de tilgjengelige saksbehandlere og lederressurs. Ved sen melding krever det enormt med ressurser fra saksbehandlere for å få hjulpet familien godt nok. Kommunen trenger å få bedre sammenhengende tjenester rundt familier.
- Barnevernreformen vil kreve store omstillinger for kommunen som tjenesten ikke er rustet til med dagens bemanning på saksbehandler eller ledersiden.
- Tjenestens forpliktelse innenfor prosjektet Mitt Liv med Forandringsfabrikken er en kvalitetsheving ift medvirkning og fokus på barnet/ungdommen.
- Sekundærtraumatisering av ansatte som står i jobben over år må være i fokus for å klare å sikre en stabil grunnbemanning over tid.

Overordnede mål

Barnevernet skal i samsvar med loven bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

- I samarbeid med administrasjonen, forberede og klargjøre tjenesten på endringene som kommer i barnevernreformen. Herunder samarbeid i Gjøvikregionen om store endringer som trenger tettere samarbeid.
- Opprettholde fokus på medvirkning og proffttreff, samt internkontroll med rutiner og prosedyrer i tjenesten.
- Utvikle bruken av familieråd i alle ledd i tjenesten for å redusere inngripen fra barneverntjenesten.

- Øke samarbeid på tvers i kommunen mot tidlig innsats med fokus på avdekking av omsorgssvikt, vold og overgrep. Samarbeide systematisk tettere med helsestasjon.
- Barneverntjenesten som en naturlig samarbeidspartner i saker rundt barn og ungdom i kommunen.
- Tjenesten gir tilbud til prosentvis et større antall barn og bruker også mer penger enn gjennomsnittet. Det blir viktig å analysere årsaker til dette, og sette inn aktuelle tiltak.

Kommunestyrets tilleggsvedtak: Administrasjonen får i oppdrag å synliggjøre og konkretisere i 2019 mulige samarbeidsnivåer med nabokommunen innenfor Barnevernstjenesten.

Helsestasjonstjenesten

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Barn, oppvekst og opplæring	9 109	9 911	10 638	10 638	10 638	10 638
Sum	9 109	9 911	10 638	10 638	10 638	10 638

Beskrivelse av dagens virksomhet

Helsestasjonstjenesten er en lovpålagt kommunal helsetjeneste for barn, unge og gravide og deres familier. Vi har pr oktober 2018 helsestasjon på Lena og Skreia.

Helsestasjonstjenesten gir tjenester til kommunens innbyggere med hovedvekt på helsestasjon for sped og småbarn, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, jordmortjeneste, flyktningehelsetjeneste, utenlandsvaksinering og smittevern og veiledning gjennom familieteam.

Helsefremmende og forebyggende arbeid er primæroppgave. Våre tilbud er ikke vedtaksbaserte, noe som gir oss en unik mulighet til å nå alle innbyggere i kommunen. Tidlig innsats både i alder og identifisering av risikofaktorer, er sentralt for våre prioriteringer.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

- De nasjonal faglige retningslinjene for helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom fra 2017, er styrende for tilbudet vi gir og grunnlaget for at Helsestasjonstjenesten gir innbyggerne i Østre Toten Kommune et faglig forsvarlig tjenestetilbud. Det er anbefalt at det skrives skriftlige samarbeidsavtaler med samarbeidspartnere. Det arbeidet er i gang.
- Styrking av Helsestasjonstjenesten med nye stillinger til helsesøster og veileder som ble startet i 2017, er nå på plass i 2018. Satsingen vår på de yngste barna opprettholdes og styrkes gjennom samarbeid med bl.a barnefysioterapeut i fht grupper på helsestasjonen og økt fokus og satsning på foreldrekompetanse.
- Foreldrerollen tematiseres i ulike treffpunkt med innbyggerne i kommunen, allerede fra svangerskapsomsorg før fødsel. Foreldreforberedende gruppe i svangerskapet, i konsultasjoner med helsesøster på helsestasjonen og foreldreveiledning både individuelt og i gruppe. Målet for vår kontakt med foresatte til barn og ungdom er å trygge dem i sin foreldrerolle. ICDP veiledning til foreldre i introduksjonsprogrammet på Læringssenteret har vært obligatorisk i Østre Toten

Kommune siden høsten 2017. Gruppene gjennomføres i samarbeid med flyktningkonsulent på Læringssenteret.

- I løpet av høsten 2018 økes tilstedeværelsen av helsesøster i skolehelsetjenesten, til Helsedirektoratets anbefalte minstenorm. På den måten kan helsesøster i større grad enn før ha «åpen dør» i skolen for elever og foresatte. Muligheten til tverrfaglig samarbeid med ansatte i skolen øker. Økt tilstedeværelse gjør at helsesøster tidlig kan tilby støttesamtaler og oppfølging bl.a ved bekymringsfullt fravær.
- Fra august 2018 er ungdomshelsetilbudet i kommune økt, noe ungdommene i kommunen selv har etterspurt. Det omfatter både en utvidelse av HFU (helsestasjon for ungdom) med en ettermiddag til i uka, og etablering av et lavterskel kurstilbud til ungdom. Mestringskurs for ungdom startet oktober 2018, og har som mål at ungdommene etter gjennomført kurs skal være i bedre stand til å kjenne til sammenhengen mellom fysisk og psykisk helse, kunne identifisere egne utfordringer, ta kontroll over disse og gjøre valg / endringer som fører til bedre mestring av egen hverdag.
- Kompetanseheving av ansatte i Helsestasjonstjenesten i fht kognitiv terapi er i gang. Og arbeidet med etablering av «Rask psykisk helsehjelp» til ungdom / unge voksne i aldersgruppen 16 – 23 år i startfasen.
- Psykisk helse, forebygging, avdekking og avverging av vold, overgrep og omsorgssvikt er viktige satsningsområder i Helsestasjonstjenestens tjenestetilbud.

Overordnede mål

Helsestasjonstjenesten skal fremme fysisk og psykisk helse, gode sosiale og miljømessige forhold, samt forebygge skader og sykdommer.

- Det skal gis gode og likeverdige tjenester til alle, tilpasset den enkeltes behov.
- Lena og Skreia helsestasjon er etablert under samme tak på Lena, med et bredt lavterskeltilbud til brukerne av Helsestasjonstjenesten
- Samarbeidsarenaer med Helsestasjonstjenestens brukere er etablert, med tanke på å videreutvikle tjenestetilbudet utfra innbyggernes behov
- Videreutvikle samhandlingsarenaer til beste for barn/unge og deres foresatte, med mestring, selvstendighet og tilhørighet som styrende verdier i tjenesten.
- Bidra til å utvikle det tverrprofesjonelle samarbeidet i kommunen
- Benytte digitale verktøy og teknologiske muligheter for samhandling med samarbeidspartnere og innbyggere i Østre Toten Kommune

Helse, omsorg og velferd

Beskrivelse av dagens virksomhet

Helse, omsorg og velferds økonomiplan og budsjett følger i stor grad opp de vedtatte hovedstrategier og bygger videre på arbeidet med å dreie tjenestetilbudet. Strategisk plan, *Ny velferd 2040*, er retningsgivende for utviklingen og prioriteringene i sektoren. Det er store pågående omstillinger som videreføres, og som sektoren begynner å se konturene av. Kommunens prioritering av forebyggende arbeid og tilbud som øker graden av egenmestring og aktive innbyggere, forventes å bidra til at innbyggerne mestrer egne helseutfordringer og til at behovet for tjenester utsettes og reduseres. Østre Toten har en kostnadseffektiv helse, omsorgs og velferdssektor. Korrigert for behov, ligger netto driftsutgifter til pleie- og omsorgsformål per innbygger, godt under nivået for landet. Pleie og omsorgstjenestene og sosialtjenestene har svært gode resultater på kommunebarometeret, henholdsvis 22. plass for pleie- og omsorgstjenestene og 24. plass for sosialtjenesten. Kommunebarometeret viser også at enhetskostnadene for disse tjenestene har gode resultater.

Tjenesteområdet består av enhetene; tildelingsenheten, NAV, heldøgntjenester, hjemmetjenester, tilrettelagte tjenester og legetjenesten. I tillegg er funksjoner som kommuneoverlege, kommunepsykolog, psykologspesialist og en rådgiverstilling samlet under et fellesområde for sektoren.

Videre strategier for sektoren

Innbyggerdialog og medvirkning

Reell innbygger- og brukermedvirkning er avgjørende for å utvikle bærekraftige løsninger. Fortsatt er det til dels slik at det er kommunens politikere og fagfolk som dimensjonerer og former tjenestene på bakgrunn av hva de mener er best for brukerne. Brukerne blir i for liten grad tatt med når tilbudene utformes og tjenestene gis. Dette kan føre til at brukerne påføres en passiv mottakerrolle som bidrar til å opprettholde behovet for kommunale tjenester. Økt medvirkning og innflytelse gir mestring, motivasjon og selvstendighet hos brukerne. Fremtidens velferdstjenester skapes i samarbeid mellom innbyggere, politikere, brukere, frivillige organisasjoner, sosiale entreprenører og næringslivet. Utstrakt samarbeid med frivillige aktører og sosialt entreprenørskap, samt fokus på utvikling av helsefremmende lokalsamfunn, er grep som skal bidra til et åpent, inkluderende og mangfoldig lokalsamfunn, mer treffsikre tjenester, og bedre løsninger. Det er fortsatt en god vei å gå før tjenestene har etablert en god praksis for innbyggerdialog og medvirkning. Arbeidet med dette fortsetter i hele perioden og ses i sammenheng med innsatsen rundt tjenstedesign. En naturlig utvikling av dette arbeidet er å koble innbyggere på disse prosessene når tjenestene behersker metodikken. Dette er samskaping i praksis, og nå som strategiene i *Ny velferd 2040* implementeres, er disse fokusområdene spesielt viktige for helse, omsorg og velferd i årene framover.

Omstilling, innovasjon og forbedringsarbeid i enhetene

Gjennom oppfølgingen av strategiene i *Ny velferd 2040*, har flere enheter gjennomgått en transformasjon for å møte fremtidige utfordringer og kapasitetsbehov. Det er etablert nye strukturer i tjenestene med døgndrift som derigjennom forventes å være forberedt på endringsarbeidet. I 2018 er det også igangsatt et omfattende arbeid med tjenstedesign for å kartlegge og utvikle praksis og arbeidsprosesser i enhetene. Tjenstedesign og samskaping er en måte å utvikle tjenester på hvor brukeren settes i sentrum og involveres systematisk gjennom hele prosessen. Dette arbeidet er de ansatte sterkt delaktige i, og medvirker til at avdelingene på sikt tar i bruk metoder for innovasjon, kontinuerlig forbedring og læring. Arbeidet er svært viktig for at sektoren skal lykkes med forankring og implementering av hovedstrategiene og fortsetter i hele økonomiplanperioden.

Aktiv omsorg og frivillighet

Hovedstrategien for aktiv omsorg og frivillighet, *muligheter i mellomrommet*, legger godt til rette for å

kunne følge opp kvalitetsreformen Leve hele livet. Rekruttering til både frivillighet og eldreomsorg er svært viktig for å lykkes med morgendagens omsorgsutfordringer. Helse, omsorg og velferd vil utvikle et tydelig system for mottak av henvendelser fra frivillige, ildsjeler, organisasjoner og næringsliv, og samtidig avklare områder hvor det kan være aktuelt med ytterligere frivillighet. Heldøgns tjenester har i 2018 startet arbeidet med å sertifisere Østre Toten sykehjem som livsgledehem. I dette arbeidet ligger samhandling med frivilligheten, barnehager og skoler. På denne måten følges også kommunens ambisjon om fellesskapskommunen, kommune 3.0 og den vedtatte strategien for «Connected living» opp på en god måte. I løpet av 2018 har sektoren fått på plass ressurser som frivillighetskoordinatorer, og fra 2019 er det også planlagt for en tilskuddsordning som kan stimulere til frivillighet på relevante områder i helse-, omsorg og velferdstjenestene.

Labo

Tiden frem til åpning av Labo vil gå til å gjennomføre forberedelser for drift både for de ansatte, men også for å få på plass alt nødvendig av utstyr og inventar som ikke inngår som del av byggeprosjektet. Det pågår omfattende arbeid for å få oversikt behovene på ulike områder, men så langt i prosjektet er ikke behovet tilstrekkelig kjent for å kunne estimere de økonomiske konsekvensene. Det gjelder på områder som kostnader til teknologi og digitale løsninger, inventar og utstyr som ikke inngår som del av byggeprosjektet og flyttekostnader. Kostnader til opplæringstiltak for de ansatte har sektoren relativ god kunnskap om. Videre planlegging i byggeprosjektet frem mot åpning påvirker også behovene i andre enheter utenfor helse, omsorg og velferd. Blant annet beslaglegger dette store arbeidet ressurser både i bygg- og eiendomsavdelingen, IKT-avdelingen og prosjektlederressurser på digitalisering. For å kunne følge opp andre nødvendige behov i organisasjonen er det derfor behov for økte ressurser i disse enhetene. Det er på nåværende tidspunkt ikke mulig å legge frem kvalifiserte tall, og det vil være nødvendig å komme tilbake med en sak som behandler dette så snart dette er klart.

Fremtidig drift av Labo er, under de forutsetninger som med dette budsjettet er lagt til grunn, helse og omsorgs i all hovedsak ivaretatt. Bemanningsgruppene på sengepostene er planlagt. Det er lagt inn ressurser til en noe styrket faglederressurs på kjøkken, prosjektledelse og prosjektersurs (totalt 1,6 årsverk) som bortfaller etter innflytting, bemanningsplanlegger og sykehjemslege. I tillegg er fysio/ergoterapitjenesten styrket med et årsverk ergoterapeut for å følge opp behovene som kommer med flere korttidsplasser. Totalt utgjør dette 5,2 millioner kroner.

Bo- og servicesentrene og nye boformer

Vurderingene som så langt foreligger rundt et mulig byggetrinn II på Labo, gjør at det må tenkes alternativt rundt eksisterende bygningsmasse. Det er derfor behov for å gjenoppta tidligere utredninger og revurdere strategien for etterbruk og nye boformer. Det er av den grunn avsatt midler til mulighetsstudier for de ulike bo- og servicesentrene og for å komme i gang med bolig-pluss konseptet i Lena sentrum. I dette arbeidet er det nødvendig med tverrsektorielt samarbeid og hensiktsmessig med politisk deltakelse.

Opptappingsplanen for rusfeltet og oppgaveoverføring i psykisk helse

Å styrke tilbudet innen psykisk helse har vært en av de store satsingene for regjeringens helsepolitikk. Med Folkehelsemeldingen fra 2015 kom det også et mål at psykisk og fysisk helse skulle være likeverdige områder i folkehelsearbeidet. Kommunestyret vedtok våren 2018 at psykisk helse skulle løftes spesielt frem i forbindelse med handlingsprogrammet for 2019. Kommunene fikk fra 2017 ansvar for øyeblikkelig-hjelp døgntilbud innenfor psykisk helsevern. Fra 2019 får kommunene i tillegg betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern og rus.

I helse, omsorg og velferd er opptappingsplanen for rusfeltet, samt psykisk helse fulgt opp på flere områder. Kommunen har benyttet seg av, og fått god uttelling på, tilskuddsordninger som kommunalt rusarbeid, lønnstilskudd for psykologer i kommunen og rask psykisk helsehjelp. Disse

tilskuddsordningene gir kommunen mulighet til å innarbeide ressursene over tid. For 2019 innebærer dette følgende utvikling:

- Psykologressurs i rus- og psykiatritjenesten
- Etablering av rask psykisk helsehjelp for unge og voksne med psykolog tilknyttet tilbudet. Arbeidet skjer både i helsestasjonstjenesten og i helse, omsorg og velferd
- Tilskuddsressurs til å prøve ut erfaringskonsulent i rus- og psykiatritjenesten
- Videre prosess med å etablere brukerstyrte aktivitetstilbud for personer med rusmiddelavhengighet og psykiske helseutfordringer
- Utvikling av ulike lavterskeltilbud
- Oppfølging av en kommunikasjonsløsning for å nå flere med lavterskeltilbud
- Deltakelse i forprosjekt FACT-team som samarbeid mellom nabokommunene og Sykehuset Innlandet om behandling av pasienter med omfattende og langvarige tjenestebehov
- Jobbspesialist i NAV Østre Toten som forventes å kunne bistå blant annet personer med rus og psykiske helseutfordringer på arbeidsmarkedet.

Når tilskuddene de nærmeste årene trappes ned og bortfaller blir det viktig å sikre videre finansiering for å videreføre den opptrappede aktiviteten innenfor området.

Tendensen til at stadig flere innenfor tjenesten har behov for særlig ressurskrevende tjenester, gjør det nødvendig å jobbe videre med et egnet heldøgns botilbud også for denne gruppen. I dag har Østre Toten løst dette i to separate heldøgns botilbud som er svært kostnadskrevende. Et tilrettelagt og samlet botilbud for denne målgruppen forventes å kunne redusere kostnadene og ligger derfor inne i investeringsplanen.

Oppfølging av boligsosial handlingsplan og arbeidet med bo- og tjenestestruktur

Arbeidet med bo- og tjenestestruktur er krevende og komplekse utredninger som forutsetter tverrsektorielt samarbeid og koordinering av planprosesser. En avgjørende forutsetning for å kunne effektivisere drift i tiden som kommer, er å etablere nye bo- og tjenestestruktur i tilbud med stedlig bemanning. På dette området gjenstår det fortsatt mye arbeid. I tillegg avhenger en del av arbeidet av det pågående arbeidet med kommunedelplan Lena. Strukturelle grep med planlegging og etablering av større driftsenheter er viktig for å skape bærekraftige tjenester. I økonomiplanperioden er det foreslått betydelige investeringer i større bygg og i mer robust struktur. Dette er særlig aktuelt for botilbud med heldøgns omsorg og boliger med tilknyttet personalbase, fortrinnsvis i tilrettelagte tjenester og i rus- og psykiatritjenesten. Det er krevende å realisere dette arbeidet i det tempoet sektoren har behov for. Noe av dette skyldes press på utredningskapasitet i egne rekker, press på plan- og reguleringsarbeidet, manglende tomteløsninger og uklarhet rundt boligstiftelsens kapasitet som strategisk eiendomsutvikler. Spesielt vil behovene innenfor tilrettelagte tjenester med kjente behov for nye boenheter og dag- og aktivitetssenter, samt transformasjonen og strukturendringen innenfor bo- og servicesentrene være viktige i økonomiplanperioden. Avklaringer rundt fremtidig løsning rundt kjøp av bo- og dagtilbud ved Granly er også relevant i denne sammenheng.

Kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjon i egenregi

Innenfor helse- og omsorg har det de siste årene vært en økende tendens til at flere nye behov for tjenester, er løst ved å kjøpe tilbud. Totale brutto utgifter til kjøp av helse- og omsorgstjenester er ca. 65 millioner kroner for 2019. Det inkluderer kjøp av tjenester ved Granly, som alene utgjør 30 millioner kroner. Grunnet variasjoner i administrasjonskostnader de ulike leverandørene opererer med, påvirkes størrelsen på refusjonene kommunen mottar. Det er sannsynlig at kommunen kan få bedre uttelling ved å drifte flere av tjenestene i egenregi. Sektoren vil i 2019 starte med en vurdering av mulige gevinster ved å drifte tjenester i egenregi.

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Helse, omsorg og velferd	351 953	358 904	371 875	371 875	366 875	366 875
Sum	351 953	358 904	371 875	371 875	366 875	366 875

Kommunestyrets tilleggsvedtak:

Egenbetaling for trygghetsalarmer settes til maksimalt 250 kroner per måned. Egenbetaling for trygghetsplass settes til samme beløp som satser for korttidsplass. Eventuell økonomisk inndekning tas innenfor HOV-området

Rådgivningskontor for døve/hørselshemmede i Innlandet. Østre Toten kommune deltar med sin andel inn i et rådgivningskontor for døve/hørselshemmede når dette blir etablert for Innlandet. Antatt pris er 64.000 kroner og saken kommer til behandling i respektive utvalg når dette skal etableres.

Oppsummering av budsjettendringer i økonomiplanperioden

Hovedtrekk i sektorens budsjett:

- Korrigert for lønns- og prisvekst har sektoren tilnærmet uendret økonomisk ramme for 2019. Det innebærer at det er gjort store omdisponeringer innenfor eksisterende økonomisk ramme for å kunne møte kommunens samlede salderingsbehov. Kort oppsummert som:
 - Innsparingstiltak
 - Helårsvirkning av avviklingen av Balke bo- og servicesenter
 - Nedbemanning Nav grunnet bortfall av integreringsmidler – 600 000 kroner
 - Nedbemanning gjeldsrådgivning grunnet oppgaveoverføring til Nav –500 000 kroner
 - – ca. 20 millioner kroner
 - Øremerkede tilskudd finansierer deler av opptrappingen innen psykisk helse og rus. Disse trappes ned og bortfaller i økonomiplanperioden. -3.2 millioner kroner
 - Omdisponert ressurs folkehelsekoordinator til 0,5 årsverk fysioterapeut ved frisklivssentralen -100 000 i fastlønnstilskudd
 - Nye tiltak
 - Ambulerende hjemmetjeneste er tilført ressurser tilsvarende 3,8 årsverk sammenlignet med budsjettet for **2018**. +2,8 millioner kroner
 - Kjøp av tjenester med helårseffekter ca. 1,5 millioner kroner
 - Denne posten inkluderer både nye tiltak og nedtak på tiltak. I tillegg har tildelingsenheten nå fått ansvar for alle tjenestekjøp, og dermed fått overført rammene for disse kostnaden fra enhetene som tidligere har hatt dette i sine budsjetter.
 - Driftskonsekvenser Labo + ca. 5,2 millioner kroner.

- Mindreinntekt tilskudd til dagplasser for personer med demens + ca. 3 millioner kroner
 - Mindreinntekter refusjoner særlig ressurskrevende tjenester + ca. 9 millioner kroner
 - Helårsvirkning av etableringen av Sandberg + ca 3,2 millioner kroner
 - 1 årsverk prosjektleder/boligutvikler +680 000 kroner
 - Tilskuddsordning for frivillighet +200 000 kroner
- Fra 2019 er stillingen som folkehelsekoordinator omdisponert mellom samfunn (kultur) og helse og omsorg. I helse og omsorg brukes ressursen til stillingsbrøken folkehelsekoordinatoren har hatt ved frisklivssentralen. De oppgaver folkehelsekoordinatoren har hatt følges i fortsettelsen opp av kultur, psykisk helse ivaretas av kommunepsykologen og øvrige oppgaver ivaretas av avdelingsleder for fysio- og ergoterapitjenesten.
 - Psykisk helse og rus er løftet frem som prioritert innsatsområde
 - Det er i all hovedsak tatt høyde for fremtidig drift av Labo
 - Hovedstrategien for aktiv omsorg og frivillighet er fulgt opp gjennom livsgledesatsingen, og ved at det, gjennom omdisponeringer, er funnet rom for å utvikle en tilskuddordning med en ramme på 200 000 kroner for å mobilisere til økt frivillighet og partnerskapsavtaler i helse og omsorg.
 - Hovedstrategien for bo- og tjenestestruktur i Ny velferd 2040 gjennomgås på nytt for endelige avklaringer rundt behovet for byggetrinn II og eventuelle revurderinger av Kapp, Balke og Fjellvoll. I tillegg må strukturen i tilrettelagte tjenester vurderes. I dette inngår også fremtidige planer rundt kjøp av tjenester fra Granly der kommunen neste år vil kjøpe tjenester for omlag 30 millioner kroner for 18 tjenestemottakere.
 - Stillingsressursene er redusert med 16,9 årsverk sammenlignet med budsjettet for 2018.

Fellesfunksjoner i HOV

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Helse, omsorg og velferd	779	6 572	10 231	8 966	3 466	2 966
Sum	779	6 572	10 231	8 966	3 466	2 966

Beskrivelse av dagens virksomhet

Fellesfunksjoner er et stabsområde for helse, omsorg og velferd som samler funksjoner som kommunepsykolog, kommuneoverlege og rådgiver. I tillegg føres en del fellesutgifter på dette området. Det gjelder blant annet lisenskostnader og midler til kompetansetiltak.

Fra 2019 er det også lagt inn et årsverk for psykolog som jobber med rask psykisk helsehjelp og et årsverk for prosjektleder/boligutvikler som skal jobbe med strukturtiltak i tjenestene, herunder i tilrettelagte tjenester og heldøgntjenester.

Overordnede mål

Sammen skaper vi fremtidens helse- og omsorgstjenester

NAV

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Helse, omsorg og velferd	20 574	17 756	19 382	19 382	19 382	19 382
Sum	20 574	17 756	19 382	19 382	19 382	19 382

Beskrivelse av dagens virksomhet

NAV Østre Toten yter kommunale tjenester innenfor økonomisk sosialhjelp, råd og veiledning, akutt bostedsløshet og kvalifiseringsprogrammet (KVP). Lov om sosiale tjenester i NAV regulerer både individuelle tjenester og generelle oppgaver som skal bedre levekårene for vanskeligstilte og bidra til sosial og økonomisk trygghet.

Nav Østre Toten kommunale tjenester har totalt 12,8 årsverk

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

- Kontoret kan utvikle bedre samhandling og samordning ut mot de kommunale tjenestene.
- Etablering av LOOP bygger opp under satsingen på oppfølgingsarbeidet.
- NAVs kanalstrategi frigjør kapasitet til kompetansebygging.
- Kontoret kan vise til gode rutiner og resultater for kvalifiseringsprogrammet og aktivitetsplikt.
- NAV Østre Toten er et stort nok kontor til at man kan ta et regionalt ansvar innen enkelte tjenesteområder.
- Tidvis høyt sykefravær gir kapasitetsutfordringer.
- NAV Østre Toten har identifisert et behov for å bli mer arbeidsrettet i innsatsen til sosialhjelpsmottakere. Det er påbegynt et eget utviklingsprogram for å imøtekomme dette behovet.

Overordnede mål

- Arbeid først
- Bedre brukermøter
- NAV leverer fremtidsrettede og gode tjenester
- **Kommunestyrets tilleggsvedtak:** Videreutvikle og formalisere samarbeidet med Læringssenteret for å sikre gode overganger, hensiktsmessig bruk av virkemidler for så langt som mulig å kvalifisere deltakerne til å bli aktive og selvgående innbyggere i kommunen.

Legetjenesten

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Helse, omsorg og velferd	17 623	20 001	19 231	19 231	19 231	19 231
Sum	17 623	20 001	19 231	19 231	19 231	19 231

Beskrivelse av dagens virksomhet

Østre Toten kommune har fire legesentre lokalisert til henholdsvis Kapp, Skreia, Kolbu og Lena. Legekontoret med driftsavtale for en lege i Lensbygda ble fra og med 2018 flyttet til Kolbu legesenter. Fastlegene er selvstendig næringsdrivende og kommunene eier eller leier og driver legesentrene med kommunalt ansatt hjelpepersonell. Som kompensasjon for denne driftsløsningen, beholder kommunen basistilskuddene. Ved legesentrene er det totalt 15,9 årsverk. I tillegg kommer de kommunale legeoppgavene med 2,5 årsverk som er medisinske tilsynsoppgaver og medisinsk faglig rådgivning

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

- Østre Toten har en solid og godt fungerende legetjeneste med store forpliktelser i kommunale primærhelseoppgaver, og et godt samarbeid med øvrige tjenester.
- Legekontorene drives i stor grad som selvstendige driftsenheter. Dette gir lokale variasjoner i forhold til ulike driftsutfordringer, samtidig som det viser et potensiale for forbedring i forhold til samarbeid om en felles legetjeneste.
- Legekontorene har høy kompetanse, men er sårbare i forhold til bemanning.
- Kommuneoverlegerollen er styrket. Et styrket medisinsk faglig perspektiv bidrar til bedre kunnskapsgrunnlag i plan- og strategiarbeid.
- En utviklingsplan for legetjenesten vil gi god støtte for beslutninger om videre utvikling av en robust og framtidsrettet utvikling av legetjenesten i Østre Toten

Overordnede mål

- Driftsmodell for legetjenesten er vurdert og avklart
- Legekontorenes hjelpepersonell har etablert ordning om gjensidig forpliktende vikarordning
- Legetjenestens rolle i forhold til kommunens langsiktige samfunns mål om mestring, tidlig innsats og folkehelse er tydeliggjort
- Legevakta er sikret hensiktsmessige og framtidsrettede lokaler både for innbyggere og ansatte

Tildelingsenheten

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Helse, omsorg og velferd	54 531	55 686	65 902	65 902	65 902	65 902
Sum	54 531	55 686	65 902	65 902	65 902	65 902

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enheten er kommunens felles adresse for mottak og behandling av søknader om helse- og omsorgstjenester, boligkontor, gjeldsrådgivning og økonomisk forvaltning. Enheten skal sørge for rettssikkerhet, likebehandling og kvalitet i vurdering av behov og tildeling av tjenester. I tillegg er koordinerende enhet lagt til virksomheten. Tildelingsenheten har også ansvar for fakturering og vederlag for oppholdsbetaling ved kommunens sykehjem. Enheten har i 2018 totalt 13,7 årsverk.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

- Enhetens hovedutfordring ligger i å understøtte strategien om å dreie tjenester fra institusjonsomsorg til en økt prioritet på tjenester gitt i hjemmet og med et forebyggende fokus.
- Prinsipper for praktisering av BEON-prinsippet og et gjennomgående mestringsperspektiv skal være utgangspunkt for all vurdering og tildeling av helse- og omsorgstjenester i Østre Toten kommune.
- Enheten har behov for å tydeliggjøre sin rolle og få et eierskap til kartlegging og vurderinger av hvilke tjenester som skal gis i hjemmet, og hva som er godt nok. Det ligger noen utfordringer i dette arbeidet, både i det å bli samstemte med tjenesteutøvere i hva som er godt nok, samt det å sikre innbyggerne forsvarlig hjelp samtidig som de får tjenester på laveste nivå i et mestringsperspektiv.
- Enheten bruker tjenestereise som forbedringsarbeid internt i egen enhet, og på sikt sammen med utførerenhetene for å sikre gode rutiner i pasientforløpet.
- Kommunen har midler til disposisjon fra husbanken. Høye boligpriser på boliger med god standard, samt dårlig standard på boliger i en rimelig prisklasse gjør det utfordrende å bruke startlånordningen hensiktsmessig og til målgruppen. Dette kombinert med lav betjeningsevne hos personer i målgruppen gjør at det i dag er en relativt stram tildelingspraksis på startlån.

Overordnede mål

- Enheten har systematisk samarbeid med frivilligheten for å supplere og avlaste de kommunale tjenestene
- Enheten skal ha utviklet rutinemessig praksis for å involvere brukere og pårørende rundt tjenestetilbud og løsninger
- Flere gis mulighet til å eie egen bolig
- Tilgjengeligheten til å nå enheten forbedres gjennom utvikling av digitale søknadsmuligheter og digitale kommunikasjonskanaler

Tilrettelagte tjenester

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Helse, omsorg og velferd	42 876	39 677	50 035	50 035	50 035	50 035
Sum	42 876	39 677	50 035	50 035	50 035	50 035

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enheten består av botilbud for voksen, noe ambulant virksomhet, avlastningstilbud og barnebolig. I tillegg kjøper kommunen arbeids- og dag- og aktivitetstilbud fra LePro til målgruppen og bo- og dagtilbud til 18 brukere ved Granly. Totalt betjener enheten åtte ulike botilbud, hvorav fire av disse er enetiltak. I tillegg kommer avlastnings- og barneboligen som er et institusjonstilbud. Tilrettelagte tjenester gir tilbud til 50 brukere og har totalt 84,6 årsverk.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

- Det mangler boliger til å møte meldte behov for botilbud med tjenester.
- Enheten mangler kapasitet til nye, kjente behov som kommer i nær fremtid
- Det er potensiale for bedre samordning internt i enheten, og det er liten grad av utveksling av fagkompetanse på tvers av avdelingene i enheten.
- Det er for liten grad av differensiering mellom heldøgnsstilbud og ambulant tilbud til brukergruppen.
- Et desentralisert tjenestetilbud og flere enkelttiltak gir utfordringer med å sikre kompetanse og robuste driftsenheter.
- Tjenesten har utfordringer med kapasiteten på aktivitet- og arbeidstilbudene på dagtid for brukergruppen
- Det er viktig at tjenesten fremover organiseres på en slik måte at den kan jobbe forebyggende med punkttjenester, fremfor å tilby boligtilbud med heldøgnsbemanning. Tilbudet må i større grad tilpasses det reelle behovet.
- Enheten har en stor andel ufaglærte medarbeidere. Det er behov for å øke andelen ansatte med fag- og høgskoleutdanning samt spesialutdanning.

Overordnede mål

- Andel ansatte med fag- og høgskoleutdanning er øket i fireårsperioden
- Alle brukere over 19 år skal ha tilgang til adekvat arbeids – eller dag-/aktivitetstilbud
- Kommunens kjøp av eksterne tjenester til målgruppen er redusert
- Mer forutsigbar og bedret overgang fra barn til voksen
- Hjemmetjenester

Hjemmetjenester

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Helse, omsorg og velferd	82 626	87 913	85 837	87 102	87 602	88 102
Sum	82 626	87 913	85 837	87 102	87 602	88 102

Beskrivelse av dagens virksomhet

Hjemmetjenester består av de fire avdelingene for ambulerende hjemmetjenester, fysio- og ergoterapitjenesten inkludert frisklivssentralen og rus- og psykiatritjenesten. Enheten gir tilbud til hjemmeboende som har behov for helsehjelp i hjemmet eller praktisk bistand. Fysio- og ergoterapitjenesten gir tilbud som dekker hele livsløpet og jobber primært med forebygging og rehabilitering, og har også administrativt ansvar for kommunens driftsavtaler med det private fysioterapitilbudet. Rus- og psykiatritjenesten har både ambulant virksomhet og to heldøgns botilbud. Enheten har totalt 131 årsverk fordelt som følger:

Ambulerende hjemmetjenester: 91,6 årsverk

Rus- og psykiatritjenesten: 29,6 årsverk

Fysio- og ergoterapitjenesten: 9,8 årsverk

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

- **Overordnet** er enhetens hovedutfordring fortsatt å lykkes med implementeringen og forankringen av strategiene og tankesettet fra «Ny velferd 2040» og perspektivene i kommune 3.0, både hos ansatte og brukere.
- Det må fortsatt jobbes målrettet med nærværarbeid og tett oppfølging av sykemeldte.
- I fysio- og ergoterapitjenesten vil det fram mot innflytting i nye Labo være behov for økt ergo- og fysioterapiressurs for å jobbe tverrfaglig i pasientforløpet og følge opp rutiner som er utarbeidet.
- Det er behov for konkrete forebyggende og helsefremmende tiltak hos både barn, ungdom og eldre.
- Ambulerende hjemmetjeneste har styringsutfordringer med merforbruk over flere år, samtidig som tjenesten er tilført omfattende ressurser siden 2012.
- Det er ønskelig å organisere rus- og psykiatritjenesten slik at de er mer tilpasset de utfordringene som er hos dagens og framtidens brukere.
- Nybygg som erstatter dagens botiltak innen rus- og psykiatritjenesten forventes å gi mer effektiv drift og riktig bruk av kompetanse.
- Enheten må fortsatt jobbe med å forbedre samhandlingen i felles pasientforløp med institusjonstjenesten, fysio- og ergoterapitjenesten og ambulerende hjemmetjeneste.

Overordnede mål

- Det er iverksatt systemer for koordinert arbeid/godt samarbeid inn mot uorganiserte frivillige og frivillige organisasjoner
- Enheten har hatt en grundig prosess for innflytting i nye LABO
- Enheten har satset videre på forebyggende arbeid og tidlig innsats. Ansatte jobber forebyggende i hele livsløpet for innbyggerne i kommunen
- Enheten har tydelige rammer og struktur for de tjenestene som skal utøves

Heldøgntjenester

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Helse, omsorg og velferd	132 944	131 299	121 257	121 257	121 257	121 257
Sum	132 944	131 299	121 257	121 257	121 257	121 257

Beskrivelse av dagens virksomhet

Heldøgntjenester gir tilbud om heldøgns botilbud enten i sykehjem eller i bolig med heldøgns tjenester. Enheten består av bo- og servicesentrene, Østre Toten sykehjem, dagsentervirksomheten og kjøkkendriften. Enheten har i 2018 totalt 183,9 årsverk (inkludert Balke). For 2019 vil enheten ha 160,7 årsverk.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

- Kommende økonomiplanperiode vil preges av bygging og oppstart av nytt helse- og omsorgssenter som er planlagt tatt i bruk i 2020.
- Heldøgntjenester har utfordringer med å finne effektive driftsløsninger i eksisterende bygningsmasse ved bo- og servicesentrene og Østre Toten sykehjem.
- Østre Toten kommune har få tilgjengelige avlastningsplasser for hjemmeboende.

Overordnede mål

- Heldøgntjenester har en felles kompetanseplan for å sikre kompetanse tilpasset fremtidens behov
- Heldøgntjenester har et moderne og fremtidsrettet tjenestetilbud
- Hverdagsmestring som tankesett og hverdagsrehabilitering som metode er implementert i tjenestetilbudet
- Labo er sertifisert som livsgledesykehjem
- Kultur, bygde- og næringsutvikling

Kultur, bygde- og næringsutvikling

Beskrivelse av dagens virksomhet

Administrativt er områdene kultur, bygde- og næringsutvikling (KBN) og teknikk, utbygging og infrastruktur (TUI) samlet under ansvarsområde Samfunnsutvikling (SAM) og under samme kommunalsjef. Dette har gitt positive samordningseffekter. Den politiske organiseringen følger imidlertid fortsatt den opprinnelige inndelingen.

Kultur, bygde- og næringsutvikling omfatter områdene kulturenheten, fellesfunksjon næring og plan- og næringsenheten. Området preges av to adskilte perspektiver - myndighetsutøvelse og utviklingsarbeid. Samtidig preges området av en svært stor kontaktflate mot lokalsamfunnet, både gjennom næringslivet, frivilligheten og andre private eller offentlige parter. Denne samhandlingen med sivilsamfunnet spiller i stor grad opp mot idealene i fellesskapskommunen og har i seg etablerte arbeidsformer som kan utvikles videre. Her vil bl.a forsøket med oppgaveutvalg mot henholdsvis frivillighet og næringsliv være interessante nye arbeidsformer som både vil kunne utfordre og skape ny innovasjon inn i ordinære kommunale mønstre. Samtidig er grensesnittet mot utbyggere, grunneiere og andre innenfor myndighetsfeltet krevende. Dette pga et betydelig lov- og regelverk, som krever høy kompetanse og gode relasjonsevner hos ledelse og fagpersonell. Det er en styrke ved organiseringen at begge disse hensyn - myndighet og utvikling - er samlet under samme administrative og politiske ansvar.

Videre strategier for sektoren

Samhandling med innbyggerne

Svært mye av de resultater som skapes på sektoren er avhengig av en god samhandling med innbyggerne - gjennom næringslivet, andre institusjoner, frivilligheten eller innbyggerne som enkeltmennesker. Noe av suksessen i denne arbeidsformen er å ta i bruk idealene i fellesskapskommunen og videreutvikle dialog som arbeidsform på mange felter. På kulturområdet er dette en tradisjonell og godt innarbeidet arbeidsform som har gitt gode synergier og som kan utvikles videre, ikke minst i et folkehelseperspektiv.

Også på myndighetsområdet vil en god samhandling og åpenhet mot innbyggere også være viktig, men mer krevende enn på frivillighetsområdet. De premisser som ligger i lovverk og planverk gir rammer for denne samhandlingen som vil kunne oppfattes som både begrensende og mulighetsskapende for utbyggere og enkeltsøkere. Det å skape bred forståelse for at det er innenfor dette rammeverket at gode dialoger må utvikles, kan være krevende.

Innovasjon og utvikling

Både Østre Toten kommune og Gjøvikregionen har utfordringer framover som må vies oppmerksomhet. Innen næring og kompetanse har regionen sterke lokomotiver som NCE Raufoss og NTNU Gjøvik - miljøer som gir gode ringvirkninger ellers i regionen. Det er imidlertid bekymringsfullt at befolkningsutviklingen i hele regionen er svak, noe som utfordrer behovet for hele tiden å ha fokus på å skape arbeidsplasser. Arbeidsplasser og boligbygging er derfor svært viktige satsingsområder framover, også for Østre Toten. En av de viktigste rammebetingelsene for begge disse områdene er gode kommunikasjoner, og da er for regionen samlet Stor-Oslo nord svært viktig, men for Østre Toten spesielt så er utbygging av Fv 33 helt avgjørende. Det har vært en positiv økning i boligbyggingen i Østre Toten de siste årene og det er viktig ast denne fortsetter, bl.a. innenfor den rammen som en ny arealdel av kommuneplanen nå gir. Østre Toten har også sine styrker innen bioøkonomi som må utnyttes for å skape nye grønne arbeidsplasser - et område vi er nasjonalt sterke på.

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kultur, bygde- og næringsutvikling	33 564	37 073	39 050	38 450	38 450	37 850
Sum	33 564	37 073	39 050	38 450	38 450	37 850

Kommunestyrets tilleggsvedtak:

Investeringsstilskuddet til idrett er viktig å videreføre. Dette økes til 1,5 millioner kroner. Østre Toten Idrettspark tildeles 1 million kroner. 500 000 kroner fordeles til investeringer på aktuelle anlegg av idrettsrådet. Beløpet dekkes fra disposisjonsfondet.

Driftsstøtten til Mjøsmuseet økes med 5 kroner per innbygger i Østre Toten. Dette utgjør 75 000 kroner på årsbasis. Beløpet dekkes innenfor kulturbudsjettet.

Østre Toten kommune bidrar med 250 000 kroner i egenandel til Prosjekt Peder Balke-senteret for 2019. Beløpet dekkes fra utviklingsfondet.

Det må i fremtiden arbeides for større tilskudd til fritidsaktiviteter for barn og unge. Kommunestyret ønsker å forsterke innsatsen på området.

Utvidelse av konsulentstilling for idrett, frivillighet og folkehelse fra 50% til 100% har avgjørende betydning for frivillighetens mulighet til spillemidler og innenfor andre mulige tilskuddsordninger.

Frivilligheten i Østre Toten er avgjørende for vårt samfunn og driften av kommunen. Dette må hensyntas og synliggjøres mer i fremtidige budsjetter

Det bør vurderes å opprette et frivilligråd. Det vil si for organisasjoner og frivillighet som ikke kommer under idrettsrådet og musikkrådet.

FV33 og utbygging/utvikling av denne i egen kommune og i Akershus fylke må fortsatt ha stort fokus. Dette blir viktig inn mot opprettelsen av Innlandet fylke.

Østre Toten kommune må jobbe for at NIBIO, Norsk Hestesenter og Lena-Valle videregående får en mer sentral rolle i kompetanseutviklingen i landbruket i vår kommune og i regionen forøvrig.

Østre Toten kommune bør ta en enda tydeligere rolle i nettverksbyggingen innenfor opplevelsesnæringen.

JA-kommune - Legges inn under "Overordnede mål" på alle sektorer. Østre Toten kommune skal være serviceinnstilt og ha en JA-holdning overfor søknader fra innbyggere og næringsliv.

Oppsummering av budsjettendringer i økonomiplanperioden

Hovedtrekk i sektorens budsjett:

Samlet sett er det gjort et nedtrekk på cirka 400 000 kroner på KBN-området. Endringene er som følger:

Kultur:

- Økt investeringstilskudd til idrett på 1 million kroner i årets budsjett er videreført. Målet om ytterligere økning med 0,5 millioner kroner er ikke innarbeidet.
- Videreføring av prosjekt Flere fager er innarbeidet med kr 100' per år i 3 år.
- Utvidelse av konsulentstilling på kulturkontoret (idrett, frivillighet, folkehelse) med 50 % er innarbeidet.
- Utarbeidelse av kulturminneplan kr 100' i 2019 (tilsvarende tilskudd fra Riksantikvaren).
- Generelt kutt med kr 410' er innarbeidet
- Prosjekt Peder Balke-senteret 2018-2021 gjennomføres med en betydelig grad av ekstern finansiering. Utviklingsplan for prosjektet (behandlet i KBN-utvalget 24.10.18) drøfter mulig framtidig driftsform for senteret. Det ligger som en forutsetning fra de eksterne finansieringspartene at kommunen deltar med en egenandel til lønn for prosjektleder, noe det ikke er tatt høyde for i dagens ramme.
- Mjøsmuseet har søkt kommunen om økt driftsstøtte med kroner 5,- per innbygger, eller totalt kroner 75.000. Det er i budsjettforslaget ikke tatt høyde for en slik økning, mens Vestre Toten og Gjøvik begge innvilget sin tilsvarende økning. Ut fra dette bør Østre Toten kommune legge seg på samme nivå.

Felles næring:

- Nedtak med kroner 718', som er tilført plan og næring sin ramme for blant annet finansiering av miljøvernstillingen.

Plan og næring:

- Tilført kroner 718' - for underdekning på lønnsbudsjett, herunder miljøvernstilling.
- Tilført kroner 50' til kommunens skadefellingslag.
- Nedtak med 1 årsverk - kroner 682'.

Kulturenheten

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kultur, bygde- og næringsutvikling	21 703	23 134	24 913	24 313	24 313	23 713
Sum	21 703	23 134	24 913	24 313	24 313	23 713

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kulturenheten består av kulturkontoret, biblioteket og kulturskolen. Enheten preges av nær samhandling med frivilligheten og andre parter i lokalsamfunnet. Antall årsverk på kulturenheten er: kulturkontoret 4,5, biblioteket 5,5 og kulturskolen 6,5. Ifølge KOSTRA ligger Østre Totens kulturbudsjett i størrelsesordenen på ca 2/3 av gjennomsnittet for sammenlignbare kommuner. Kommunen scorer likevel relativt høyt på den såkalte kulturindeksen. Det er slik at de økonomiske midler som kanaliseres gjennom kulturenheten i vesentlig grad gir verdiskapning for langt mer, takket være koblingen med den

frivillige innsatsen. Kulturenhetens oppgaver preges i betydelig grad av å være rettet mot de samfunnsområder som er prioritert i kommuneplanen. Dette gjelder frivillighet, folkehelse, barn og unge, integrering og næringsutvikling.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

Kultursektoren i Østre Toten er preget av en meget stor grad av frivillighet og dugnadsinnsats. Kommunen scoret lavt på KOSTRA-tall, men høyt på den såkalte kulturindeksen. Dette betyr at Østre Toten bruker relativt lite penger per capita på kultur, men har et aktivitetsnivå og et tilbud som holder høy kvalitet. Den høye frivillighetsgraden er imidlertid utfordrende, da store deler av frivilligheten - ikke minst idretten - har krevende økonomi, er anleggseiere selv og har stor aktivitet for høyt prioriterte aldersgrupper av barn og unge. I inneværende års handlingsprogram er det sagt at en styrking av frivillighetens økonomi bør vurderes. Satsingen på folkehelse og frivillighet må settes inn i en sammenheng, der ønskede effekter skapes gjennom en god samhandling mellom kommunale rammebetingelser og frivillig innsats.

Overordnede mål

Kultur

- Følge opp kulturstrategien for Østre Toten kommune 2018-2021.
- Videreutvikle samhandlingen med frivillig sektor, blant annet med hensyn til folkehelsesatsing.
- Være med å skape gode arenaer og møteplasser som fremmer sosiale fellesskap og god psykisk helse.

Fellesfunksjon næring

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kultur, bygde- og næringsutvikling	4 445	4 854	4 248	4 248	4 248	4 248
Sum	4 445	4 854	4 248	4 248	4 248	4 248

Beskrivelse av dagens virksomhet

Området er i stor grad preget av kommunens andel inn i det regionale samarbeidet. På flere samarbeidsområder har kommunen både et økonomisk, faglig og politisk samarbeid blant annet rettet mot følgende områder:

- Gjøvikregionen utvikling (felles regionkontor)
- Turistkontor
- Samferdsel (bl.a. Stor-Oslo nord)
- Kompetanse (NCE, NTNU, Nibio mm.)
- Vitensenteret
- Innovasjonshuset Mustad
- Mjøsbymen

I tillegg er kommunen involvert i flere prosjekter både regionalt og lokalt, bl.a rettet mot næringsutvikling. Kommunens førstelinje på næringsutvikling ligger under dette området.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

Området er preget av både lokalt og regionalt samfunns- og næringsutviklingsarbeid. Det er svært viktig å ha en god kommunal førstelinje der lokalt næringsliv og gründere kan ha nær kommunikasjon og en god veiledningstjeneste. Dette er et omfattende arbeid, som inkluderer flere deler av det kommunale tjenesteapparatet og som har en som hovedoppgave å skape forutsigbarhet, gode rammebetingelser og gi god veiledning inn mot det regionale virkemiddelapparatet. Det er et klart inntrykk at dagens arbeidsform virker godt, men at behovet hele tiden er større enn den ressursinnsatsen har muligheter til å legge inn. Som pendlerkommune er det en stor utfordring for Østre Toten å kunne skape flere lokale arbeidsplasser og samtidig ta del i den arbeidsplassutviklingen som skjer regionalt. I denne sammenheng er også utvikling av en forbedret infrastruktur svært viktig.

I det regionale samarbeidet er både NCE Raufoss og NTNU Gjøvik sentrale lokomotiver, i tillegg til det mangfoldet av SMB-bedrifter og miljøer som skaper en betydelig bredde i næringslivet. I dette bildet har Østre Toten en rolle å ivareta, både som arbeidskraftkommune og som en av landets viktigste jordbruks- og matkommuner. Det er viktig at Østre Toten ser og tar en rolle i dette regionsamarbeidet for å være med på å påvirke og trekke effekter ut av samarbeidet.

Også på infrastrukturområdet pågår det regionalt samarbeid, spesielt innenfor satsingen Stor-Oslo nord, som inkluderer Rv4 og Gjøvikbanen. Her er det svært viktig at også Fv33 har sin plass og fremmes inn i de strategiske sammenhenger som kan gi effekt.

Kommunen har også en rolle som lokal fasilitator og koordinator for prosjekter, særlig innenfor opplevelsesnæringer, der primærnæringen er en viktig part. Eksempler på dette er prosjekter som KOM (kultur, mat og opplevelser), AgroCampus Toten (kompetanseutvikling i samarbeid Nibio, Lena-Valle, kommunen og næringslivet), samt nysatsingen "Helt på jordet".

Overordnede mål

Ha en offensiv og forutsigbar arbeidsform innen samfunns- og næringsutvikling, både lokalt og i det regionale samarbeidet.

Plan- og næringsenheten

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beløp i 1000						
Kultur, bygde- og næringsutvikling	7 415	9 085	9 889	9 889	9 889	9 889
Sum	7 415	9 085	9 889	9 889	9 889	9 889

Beskrivelse av dagens virksomhet

Plan- og næringsenheten har en stor myndighets- og forvaltningsrolle knyttet til et betydelig lovverk. Enheten har 16 årsverk og organiseringen av enheten gir en betydelig grad av faglig samordning mellom områder som plan, byggesak, landbruk, miljø, kart/oppmåling, eiendomsskatt og matrikkel. Dette gir

en god faglig samhandling på en enhet som har et stort grensesnitt mot et stort antall brukere. Enheten har medarbeidere med høy kompetanse, men er likevel sårbar på grunn av begrenset bemanning på de enkelte fagområder. Det er stor aktivitet på områdene byggesak og plan, og aktiviteten på området blant private utbyggere er stor. Dette har i noe grad gått ut over kommunens egne planleggingsbehov.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

Plan og næringsenheten har et betydelig myndighetsområde å forvalte, med et svært omfattende lovverk. Behandlingen av plansaker, byggesaker, konsesjons- og delingssaker er krevende, der en hele tiden står i et samspill mellom fag, politikk og samfunnshensyn. Lov- og regelverket er mangfoldig og til dels krevende å skape forståelse for, noe som gjør at arbeidsprosesser i komplekse saker gjerne blir tidkrevende. Enheten er organisert på en god måte, der ulike fagområder spiller sammen, men har samtidig begrensede ressurser og er svært sårbar. Kommunestyret har vedtatt en ulovlighetsstrategi, noe som innebærer en ambisjon om å utøve en sterkere tilsyns- og kontrollvirksomhet. Så langt har dette av ressursmessige grunner ikke vært mulig å prioritere høyt nok.

Enheten har en budsjettmessig lønnsandel på 86 % og følgelig lite handlingsrom for andre oppgaver. Lisensavtaler for kart- og dataprogrammer er også relativt kostnadskreven. En gradvis overgang til digitale søkerutiner, med nylig innførte nye programmer, er i god gjenge og dette er med på å lette saksbehandlingen. Saksbehandlingstiden ved enhetens byggesaksseksjon er nesten uten unntak innenfor de frister som er satt i sentral forskrift på henholdsvis 3 og 12 uker.

Det er stor aktivitet på planområdet, med mange private reguleringsplaner som fremmes for behandling. Dette er komplekse og krevende oppgaver, og går i noen grad ut over kommunens eget planleggingsbehov. Revisjon av kommuneplanens arealdel, herunder kommunedelplan for Lena, er eksempel på dette og gjør at reguleringsbehov på kommunal eiendom må skyves ut i tid.

Ved opprettelse av ny stilling som miljørådgiver, vil enhetens miljøarbeid bli intensivert, noe som vil kunne bidra inn i flere sammenhenger også regionalt.

Overordnede mål

- Bidra til å utarbeide en kulturminneplan som skal bidra til å sikre vern, bruk, forvaltning og verdiskapning av kulturarven.
- Følge opp det pågående arbeidet med revidering av kommuneplanens arealdeler og prioriterte reguleringsplaner.
- Følge opp kommunens strategi vedrørende klima, energi og miljø.
- Følge opp strategiplan for tilsyn i byggesaker og oppfølging av ulovligheter.
- Fullføre og avslutte kommunens adresseringsprosjekt.
- Håndtere konsekvensene av regionreformen og dannelsen region Innlandet, herunder endringen av kommunenummer.
- Kontinuerlig arbeide med effektivisering/tilpasning av driften til tildelte økonomiske rammer.

Teknikk, utbygging og infrastruktur

Beskrivelse av dagens virksomhet

Området er nå administrativt samordnet under sektor Samfunnsutvikling (SAM), jfr. kommentar under KBN-området.

Teknikk, utbygging og infrastruktur er et krevende område for en kommune som Østre Toten, der bo- og tettstedsstrukturen utfordrer både forsynings- og utbyggingskapasitet og driftsøkonomi. Dette gir også relativt høye kostnadsnivåer, spesielt på levering av vann- og avløpstjenester. Dekningsgraden på vann ligger på cirka 95 %, mens den på avløp ligger rundt 50 %. Både drift, vedlikehold og utbygging vil for vannområdet ha hovedfokus på kvalitet og leveringsdyktighet, mens den på avløpssiden vil ha fokus på forurensning og målet om å få flere abonnenter inn på kommunalt nett. Ny investeringsplan for VA-området vil gi forbedringer på alle nevnte områder, men vil som selvkostområde også være med på å utfordre gebyrnivået i kommunen. Det er lagt opp til en betydelig prosjektgjennomføring, med mange enkeltprosjekter både innen vann og avløp i løpet av de kommende 10 år. Gjennomføring av planen vil gi økt driftssikkerhet, høynet kvalitet på leveringen, redusert forurensning, økt tilrettelegging for annen utbygging, og gradvis reduserte driftskostnader.

Tjenesteområdet består av enhetene bygg- og eiendom, veger, brann og vann og avløp.

Videre strategier for sektoren

Vedlikehold av bygningsmasse og infrastruktur

Østre Toten kommune har en omfattende bygningsmasse og infrastruktur, med 93.000 m² bygg, 105 km kommunal veg, 460 km vannledning og 200 km kloakknett. Dette er infrastruktur som har betydelige verdier og som trenger vedlikehold på et forsvarlig nivå for ikke å forfalle. Etterslepet på vedlikehold er stort, både innen bygg og VA, noe det er pekt på gjennom henholdsvis Hovedplan for bygg, Hovedplan for veg (2014) og investeringsplan for VA (2018).

Videre utvikling av infrastrukturen

Det generelle vedlikeholdet av den kommunale infrastrukturen er en stor utfordring i seg selv, samtidig som denne infrastrukturen - spesielt på VA-området - også er en viktig premisse for videre utvikling og utbygging i kommunen. Kommuneplanen, både eksisterende og revidert, har potensiale for betydelig utbygging i årene framover, både innen bolig-, tettsteds- og næringsområdet. Dersom en slik utvikling skal kunne finne sted innenfor bærekraftige økonomiske rammer, er det viktig at kommunens investeringer og private utbyggers behov avstemmes. En mer aktiv bruk av utbyggingsavtaler mellom kommune og private utbyggere vil være et godt verktøy for en slik avstemming.

På området overordnet vegutbygging og teknologisk infrastruktur (bredbånd) er det i stor grad et spørsmål om å jobbe mot eksterne beslutningsmiljøer for å vinne posisjon og økonomiske virkemidler til tiltak. Dette krever strategisk jobbing både både politisk og administrativt.

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Teknikk, utbygging og infrastruktur	38 461	38 054	28 929	21 826	19 043	17 969
Sum	38 461	38 054	28 929	21 826	19 043	17 969

Oppsummering av budsjettendringer i økonomiplanperioden

Området har betydelige utfordringer i vedlikeholdsetterslep både på bygningsmasse og teknisk infrastruktur. I noen grad er det tatt høyde for dette:

Bygg og eiendom:

- Redusert driftsramme bygg/eiendom 428 000 kroner.
- Vedlikehold kommunale bygg økt med 1 million kroner i 2018-budsjettet. Dette er videreført og er nødvendig for å ikke redusere vedlikeholdsnivået ytterligere.
- Oppgradering av låsesystemer ved Skreia og Lena u-skole med 100 000 kroner.

Kommunale veger:

- Vegvedlikehold ble økt med 1 million kroner i 2018-budsjettet og i hovedsak anvendt til økt vintervedlikehold. Dette er videreført og helt nødvendig for å ivareta et minimumsbehov. Usikkerheten rundt overtagelse av fylkesveger/gatelys vil gi økte kostnader, men dette er ennå ikke konkludert fra Fylkeskommunens side.
- Vårpuss på sentrale veger/gater er redusert med 45 000 kroner

Brann:

- Lagt inn økning på kr 60' for forventede antall utrykninger.
- Økt inntekt på automatiske brannalarmer – 100 000 kroner.

Vann og avløp:

- Økte inntekter som følge av investeringsplan VA med 6,6 millioner kroner (avregnet mot selvkost).

Bygg og eiendom

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Teknikk, utbygging og infrastruktur	45 496	46 324	46 241	46 141	46 141	46 141
Sum	45 496	46 324	46 241	46 141	46 141	46 141

Beskrivelse av dagens virksomhet

Bygg- og eiendom har ansvar for drift og forvaltning av alle kommunale bygg og eiendommer, samt kommunale veger. I tillegg er enheten sterkt involvert i mange omfattende kommunale byggeprosjekter, for tiden spesielt nytt omsorgssenter. Enheten har i alt 51 årsverk. Det har vært arbeidet godt med sykefravær på enheten og i 2017 var dette på 4,4 %. En av bygg og eiendom sine største utfordringer er kapasitet, da enheten i tillegg til å ivareta eget ansvarsområde også trekkes med i flere tverrfaglige samarbeidsområder.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

Kommunen har en betydelig bygningsmasse, med et stor vedlikeholdsbehov som er redegjort for i Hovedplan kommunale bygg fra 2014. Kommunens totale bygningsmasse utgjør 93.000 m2 og har en samlet gjenanskaffelsesverdi på 2,8 mrd kr. Dette er en bygningsmasse og verdier som påkaller et

vedlikeholdsnivå som er høyere enn i dag. De fleste større kommunale bygg er avhengige av gode og bærekraftige løsninger både innen energibruk og inneklima. Ikke minst er det en klar ambisjon å jobbe konkret med tiltak for å redusere energibruk og skifte til mer klimavennlige energibærere. Det er et klart mål at bygningsvedlikeholdet skal være verdibevarende og det er et mål at vedlikeholdsnivået i løpet av en 4-årsperiode skal økes til 100 kr/m². Dagens nivå ligger på 54/kr/m². Det er også en ambisjon å effektivisere bygningsadministrasjonen gjennom bruk av digitale 3D-modeller. Driften av Labo fra tidlig 2020 blir en ny utfordring for by/eiendom og planlegging/innfasing av dette vil pågå gjennom hele 2019 og være tilleggsutfordring ut over ordinær drift. For å leve opp til disse ambisjonene er det en forutsetning av den 1 mill kr som ble lagt inn i rammen for 2018 blir videreført.

Overordnede mål

- Brukere og ansatte av kommunale bygg skal oppleve det fysiske miljøet som tilfredstillende/godt
- Bygg og eiendom skal velge bærekraftige løsninger for sine bygg, dvs. tiltak som ikke begresner kommende generasjoners muligheter
- Jobbe i organisasjonen med å øke kompetansen i forhold til energibruk, materialbruk og knytte dette sammen med klimautfordringer. Handle lokalt og tenke globalt.
- De ansatte på avdelingen skal føle seg verdsatt uansett stilling eller rang
- Kommunale bygninger skal vedlikeholdes på en verdibevarende og planmessig måte i et langssiktig perspektiv
- Kommunens bygg og eiendommer skal forvaltes, driftes, vedlikeholdes og utvikles på en kostnadseffektiv måte
- Kommunens bygninger skal forvaltes så de er i samsvar med gjeldende lover og forskrifter

Kommunestyrets tilleggsvedtak:

Vi er bekymret for høy investeringstakt og økende gjeldsutvikling. Derfor mener vi det er riktig å fjerne og bremse noen prosjekter. Det ligger inne rivning av Østre Toten sykehjem med en stor kostnad i investeringsbudsjettet.

Rivning av Østre Toten Sykehjem fjernes fra investeringsbudsjettet.

Prosjektet Lena Bad fjernes fra investeringsbudsjettet

Mulighetsstudie for Fjellvoll, Balke og Kapp BSS på 900 000 tas ut av investeringsbudsjettet.

Brannvesenet

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Teknikk, utbygging og infrastruktur	6 621	7 380	7 460	7 460	7 460	7 460
Sum	6 621	7 380	7 460	7 460	7 460	7 460

Beskrivelse av dagens virksomhet

Brannvesenets oppgaver har gradvis endret seg fra ren brannforebygging, tilsyn og slukking, til i økende grad å bestå i helserelaterte oppgaver. Oppgavene består konkret i:

- Innsatsstyrke ved branner og ulykker

- Tilsyn med brannobjekter
- Informasjon og opplæring innenfor brannvernområdet
- Oppfølging av forskrift for nedgravde oljetanker
- Drift og service av kommunens trygghetsalarmer

Brannvesenet har 6,6 årsverk på heltid og totalt 25 ansatte i deltid. I 2017 var antall utrykninger 141. Brannvesenet har et ansvar for området samfunnssikkerhet og beredskap og la nylig fram revidert ROS-analyse for kommunen.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

Brannvesenet har en budsjettramme som er rimelig godt tilpasset ansvarsområdet. Enhetens virksomhet og oppgaver har over tid og i økende grad dreid mer over til helse relaterte oppdrag. Som lokal førsteinstans ved hendelser stiller det endrede/økne krav til brannvesenets kompetanse, noe som er fulgt opp gjennom kursvirksomhet og øvelser, som skjer etter godkjent øvelsesplan. Brannvesenet har i dag et hovedansvar for området samfunnssikkerhet og beredskap og kommunens ROS-analyse er utarbeidet og nylig vedtatt. Etter dette følger behovet for å oppgradere kommunens overordnede beredskapsplan, samt ROS-analyser for den enkelte enhet.

I investeringsbudsjettet er det lagt inn en langsiktig plan for utskifting av biler og utstyr. Dette gjelder i første omgang ny tankbil og kommandobil i 2019.

Overordnede mål

- Følge opp investeringsplanen for utskifting av biler og utstyr
- Brannvesenet har en langsiktig plan for utskifting av biler og utstyr. Det er viktig at vi får mulighet til å følge denne planen, slik at biler og utstyr ikke foreldes
- Gjennomføre grunnkurs for deltidsmannskaper
- Gjennomføre øvelsesplanen for brannvesenet
 - Gjennom Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen er vi pålagt å gjennomføre praktisk og teoretiske øvelser med en slik hyppighet, omfang og innhold at personellens kompetanse bli vedlikeholdt og utviklet slik at den er tilstrekkelig til at brannvesenet kan løse de oppgaver det kan forventes å bli stilt ovenfor.
- Utarbeide en beredskapsanalyse for brannvesenet
- Utarbeide ny ROS-analyse for brannvesenet
- Videreføre arbeidet med å øke brannsikkerheten for risikogruppene (pleietrengende som bor i eget hjem, rusmisbrukere m.m)
 - Innbyggere med pleiebehov bor lengre i eget hjem enn tidligere. Sammen med pleie og omsorgsenheten jobber vi for å øke brannsikkerheten.

Veger

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beløp i 1000						
Teknikk, utbygging og infrastruktur	6 491	8 400	7 548	7 623	7 623	7 623
Sum	6 491	8 400	7 548	7 623	7 623	7 623

Beskrivelse av dagens virksomhet

Drift og forvaltning av kommunale veger er organisert under bygg- og eiendomsenheten, men med egen vegansvarlig fagperson. Østre Toten har i alt 105 km kommunale veger inkludert gang- og sykkelveger. Vegene har høyst variert standard og et stor vedlikeholdsetterslep. Den bebudede overtagelsen av 36 km fylkevegstreknings og gatelys langs kommunale veger vil gi økte utfordringer for kommunen. Denne saken er imidlertid ikke ennå ferdigstilt.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

Det har ikke vært mulig å følge opp det vedlikeholds nivået på kommunale veger som ble synliggjort i Hovedplan for kommunale veger, vedtatt i 2014. Østre Toten har totalt 105 km kommunale veger og gang-/sykkelveger. Vedlikeholdsbudsjettet til dette området er svært lavt i forhold til sammenlignbare kommuner og det er også et betydelig etterslep. De kommunale vegenes funksjon er også et produkt av bosettingsstrukturen, da spredbygdheten gjør at mange av vegene har viktige funksjoner. Det ble tilført budsjetttramma 1 million kroner i 2018, noe som imidlertid gikk med til betydelige kostnader på vintervedlikeholdet. For å kunne holde vedlikeholdet på et akseptabelt nivå er det viktig at dette videreføres i de kommende budsjettårene. Kommunen vil i nær framtid etter planen overta ca 36 km med fylkesveger, samt gatelys langs kommunale veger. Dette er imidlertid en avtale mellom fylkeskommunen og kommunen som det enda ikke foreligger endelig forslag på fra fylkeskommunen. Det er likevel klart at dette vil påføre kommunen økte kostnader på vegområdet og det må forventes at dette, som pr nå ikke er endelig kostnadsberegnet, vil gi utslag fra 2019.

For å ha en god og helhetlig styring av vegområdet planlegges det utarbeidet en helhetlig ny plan for drift, vedlikehold og utvikling av kommunale veger og gang-/sykkelveger i løpet av 2019.

Overordnede mål

- Drifte og forvalte gang- sykkelveger på en god måte med sikte på sikkerhet og folkehelse
- Ta vare på og utvikle kommunen gate- og vegnett for å tilrettelegge for sikker, miljøvennlig og effektiv trafikkavvikling

Kommunestyrets tilleggsvedtak: Reinvesteringer av kommunale veger økes med 800 000 i 2019, 2020, 2021 og 2022.

Vann og avløp

Driftsbudsjett

Sektor/enhet

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Teknikk, utbygging og infrastruktur	-20 147	-24 050	-32 320	-39 398	-42 181	-43 255
Sum	-20 147	-24 050	-32 320	-39 398	-42 181	-43 255

Beskrivelse av dagens virksomhet

Vann og avløp har ansvar for produksjon av drikkevann, rensing av avløpsvann og behandling av septik, drift og vedlikehold av ledningsnett for vann (460 km) og avløp (200 km), utbyggingsprosjekter innen VA, avfallsbehandling i samarbeid med Horisont og saksbehandling/forvaltning av regelverk VA. Enheten har

i alt 21,5 årsverk. Østre Toten har store utfordringer på VA-området med et i stor grad gammelt ledningsnett som gir driftsutfordringer. Ny investeringsplan på området tar høyde for en betydelig oppgradering av forsyningsnettet og forventes å bidra til en demping av driftskostnader.

Kort beskrivelse av utfordringer og muligheter

Kommunens vann- og avløpsnett er til dels gammelt og har stort behov for rehabilitering, utskifting og lekkasjetetting. Kommunen har generelt godt vann med svært god dekningsgrad, men både nasjonale krav gjennom Norsk vann og det regelverket som Mattilsynet forvalter gir utfordringer til kommunens oppfølging. I tillegg er det nasjonale/regionale miljømål om rene vassdrag - for vår del gjeldende for vannregion Mjøsa. Vår egen strategiske plan for vassdragsforvaltning legger mål og rammer for den lokale vassdragsforvaltningen. Også håndteringen av overvann er en økende utfordring, med endringer i klima, nye overflater som skal dreneres inn på nettet og innlekk til avløpssystemet. Det vil komme et regelverk for håndtering av overvann, som gir utvidet ansvar til kommunene.

Vann- og avløpsenheten har ikke investeringsmidler til å øke kapasitet på renseanlegg og ledningsnett når det er behov for det, eller for å etablere eller utvikle nye boligområder. Kapasiteten på Kapp RA er på det nærmeste oppbrukt og den er begrenset på Nordlia. Kommunale eller private utbyggingsplaner må derfor tilpasses kapasiteten på VA-nettet og renseanlegg, med mindre en større del av kostnadene legges på utbygger gjennom utbyggingsavtaler. I Østre Toten, med sin spredte struktur, er det også en utfordring å avveie behovene for nytt/rehabilitert VA-nett i sentrale strøk opp mot tilsvarende i områder uten samme utbyggingspress, men likevel med et saneringsbehov. Kvalitetsheving av ledningsnettet er en mangeårig og kostnadskrevende utfordring som det ikke er mulig å prioritere vekk.

Det arbeides aktivt med å sikre leveringsdyktigheten på VA-området, b.la. gjennom avbruddsfrie strømforsyningsløsninger og aggregat til vannbehandlingsanlegget. Det vil også, sammen med sentral innkjøpsenhet, arbeidet med å utvikle samordnede anskaffelsesordninger og prosjektgjennomføring som blir felles for hele regionen. Det samme gjelder avklaringer om mer hensiktsmessige entreprisereformer som kan øke kost/nytte-verdien.

Den nylig vedtatte og reviderte investeringsplanen for VA-sektoren legger opp til en betydelig investeringsutfordring de neste 10 år, men som er nødvendig for både å sanere ledningsnett, øke/sikre leveringsdyktighet, sikre kvalitet og over tid dempe driftskostnadene.

Overordnede mål

- Handlingsmål for å oppfylle begge overordnede mål for vann og avløp.
 - Utrede avbruddsfrie (redundante) strømforsyningsløsninger til aktuelle prosessanlegg (vannverk, avløpsrenseanlegg med videre). Innkjøp av strømaggregat til drift av vannbehandlingsanlegget er et tiltak og som ligger i investeringsplanen.
 - Prosjektgruppen vil sammen med sentral innkjøpsenhet utvikle ordninger for å samordne anskaffelsesordninger og prosjektgjennomføring som blir felles for hele regionen. Østre Toten kommune er pådriver for dette. Dette gir forutsigbarhet og kompetanseheving hos entreprenører som jobber på tvers av kommuner. Dette vil på sikt gi en bedre konkurransesituasjon.
 - Avklare om det finnes mer hensiktsmessige entreprisereformer for å øke kost/nytteverdi.
 - Når overvannsregelverket trår i kraft må dette implementeres, blant annet med gebyrløsning og handlingsplaner.
 - Det må etableres en standard og retningslinjer for Østre Toten kommune, for påkobling av avløpsabonnenter som trenger pumpeløsninger.

- Sikre behandling av avløpsvann på en trygg måte, for å hindre forurensing av miljøet og ivareta folkehelse.
- Sikre innbyggerne helsemessig trygt og nok drikkevann.

Kommunestyrets tilleggsvedtak:

Kommunestyret ber om at det utarbeides effektiviseringstiltak i egen organisasjon for å dempe gebyrøkning til våre abonnenter. Vi er bekymret for høy investeringstakt og økende gjeldsutvikling. Derfor mener vi det er riktig å fjerne og bremse noen prosjekter.

Rapportering

Det legges opp til kvartalsvis rapportering av styringsdokumentet i 2019. For å ha en hensiktsmessig rapportering som gir grunnlag for politisk styring legges det opp til følgende form på rapporteringen:

1. kvartal: Økonomi inkludert sykefravær.
2. kvartal: Mål for enhetene, økonomi, inkludert sykefravær og avvik i driften.
3. kvartal: Økonomi inkludert sykefravær.
4. kvartal: Årsrapport. Rapportering på handlingsprogram, økonomiplan og budsjett.

Vedlegg

Kirkelig fellesråd

ØSTRE TOTEN KIRKELIGE FELLESRÅD - DRIFTSBUDSJETT 2019

Beskrivelse av egen virksomhet

Kirkelig fellesråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser i forhold til kommunen.

Fellesrådet har ansvar for den kirkelige virksomheten i kommunen og har en selvstendig stilling i forhold til kommunen. Fellesrådets virksomhet bygger på Kirkeloven og Gravferdsloven. Kirkevergen har det administrative ansvar for fellesrådets virksomhet.

Kirkelovens § 15 regulerer forholdet mellom kirken og kommunen og definerer kommunens økonomiske ansvar:

"Kommunen utreder følgende utgifter etter budsjettforslag fra kirkelig fellesråd:

- a) utgifter til bygging, drift og vedlikehold av kirker,
- b) utgifter til anlegg og drift av kirkegårder,
- c) utgifter til stillinger for kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og til daglig leder av kirkelig fellesråd,
- d) driftsutgifter for fellesråd og menighetsråd, herunder utgifter til administrasjon og kontorhold,
- e) utgifter til lokaler, utstyr og materiell til konfirmantopplæring,
- f) utgifter til kontorhold for prester.»

Det er kommunestyret, gjennom sitt bevilgningsvedtak, som bestemmer omfanget av de kommunale bevilgningene til kirken. Det er ikke gitt regler eller normer for størrelsen av disse bevilgningene utover det som følger av lovens bestemmelser. Loven bygger på forutsetninger om at kirker og kirkegårder holdes i forsvarlig stand og tjener sitt formål og at kirkens organer settes i stand til å utføre sine oppgaver. Rundskriv V-5/2002 av 16.01.02 tar for seg forholdet mellom kirke og kommune, utdyper kommunens forpliktelser og legger til rette for samhandling.

Østre Toten kirkelige fellesråd har ansvaret for drift og vedlikehold av fem kirkegårder, seks kirker, et kapell, flere bårhus og driftsbygg, tre menighetskontorer og kirkevergens kontor. Utfordringen består i å holde bygg og anlegg i så god stand at vedlikeholdsbehovet ikke øker. For å oppnå det trenger fellesrådet et driftsbudsjett som gir rom for materiell til vedlikehold og mulighet til å fornye driftsmidler. Kirkelig fellesråd har arbeidsgiveransvar for alle tilsatte som lønnes over fellesrådets budsjett.

Reduksjon i tilskudd - innsparingstiltak

Rammen i driftstilskuddet fra kommunen til fellesrådet ble over noen år redusert med om lag 1 million kr. I en relativt liten organisasjon gjør dette store utslag. Fellesrådet har innført en rekke innsparingstiltak: Ny strømvaktale, ny forsikringsavtale, ny telefonavtale, ny innkjøpsavtale og ny ordning for avfallshåndtering. I tillegg er følgende tiltak gjennomført:

- Ubesatt stilling for kirketjener og renholder på til sammen 1,9 årsverk
- Reduksjon i administrativ stilling med 0,5 årsverk
- Reduksjon i stilling for barne- og ungdomsarbeider med 1 årsverk

- Reduksjon i vikarbudsjettet for organister
- Ingen sommervikarer på kirkegårdene

Økte utgifter

Selv om fellesrådet har satt inn en rekke innsparingstiltak, viser det seg at en del utgifter har økt:

- Innleide tjenester som følge av reduser bemanning
- Drift og vedlikehold av alarmanlegg
- Ny dataplattform for Den norske kirke

Lovpålagte oppgaver

En stor del av fellesrådets virksomhet er lovpålagte oppgaver. Det blir derfor vanskeligere og vanskeligere finne innsparingstiltak uten at det kommer i konflikt med lov, forskrifter og forordning.

Fellesrådet ønsker å gjennomføre gudstjenester, begravelser og andre kirkelige handlinger med verdighet. Forordningen fra biskopen om antall kirkelige handlinger er forpliktende og gir føringer for den bemanningen fellesrådet må stille opp med. Hvis fellesrådet ikke følger opp sine forpliktelser ved gudstjenester og kirkelige handlinger, blir det å betrakte som lovbrudd.

Kvalitet

Østre Toten har vakre kirker og fine kirkegårder. Dette er bygg og anlegg som det er viktig å ta vare på og stelle godt med. Fellesrådet har ansatte som ønsker å gjøre en god jobb og drive aktivt vedlikehold. Fellesrådet har også ansatte som har ansvar for barne- og ungdomsarbeid, trosopplæring, undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tjenester. Dette har en viktig forebyggende betydning. For at dette arbeidet skal kunne utføres med kvalitet og til det beste for befolkningen i Østre Toten trenger fellesrådet handlingsrom og et budsjett som er til å leve med.

Driftsbudsjett 2019

For å kunne fortsette med det vi mener er en forsvarlig drift i 2019 søker vi om å få et driftstilskudd på samme nivå som i 2018 + kompensasjon for pris- og lønnsvekst.

Investeringer 2019-2022

På bakgrunn av tidligere utredninger og prioriteringer går Østre Toten kirkelige fellesråd inn for følgende investeringsprosjekter for fireårsperioden 2019-2022:

Utstyrsfornyelse

I investeringsoversikten i kommunens økonomiplan har fellesrådet ligget inne med et fast beløp på 250 000 til utstyrsfornyelse. I 2019 tenkes dette benyttet slik:

Utskifting/fornyning av en sittegressklipper	130 000
Oppgradering av høyttaleranlegg	120 000

Etter at fellesrådet har redusert bemanning på kirketjenerssektoren har kravet til effektiv drift økt. Det er viktig å ha maskiner og utstyr av god kvalitet hvis en skal arbeide rasjonelt. En sittegressklipper begynner

å bli utslitt, og det er behov for fornyelse.

Fellesrådet foretok en opprusting av flere høyttaleranlegg for noen år siden. Det er igjen behov for å gjøre noe, og det er særlig anlegget i Hoff kirke som trenger en oppgradering. En del av investeringstilskuddet til utstyrsfornyelse tenkes benyttet til dette.

Kapp kirke – utvendig opprusting

Kapp kirke trenger også en grundig opprustning og blir sett på som det neste aktuelle tiltaket etter at Nordlien kirke er rustet opp. Det dreier seg om reparasjon og pussing av grunnmur, reparasjon av trappeinnganger og universell utforming av inngangsparti for å komme inn med rullestol, utskifting av råde i treverk, nye vindskier, nye beslag, skarping, vasking og maling av hele kirken utvendig og kitting og maling av vinduer. Det er dessuten aktuelt å tekke utvendig tak på nytt. I tillegg er det behov for å slippe og lakkere gulvet i kirkerommet. Arbeidet er beregnet til å koste kr. 2 000 000.

Balke kirke – driftsbygg

Alle kirkene/kirkegårdene i Østre Toten har gode og funksjonelle driftsbygg med ett unntak. Ved Balke kirkegård står et gammelt bårehus som i dag benyttes som driftsbygg. Det er i dårlig forfatning og lite egnet som driftsbygg. Det er behov for et nytt bygg som kan gi plass for oppbevaring av nødvendig utstyr og som samtidig kan brukes som verksted til vedlikehold av utstyr. Beregnet kostnad: 1 000 000.

Hoff kirke – innvendig opprusting

I løpet av de senere år har det vært utført to omfattende rehabiliteringsarbeider på Hoff kirke. Det gjelder både tak og vegger. Det er finansiert ved bruk av rentekompensasjons-lån. Kirken står godt mot vær og vind. Nå står innvendig opprusting for tur. Sot og støv har lagt seg på vegger. Det gir et skjemmende inntrykk i en ellers vakker kirke. Innvendig kalk må skrapes og børstes, og kirken må kalkes på nytt. Beregnet kostnad: 1 000 000.

Hoff kapell – opprusting

Hoff kapell er slitt. Det er lett å se både utvendig og innvendig. Det blir mye benyttet til begravelser, og det er det eneste seremonirommet i Østre Toten som kan brukes til livssynsnøytrale begravelser. Utvendig må kapellet vaskes med hetvannsvasker med høyt trykk for å fjerne kalk, og så må det males med silikonemulsjonsmaling. Innvendig trenger kapellet en grundig oppussing av tak og vegger. Beregnet kostnad: 500 000.

Investeringer økonomiplan 2019-2022

År	Formål	Beløp
2019	Utstyrsfornyelse	250.000
	Opprusting Kapp kirke	2.000.000
2020	Utstyrsfornyelse	250.000
	Driftsbygg Balke	1.000.000
2021	Utstyrsfornyelse	250.000
	Opprusting Hoff kirke	1.000.000
2022	Utstyrsfornyelse	250.000
	Opprusting Hoff kapell	500.000

Merknader til investeringsprosjekter

Ikke-avgiftsfinansierte investeringer

Formannskapet

Driftsbygg Balke kirke

I henhold til plan for fellesrådet. Se vedlegg til handlingsprogram.

Helhetlig drift av IKT

Dette prosjektet er en del av gjennomføringen av strategien som ligger i digitaliseringsmeldingen, og omhandler blant annet optimalisering av drift ved å fase ut forskjellige komponenter, mens andre komponenter tas inn. Det er et delmål at arbeidsrutiner skal ha en høyere automatiseringsgrad. En del av digitaliseringsstrategien er å starte arbeidet med å transformere IKT-avdelingen fra drift til utvikling.

Innbyggerdialog

Modernisering av flere kommunikasjons- og arbeidsprosesser som skal bidra til en digitalisering av tjenester og dialog mellom kommunale enheter og kommunens innbyggere. I 2017 var spesielt Plan- og næringsenheten i fokus på dette området. Ferdigstillelse i 2018.

Innføring av helhetlig kommunikasjonsplattform

Målet med dette prosjektet er å innføre en helhetlig kommunikasjonsplattform på tvers av hele kommuneorganisasjonen. Plattformen inkluderer ansatte, innbyggerne i forskjellige roller, frivilligheten, lag og foreninger, næringslivet og folkevalgte. Med utgangspunkt i de erfaringene vi har høstet med prosjektene MYKid i barnehagene og prosjektet TRØKK 3.0 på Fjellvoll BSS og avlastningsboligen, skal dette prosjektet kjøres i et utviklingsperspektiv og i en periode på om lag 4 år. Foreløpig er det satt opp beløp for de to første årene, og i 2018 vil det være forkus på frivilligheten, lag og foreninger. Helhetlig kommunikasjonsplattform har direkte koblinger med TRØKK 3.0, opptak i barnehagene, ny hjemmeside, Min side og Nytt intranett. Videre utbygging av HKP Helhetlig kommunikasjonsplattform. Fokusområder i 2019 er Rus og psykiatri og frivilligheten. Fremover er det signalisert behov for å iverksette følgende delprosjekter: MinSide, Intranett, Kommunikasjonsverktøy til politikere, næringsliv samt lag og foreninger.

Innføring av office 365 - Forprosjekt

Forprosjektet er en del av gjennomføringen av strategien som ligger i digitaliseringsmeldingen. I prosjektet skal det vurderes hvordan organisasjonen påvirkes av overgang til skyløsning av Office-plattformen. De tekniske konsekvensene skal også vurderes og hvordan integrasjon med fagsystemer skal løses. I forprosjektet skal det også foretas teknisk og organisasjonsmessig risikovurdering av en overgang til Office 365.

Ny hjemmeside/Min side

Min Side - funksjon er tilgjengelig på kommunens hjemmeside, og prosjektet skal utvide mulighetene for tilgang til flere funksjoner og tjenester på kommunens side og også utvide mulighetene til digitalisering av kommunikasjonen mellom innbyggere og kommunen. Økte muligheter via Min Side-funksjonen er en del av satsingen via helhetlig kommunikasjonsplattform, og er definert som eget prosjekt for gjennomføring i 2019.

Opprusting Hoff kirke og Hoff Kapell

I henhold til plan for fellesrådet. Se vedlegg til handlingsprogram.

Opprusting Kapp kirke

I henhold til plan for fellesrådet. Se vedlegg til handlingsprogram.

Outsourcing Regional IKT

Driftsmodellen i det regionale IKT-samarbeidet skal vurderes. Dette er også et forprosjekt; det skal kunne gi retning på en langsiktig plan for hvordan dagens regionale driftsoppgaver skal løses i fremtiden.

Utstyrsfornyelse - Fellesrådet

I henhold til plan for fellesrådet. Se vedlegg til handlingsprogram.

Barn, oppvekst og opplæring

Læringsenteret 2025

Læringsenteret er forpliktet via lover og forskrifter å gi digital opplæring til sine deltakere. Forprosjektet er gjennomført og viser videre muligheter. Basert på funn fra forprosjektet, kan det nå gjennomføres videre digitaliseringsprosjekter.

Helse, omsorg og velferd

Biler i Helse- og omsorg

Dette er en nødvendig utstyrsfornyelse av bilparken. Videre kjøp ses i sammenheng biladministrasjonsprosjektet som har startet opp.

Digital tvilling

Det skal oppnås en mer effektiv drift av nytt helse- og omsorgssenter, Labo. Med utvikling av en digital tvilling (3D modell) av Labo kan vi gi alle de ansatte på Labo en enkel webgrensesnitt med en visuell fremstilling av bygget hvor de ansatte kan navigere på. Tvillingen skal bli integrert med andre driftssystemer slik at «driftssaker» håndteres mest effektivt mulig. Bygg og eiendom sin IK-bygg, IT avd. sitt servicedesksystem, velferdsteknologi leverandør sitt driftssystem skal integreres med tvillingen slik at de ansatte kun forholder seg til visuell grensesnitt.

Det finnes en annen hensikt med dette prosjektet: Fire Kapp-basert bedrifter på Toten (Kapabl, Idil, Nævanyttig og Moicon) utvikler ny og spennende teknologi som allerede har fanget Autodesk (en av verdens største software leverandør innenfor byggengineering, med over 300 millioner kunder) sin oppmerksomhet (Moicon ble partner av Autodesk på SMB markedet). Vi ønsker med dette prosjektet å bidra til at disse lokale bedrifter får innpass i det norske kommunemarkedet. Her kan vår digitale tvillingen brukes som «utstillingsvindu».

Digitalt tilsyn

Fjellvoll bruker stadig mer ressurser på nattilsyn. De har ansatt sin tredje nattevakt, og noen mener nå de trenger en fjerde. Det er ikke bærekraftig å løse det økende behovet med flere nattevakter, derfor må det økende behovet løses ved bruk av sensor og kamerateknologi. Her kan det endres fra fysiske til digitale tilsyn.

Prosjekt Velferdsteknologi

Bruk av velferdsteknologi i de kommunale helse- og omsorgstjenestene åpner et mulighetsrom på flere måter. Nasjonalt velferdsteknologiprogram i regi av Helsedirektoratet ble startet opp i 2014, og ble avsluttet i 2016. Det omfatter flere prosjekter i mer enn 30 kommuner. Målsettingen med programmet er å prøve ut ulike trygghetspakker, varslings- og sporingsteknologi, elektroniske låsesystemer og andre løsninger som øker tryggheten for brukere og pårørende. Mål med innføring av velferdsteknologiske løsninger er at flere kan mestre eget liv lengst mulig, at flere kan bo hjemme tryggest mulig og at helse- og omsorgstjenestene får større fleksibilitet og kan bruke medarbeidere på de oppgaver der de trengs mest. På bakgrunn av de erfaringer som er gjort i disse prosjektene gjennom snart tre år, anbefales at Østre Toten satser på de teknologiene som er utprøvd i mange kommuner gjennom Nasjonalt velferdsteknologiprogram. På bakgrunn av dette er anbefalt: Overgang fra analoge til digitale trygghetsalarmer, GPS-sporing, elektronisk medisineringsstøtte, elektronisk dørlås og digitalt nattilsyn. Prosjektet har midler fordelt på tre år fra 2017.

TRØKK 3.0 - Prosjekt på Fjellvoll BSS

Navnet TRØKK 3.0 har kommet på bakgrunn av at det er en videreføring av nettbrettprosjektet på Fjellvoll BBS. TRØKK - Teknologi Ressurser Øyeblikk Kompetanse Kvalitet - hadde som formål å bedre livskvaliteten til personer med demens gjennom å inkludere pårørende i beboerens dagligliv. Trøkk-prosjektet er i tråd med nasjonale føringer i Demensplan 2015 "Den gode dagen". Koblingen mot frivilligheten er svært viktig. Koblingen mot frivilligheten er svært viktig. Fjellvoll BBS har idag over 60 frivillige personer som deltar på forskjellige aktiviteter gjennom hver uke året rundt. Det er krevende å koordinere dette på en best mulig måte. Videreføring av TRØKK 3.0 vil gi mulighet til effektivisering når det gjelder koordinering og bedre kommunikasjon og involvering av de frivillige. De vil i etterkant av prosjektet være en ressurs for andre i kommunen som skal koordinere frivillige med mer. Prosjektet åpner muligheten til å kunne involvere pårørende som ressurs, og å gi åpenhet for pårørende til å kunne ha innsyn med hva som gjøres om dagen og hvorfor. Pårørende kan se og lese, og de kan komme med innspill når de ønsker det og når det passer dem. Som prosjekt avsluttes dette for Fjellvoll og avlastningsboligen i 2018.

Utstyrsfornyelse - senger

I heldøgntjenesten er det et stort behov for utskifting av defekte og utslitte senger og personløftere. Planlagte innkjøp i 2018 vil ta hensyn til gjenbruk av utstyret ved innflytting til nytt helse og omsorgssenter.

Teknikk, utbygging og infrastruktur

Rådhuset ombygging

På Rådhuset er det mangel på kontorplasser. Det er behov for flere plasser til barnevernstjenesten. Kontorer for tjenesten må være samlet. Det er også en utfordring med møteromskapasitet. Den nedlagte kantina blir i liten grad benyttet, med unntak av at den fungerer som spiseplass. Lokalene kunne med fordel vært utnyttet bedre. Det vurderes som lite aktuelt å gjenåpne noen kantine. Det må imidlertid være tilgjengelig spiseplass for alle. Det foreslås å bygge om kantina til tre møterom, Det må også etableres god solavskjerming på glassfasade. Dette kan greit kombineres med spiseplass. Dette kan frigjøre eksisterende møterom i etasjen som kan benyttes av barnevernstjenesten. Kostnadsestimat for byggearbeid inkl solavskjerming og noe inventar og utstyr 400 000 kroner.

Reinvesteringer Bygg og eiendom

Denne posten brukes for å opprettholde og øke standarden på kommunens bygningsmasse. Reinvesteringer i henhold til kriterier i hovedplan for kommunale bygg.

Utvidelse og oppgradering av sentral driftsstyring (SD-anlegg) for kommunale bygg

På de fleste større bygg er det etablert sentral driftsstyring av tekniske installasjoner. Dette har skjedd i forbindelse med nybygg/rehabilitering eller ved et prosjekt i 2010.

Det er utfordringer knyttet til at automatikk og systemer ikke er åpne, dvs at det er problematisk å velge forskjellige leverandører. Dette fører til dårlig konkurranse og høye priser. Det er også en utfordring at denne type utstyr har en kort levealder. Dette betyr at det nå er problemer med deiletilgang. Det er derfor helt nødvendig å oppgradere flere anlegg.

Norconsult har gjort en utredning i forbindelse med valg av løsninger på Labo. Ved all utskifting må det nå legges til rette for åpne løsninger (BAC-net). For oppgradering av automasjon er det beregnet en total kostnad på kr. 3,4 mill på 12 bygg inkl. noe rådgiverbistand til prosjektering/anbud. Det foreslås å gjøre dette over 2 år. Alle bygg sendes ut på ett samlet anbud. Det legges også opp til å ta med anlegg/bygg som i dag ikke er knyttet opp til SD-anlegget som opsjon. Denne løsningen legger til rette for en god løsning videre.

Enøk-tiltak på kommunale bygg. Mot mer bærekraftige bygg.

For å kunne gjennomføre økonomisk lønnsomme tiltak innen energiøkonomisering gjennomføres det i 2019 en kartlegging av mulige tiltak hvor det beregnes nedbetalingstid. De mest lønnsomme tiltak gjennomføres først. Det settes i første omgang av en million kroner pr år. For 2019 vil deler av summen måtte benyttes til kartlegging. Etter kartlegging vil det også etterhvert kunne legges inn en økonomisk besparelse som en driftskonsekvens. Det kartlegges også hvorvidt det er mulig å søke tilskudd gjennom Enova.

8 enheter for rus og psykiatri

Prosjektet omfatter etablering av en 8 boenheter for rus- og psykiatritjenesten. Den omfatter også personalbase. Basert på tidligere erfaringstall koster etablering av tilsvarende løsninger 5,5 millioner kroner pr enhet. Total kostnad kr. 44 mil inkl. mva

Planlegging og etablering av 24 boliger i kommunal regi, jfr. "Ny velferd 2040"

I "Ny velferd 2040" strategisk plan for helse- og omsorg og velferdstjenestene 2018 til 2040 er det en forutsetning at det skal etableres 24 boliger med mulighet for fellesareal og personalbase i kommunale regi. Aktuelle områder er "badekvartalet" eller område sør for Labo. Hvorvidt hele investeringen er aktuell å gjøre i ett bygg eller flere er ikke avklart. Det er heller ikke avklart om investeringen skal tas over flere år. Det legges inn planlegging og eventuell regulering i 2019. Oppstart bygging i 2020. Det legges inn et foreløpig tall på kr. 2,0 mill i snitt + en ekstra kostnad på kr. 2,0 mill for personalbase. Total sum planlegging: 2 mill inkl noe reguleringsarbeide. Det er foreløpig ikke lagt inn noe husbanktilskudd og leieinntekter. Prosjektet bør/må være selvfinansierende. Bygging av 24 + 1 personalbase. Totalt 25 enheter: 50 millioner kroner.

Digitalt registreringsverktøy for brøyting og strøying

Bygg og eiendom har behov for bedre dokumentasjon på all arbeidet som gjøres i forbindelse med veier i kommunen. Konkret skal dette prosjekt automatisere dokumentasjonsproduksjon på brøyting og samtidig automatisere fakturering av slike oppgaver. Hindringene i veien skal også dokumenteres og sjåføren som brøyter veien blir varslet om hindringene som finnes i veien som brøytes nå. Dette er med på å bedre styre mulige avvik og å ansvarliggjøre entreprenøren for mulige skader i omgivelsene. Med automatisert fakturering, uten menneskelig deltakelse og basert på GPS data, og med varslings om hindringer kan det tenkes reduksjon i det vi blir fakturert på samt reduksjon i kostnadene kommunen tar seg av når det gjelder skader i omgivelsene. Den andre grunnen for behovet for å ha EasyPlan er

dokumentasjonskravet som vi må etterkomme. Dette gjelder f.eks ved klagesaker der noen hevder det ikke er brøytet eller strødd.

Kloppen bru. Ny bru over Lenaelva

Tilstandsrapport som er utført av Safe-control viser at brua er så dårlig at det er behov for ny bru.

Tilstanden må karakteriseres som kritisk og det kan ikke risikeres at brua må stenges. Det er iverksatt grunnundersøkelser i 2018 for å klarlegge situasjonen og gi grunnlag for videre planlegging.

Prosjektering og anbud gjennomføres første halvår 2019. Bygging utføres høst 2019. Anslått byggetid ca 6. uker.

Valsetvegen på Lena. Oppgradering

Behov for oppgradering av gate og fortau. Oppstramming av parkering. Utforming iht. gjeldende reguleringsplan. Det er også behov for tiltak på vann og avløpsnett og dette er lagt inn i V/A planen. Kostnadsanslag for vegen: 3 500 000 kroner.

Reinvesteringer kommunale veger

Prosjektet omfatter oppgradering av kommunale veger. Gjeldende hovedplan ligger til grunn. Ny hovedplan vil bli påbegynt i 2019 og ferdigstilles i samband med avklaring om fremtidig ansvar for tidligere fylkesveger og gatebelysning langs kommunale veger. Følgende tiltak er prioritert i 2019:

- Asfaltering på Fossenfeltet, bla. Høgdavegen
- Asfaltering og oppgradering av Tetenvegen
- Nyvegen fra Narum bru og frem til Narumsfeltet
- Fjerne fast dekke på Kronborgseterlinna på den øvre delen

Kommunestyrets tilleggsvedtak: Reinvesteringer av kommunale veger økes med 800 000 i 2019, 2020, 2021 og 2022.

Kommunikasjonsverktøy innenfor renholdstjenesten

Utfordringen i renholdstjenesten er at medarbeiderne er spredd på forskjellige bygg, og har liten eller ingen kollegastøtte. De har ikke noe forum for kompetanseutveksling, faglige diskusjoner eller generell kommunikasjon. Å ta de ut av tjeneste for å møtes fysisk medfører at kommunale bygg ikke blir rengjort, eventuelt at vi må bruke store summer på vikarer. For leder er det utfordrende å nå alle så ofte om ønskelig, fordi de er 43 fast ansatte spredd på ca 33 bygg og det tar mye tid å reise innom alle. Det er ønskelig å samle de digitalt for å kunne nå alle med målrettet informasjon, støtte de i deres arbeidshverdag, øke fellesskapsfølelsen, bidra til kollegialt samhold, inkludere de mer i beslutninger, dele utfordringer og bidra til at de får en bedre forståelse for helheten i driften av renholdstjenesten i kommunen. På sikt vil dette vil føre til at de føler seg mer inkludert, at de får en større forståelse for hvor verdifulle de er, at ledelse kan samarbeide tettere med de, at de får all den informasjonen de har bruk for og at de føler seg som en del av et fellesskap. Videre er det et mål at dette bidrar til at renholdere blir mer fleksible til å utføre yrket sitt på andre bygg enn det de jobber fast på, slik at avdelingen får et lavere behov for vikarer ved ferie og sykefravær.

Balke Bo- og servicesenter - Mulighetsstudie for etterbruk

Med bakgrunn i Ny velferd 2040 gjennomføres det en avvikling av dagens løsning for Balke bo- og servicesenter. Det er igangsatt en brukerinvolvering for videre bruk av Balke bo- og servicesenter. Det må i denne forbindelse også avklares hva som skal skje med bygningsmassen som tilhører Østre Toten Boligstiftelse. Det pågår et arealplanarbeid som kan gi flere muligheter for området. Dette må også sees i sammenheng med at hovedstrategien for bo- og tjenestestruktur i Ny velferd 2040 gjennomgås på nytt

for endelige avklaringer rundt behovet for byggetrinn II og eventuelle revuderinger av bo- og servicesentrene.

Hoffsvangen - Bruksendring av klokkegården

Siden den nye barnehagen på Hoffsvangen sto ferdig, har den gamle "Klokkegårdsbygningen" stått tom. Både skolen og barnehagen har fremmet ønske om å benytte bygningen. Skolen har fremmet ønske om å benytte bygningen til tospråklig opplæring og SFO. Dette for å frigjøre plass til store klassetrinn (større enn dimensjonert grunnlag). Barnehagen har et ønske om noe areal til aktiviteter. Det er knyttet en del utfordringer til bygget: Vern av eksteriør, konstruksjon, brannsikkerhet og universell utforming. Det legges opp til en løsning der 1. etasje tas i bruk til skole/barnehage. Kostnaden er beregnet til 1,5 millioner. Budsjett fra 2018 må derfor økes med ytterligere 0,5 mill i 2019. Prosjektet ferdigstilles i løpet av første halvår 2019.

Kapp Bo- og servicesenter - Mulighetsstudie for etterbruk

Hovedstrategien for bo- og tjenestruktur i Ny velferd 2040 gjennomgås på nytt for endelige avklaringer rundt behovet for byggetrinn II og eventuelle revuderinger av bo- og servicesentrene. Dette prosjektet blir en oppfølging og omfatter mulighetsstudie for alternative løsninger for fremtidig bruk av Kapp bo- og servicesenter. Dette sees i sammenheng med tilsvarende prosjekter på Fjellvoll og Balke. Prosjektet må avklare type bruk (innhold), eierskap, plankrav, utvidelsesmuligheter.

Kapp Melkefabrikk – Atriet

Det har gjennom mange år vært et ønske å sette i stand atriet på Kapp Melkefabrikk. Dette arealet benyttes mye og er mye "trafikkert" av besøkende. I 2017 har kommunen fått en gave på 100 000 kroner som skal benyttes til arealet. Det er ble derfor laget et skisseprosjekt for en oppgradering som er gjennomført.

Klimasatsing - Etablering av alternative energibærere på bygg

Østre Toten kommune skal med på det grønne skiftet og oppfylle landets forpliktelser med reduksjoner av utslipp. Dette vil kreve mange forskjellige tiltak. Et viktig område er å redusere energiforbruket og kunne finne alternative energibærere til strøm. Den rene strømmen skal på sikt ikke brukes til oppvarming. For å komme igang er det viktig med en del konkrete tiltak. I energi og klimaplanen var det en målsetting at innen 2013 skulle 30% av kommunalt energibruk dekkes av annen energibærer enn olje og strøm. Dette målet er ikke nådd. selv om det nye Helse- og omsorgssenteret tilknyttes fjernvarme med bruk av miljøvennlig energibærer (flis) så er ikke dette nok. Det foreslås derfor å ta et krafttak de neste 4 årene med å etablere en løsning med jordvarme på bygg der det allerede er vannbåren varme. Varmepumpe på Kolbu skole bygges i 2019. De andre prosjektene skyves noe ut i tid pga avklaringer i forbindelse med "Oppvekst 2040" (Hoffsvangen skole i 2020, Skreia ungdomsskole i 2021 og Østre Toten kulturhus i 2022.

Labo - Nytt helse og omsorgssenter

Nytt helse- og omsorgssenter er vedtatt oppført på Labo-tomta. Kostnadsoverslag ble utarbeidet sammen med forprosjekt. Bruttoinvestering har en kostnadsramme på 622,4 millioner kroner. Ferdigstillelse i løpet av 2019. Generalentreprise har vært ut på anbud. Byggestart i 2018. Det er utarbeidet et detaljert budsjett for prosjektet. Bygget finansieres med momskompensasjon, tilskudd fra staten/Husbanken, midler avsatt på fond og låneopptak. Tilskuddet fra Husbanken forutsettes utbetalt i 2020. I benyttet kostnadsestimat er det beregnet prisstigning i byggeperioden fram til ferdigstillelse og byggelånsrenter. Estimert gjeld når bygget står ferdig er 313 millioner kroner.

Lagerbygg for utstyrssentralen

Det ble satt av midler til å bygge et lagerbygg-/driftsbygg i Lenaparken i budsjettet for 2017. Den nye stasjonsparken har blitt så vellykket at det har blitt behov for et toaletttilbud i tilknytning til anlegget. I forbindelse med planlegging av bygget er det lagt inn areal til et nytt HC-WC. Det er imidlertid ikke budsjett til å etablere selve anlegget i bygget. Et solid toalettanlegg som tåler hard bruk inkl. nødvendige tekniske installasjoner (tilknytning VA, el og noe omlegging av ledninger) er beregnet til 400 000 kroner. Anlegget er under bygging. Det vil være aktuelt å søke spillemidler til anlegget. Anlegget vil innebære økt driftskostnad fra 2019. Det bør være muligheter for et samarbeid med Initiativ Lena om driftskostnader.

Lokalisering av framtidige helse- og omsorgstjenester i Lena

I forbindelse med flere prosesser har det vært spørsmål om hvilke kommunale tjenester som er aktuelle å lokalisere i Lena sentrum. Med Lena sentrum så menes her området langs Lenagata ved rundkjøring og tilliggende sidegater/områder. Det kanskje mest aktuelle området er fra Lena stasjon opp mot Lena Bad. Lena legesenter ligger i dette området.

Løsning for framtidig eierskap og drift av gatelyst

I forbindelse med at Oppland Fylkeskommune ønsker å nedklassifisere flere fylkesveger til kommunal veg er eierskap av gatelyst et viktig tema. I Østre Toten eier Velforeninger en stor del av gatelystene langs kommunale og ikke minst fylkeskommunale veger. Det vil bli fremmet egen sak om dette. Såfremt det blir enighet om en løsning til overtakelse av gatelyst mest sannsynlig skje høsten 2018/vinteren 2019. Det vil da bli behov for en del investeringer, blant annet til "strømskap" samt en kartlegging/handlingsplan for oppgradering. Det ble tidligere foreslått 5,5 millioner kroner i 2018. Oppgraderingsplanen vil måtte gjennomføres de påfølgende år. Det legges inn 1,0 million kroner hvert år etter 2018.

Nordli Barnehage

Ny barnehage foreslås utsatt til planprosess for Nordlia er utarbeidet og vedtatt. Ny og utvidet barnehage i Nordlia må også sees i sammenheng med Oppvekst 2040, og det totale behovet for barnehageplasser. Beløp er kun estimat.

Omsorgsbygg - 24 enheter for omsorgstjenester på Laboområdet

Som en del av endringer innenfor omsorgstjenestene er det ønskelig å planlegge og bygge totalt 24 enheter pluss dagsenter på området sør for Labo.

Parkeringsløsning ved Totenhallen og Rådhuset

I forkant av budsjett for 2018 ble det vurdert en løsning som kan være et minimum for å få til et godt parkeringsareal, en trygg fotgjengere fra bussterminal til skolen som forbedrer inngangspartiet til Totenhallen samt den tidligere "brakkeplassen" øst for Rådhuset. Planen omfatter ikke øst for Totenhallen og vest for Rådhuset.

Toalett på Skreia stasjonsområde

Området på Skreia stasjonsområde har mange og økende aktiviteter. Nå parken på Skreia nå er nedlagt så vil flere aktiviteter flyttes til stasjonsområdet. Med økt aktivitet er det behov for et toalett. Det foreslås at dette legges i tilknytning til pakkhuset som idag disponeres/leies av Initiativ Skreia. Budsjettet for toalettet er beregnet til 400 000 kroner. Dette foreslås utført i 2020.

Tomtefelt ved Kolbu skole

I forkant av utbygging av Kolbu barnehage ble området regulert. I forbindelse med utbygging ble det i 2009 inngått en avtale der eier av barnehagen Bonderudbakken barnehage skulle bygge ut adkomst som

også omfattet et kommunalt boligfelt. Det er avtalt at den som bygger ut feltet skal refundere en andel for opparbeidelse av hovedadkomst fram til feltet. Det er Østre Toten kommune som grunneier som har ansvaret for dette. Det har nå gått så vidt lang tid uten at feltet er realisert. Eier av barnehagen har derfor kommet med ønske om å få utbetalt summen selv om feltet ikke er planlagt utbygd nå. Det foreslås å utbetale summen for at dette ikke er en sak som skal henge ved tomteområdet videre.

Trafikksikkerhet i skole og barnehage

Kommunen har gjennom flere år gjennomført fysiske trafikksikkerhetstiltak ved skoler og barnehager. Tiltakene har vært delfinansiert med tilskudd. Det er gjennomført tiltak ved Stange skole. Det legges videre inn 500 000 kroner i de neste årene for å kunne synliggjøre tiltak på Kapp og Kolbu skole.

Utskifting av brannbiler

Investeringene følger plan for utskifting av kjøretøy og tyngre utstyr i brann- og feiervesenet.

Utskifting nye heiser

Kommunen har etterhvert flere heiser som er gamle. Gjennom de siste årene er flere viktige heiser rehabilitert. I tillegg er det montert heis (løfteplattform på Stange skole og Nordli skole hvor dette manglet. Det er avsatt penger i 2017 til å rehabiliterer en heis på Balke og Fjellvoll. Prioritering ses i sammenheng med "Ny velferd 2014". For 2018 er det i budsjett forrige økonomiplan satt av kr. 2.0 millioner kroner til heiser på Totenviken skole i 2018. Dette bør imidlertid ses i sammenheng med en del andre utfordringer på skolen, bla garderober i kjeller og inngangspartiet. Det er også andre plasser det er behov for tiltak mht. heiser, bla. gymbygget på Lena Ungdomsskole. Dette vurderes imidlertid ikke som prekært. Det foreslås derfor å skyve videre investeringer i heiser til 2020.

Avgiftsfinansierte investeringer

Teknikk, utbygging og infrastruktur

Investeringer innen vann og avløp følger nylig vedtatt investeringsplan, kommunestyresak 88/2018 i møte 17. oktober 2018.